

турклуб Крокус

Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Звіт

про гірський туристський спортивний
похід третьої категорії складності
по Качкару (центр. Понтійський хребет, Туреччина)
здійснений з 5 по 17 липня 2015 р.

Маршрутна книжка № 21/15
Керівник групи: Клипач О. М.

Маршрутно - кваліфікаційна комісія розглянула звіт і вважає, що похід може бути зарахований усім учасникам і керівнику третьою категорією складності.

Голова Київської міської МКК

(Медінцев Є. С.)

“18” 12 2015 р.

Звіт використовувати в т/к Крокус

Київ 2015

Зміст

1.	Довідкові дані про подорож	3
2.	Організація туристського спортивного походу	5
2.1	Загальна ідея та підготовка до походу	5
2.2	Район подорожі	6
2.3	Транспорт	8
3.	Узагальнена інформація про проходження маршруту.	10
4.	Графік руху	12
5.	Висотний графік	15
6.	Технічний опис маршруту	16
6.1.	Перевал Кючюк Овіт (1Б, 3337 м).	16
6.2.	Перевал Єди (1Б, 3217 м).	24
6.3	Перевал Мал Пн (1А, 3277 м).	33
6.4.	Перевал Верченік (2А, 3430 м)	44
6.5.	Перевал Сулак (н/к, 3072 м)	57
6.6.	Перевал Ерзерум (2А, 3476 м)	64
6.7	Перевал Чьоро Сх (1А, 3270 м)	78
6.8	Перевал Донеш (1А, 3225 м)	85
6.9	Перевал Кючюк Каврун (1Б, 3533 м)	90
6.10	Перевал Дюбеден (2А, 3411 м)	97
6.11	Перевал Каргеке (н/к, 3030 м).	110
6.12	Перевал Лале (1Б, 3252 м)	118
6.13	Перевал Хізар (н/к, 2855 м).	130
7.	Висновки та рекомендації	136
8.	Додатки	137
8.1.	Кошторис	137
8.2.	Групове та особисте спорядження	138
8.3.	Харчування на маршруті	143
8.4	Медичне забезпечення.	147
9.	Перевальні записки	149
10.	Список літератури	150
11.	Мапа району подорожі	151

1. Довідкові дані про подорож

З 5 по 17 липня 2015 р. групою туристів туристичного клубу “Крокус” національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова в складі 6 чоловік було проведено гірський похід третьої категорії складності в районі масиву Качкар, (центральна частина Понтійського хребта, північний-схід республіки Туреччина). Маршрут довжиною 143 км був пройдений групою за 13 днів.

Вид туризму	Категорія складності походу	Протяжність активної частини походу, км	Тривалість		Терміни проведення
			Загальна	Ходових днів	
гірський	третя	143	13	13	5 – 17 липня

Пройдений маршрут включав в себе наступні ділянки:

пер. Овіт (с. Гайоросу) – ущ. Аксу – пер. Кючюк Овіт (1Б*, 3330) – ущ. Кючюк Овіт – пер. Єди (1Б, 3217) – оз. Єди-гьоль – ущ. Дьорт – ущ. Мал – пер. Мал Пн (1А, 3250) – ущ. Курбан Дюзі – пер. Верченік (2А, 3430) – оз. Мочаш – пер. Сулак (н/к, 3072) – оз. Сулак – оз. Татос – ущ. Татос – пер. Ерзерум (2А, 3476) – оз. Кабіл – ущ. Анудак – ущ. Чьоро – пер. Чьоро Сх (1А, 3300) – ущ. Ханут – пер. Донеш (1А, 3225) – ущ. Давалі – пер. Кючюк Каврун (1Б, 3533) – ущ. Каврун – оз. Деревасі – ущ. Мезовіт – пер. Дюбеден (2А, 3411) – ущ. Дюбе – пер. Каргеке (н/к, 3030) – ущ. Булут – пер. Лале (1Б, 3250) – ущ. Авусор – пер. Хізар (н/к, 2855) – ущ. Качкар – пер. Качкар (н/к, 2400) – сел. Айдер

		назва	категорія	висота (м) по GPS	першопоходження	
1	перевал	Кючюк Овіт (Єди-гьоль2)	1Б	3330	так	скельно-осипний
2	перевал	Єди	1Б	3217		сніжно-осипний
3	перевал	Мал Північний	1А	3277	так	сніжно-осипний
4	перевал	Верченік	2А	3430	так	скельно-сніжний
5	перевал	Сулак	н/к	3072		трав'янистий
6	перевал	Ерзерум	2А	3476	так	скельно-осипний
7	перевал	Чьоро Східний	1А	3300	так	сніжно-осипний
8	перевал	Донеш	1А	3225		сніжно-осипний
9	перевал	Кючюк Каврун (Каврон)	1Б	3533	так	сніжно-осипний
10	перевал	Дюбеден	2А	3411	так	скельний
11	перевал	Каргеке	н/к	3030	так	трав'янисто-сн
12	перевал	Лале (Кемерлі)	1Б	3252	так	сніжно-осипний
13	перевал	Хізар (Dargovit)	н/к	2855		трав'янисто-осип

Заявлений маршрут:

пер. Овіт (с. Гайоросу) – ущ. Аксу – оз. Аксу – пер. Сефкаш (1Б, 3350) – пер. Аксу (1А, 3200) – оз. Аксу – пер. Єди-гьоль2 (Кючюк Овіт)(1Б*, 3350) – оз. Єди-гьоль – ущ. Дьорт – ущ. Мал – пер. Мал Пн (1А, 3250) – ущ. Курбан Дюзі – пер. Верченік (2А, 3500) – в. Верченік (2А, 3711, рад.) – оз. Мочаш – пер. Сулак (н/к, 3072) – оз. Сулак – ущ. Леген – оз. Татос – пер. Ерзерум (2А, 3450) – оз. Кабіл – ущ. Анудак – ущ. Чьоро – пер. Чьоро (2А, 3400) – ущ. Ханут – пер. Донеш (1А, 3200) – ущ. Давалі – оз. Деніз – пер. Сонмез (2А, 3700) – ущ. Каврун – пер. Дюбеден (1Б*, 3370) – ущ. Дюбе – пер. Каргеке (н/к, 3000) – ущ. Булут – пер. Кемерлі (Лале) (2А, 3300) – ущ. Авусор – пер. Хізар (1Б, 2890) – ущ. Юкарі – сел. Айдер

Зміни до заявленого маршруту:

Заплановані для проходження ділянки: сходження на **в. Верченік** було виключено, а проходження **пер. Сонмез** замінено проходженням запасного **пер. Кючюк Каврун (1Б)** у зв'язку перевищенням реальної технічної складності 2Б-3А відносно запланованої 2А. Радіальний вихід на ділянку **пер. Сефкаш (1Б, 3350) – пер. Аксу (1А, 3200)** було замінено на запасний варіант з проходженням перевалу **Єди (1Б, 3217)**. Заміна **пер. Чьоро (2А, 3400)** на запасний варіант проходження **пер. Чьоро Сх (1А, 3300)** пов'язана з незначним відставанням на початку маршруту від запланованого графіку руху.

На маршрут групу випустила Київська міська МКК.
Шифр МКК 126-00-55543000.

Група пройшла маршрут в складі, наведеному в табл.1.

Склад групи

табл. 1.

№ п/п	прізвище, ім'я, по батькові	домашня адреса	туристичний досвід	обов'язки в групі
1.	Клипач Олександр Миколайович	Харківське шосе 148	V (К) Центр. Тянь-Шань (Инильчек) V (К) Центр. Тянь-Шань (Ак-Шийрак) V (К) Центр. Тавр (Аладаглар)	керівник
2.	Добровольський Андрій Вікторович	вул. Тростянецька 3	II (У) Карпати	начфін фотограф
3.	Макаренко Анастасія Ігорівна	вул. Лейпцигська 16	II (У) Карпати	в.о. лікаря хронометрист
4.	Морозов Юрій В'ячеславович	Народний пров. 16	II (У) Карпати	хронометрист
5.	Приймачек Павло Володимирович	вул. ген. Родімцева, 11	VI (У) Алтай VI (У) Кавказ V (У) Центр. Тянь-Шань (Инильчек) V (У) Центр. Тавр (Аладаглар)	ремонтник фотограф
6.	Стахів Христина Ярославівна	вул. Кіквідзе 13-Б	II (У) Карпати	завгосп

2. Організація туристського спортивного походу

2.1. Загальна ідея та підготовка до походу

Головною задачею запланованого походу було дослідження туристських можливостей району Качкар в літній період з можливістю побудови маршрутів для гірських походів 3 к.с.

Підготовка групи до походу розпочалась безпосередньо з вересня 2014 року. Вона включала:

- регулярні тренування з загальної фізичної підготовки – 2 тренування на тиждень (спорткомплекс НПУ ім. М. П. Драгоманова, стадіон Дарниця),
- технічну підготовку (скельний кар'єр Високий камінь та сел. Корнин, урвище с. Малі Безрадичі).

Так як на першопроходження були заплановані скельні перевали: Верченік (2А), Ерзерум (2А), Дюбеден (2А) велика увага була приділена скельній підготовці.

На маршруті використовувались векторні мапи для GPS Garmin (стор. 143, Мапи). Розробка треку маршруту для GPS, тактичних схем проходження перевалів, визначення місць ночівлі, проводилась по тривимірній мапі Google Earth та мапам програми SAS Планета (SAS.Planet.Release.141212) - OSM 4umaps.eu, Google Ландшафт. Прискіпливо підбиралось особисте, групове спорядження та продукти харчування з точки зору мінімізації ваги.

2.2. Район подорожі

Качкар (*тур.* *Kaçkar Dağları*) — найвищий [масив Понтійських гір](#), що розташований у північно-східній частині [Туреччини](#) (історичній області [Лазистан](#)) поблизу кордону з [Грузією](#) вздовж південно-східного узбережжя [Чорного моря](#).

Назва походить від [вірменського](#) слова *Խաչքար*, котрим позначали монументальний камінь. В [турецькому](#) значенні *kaç kar* означає “наскільки багато снігу?”. Обидві інтерпритації відповідають потужному гранітному масиву, вершини котрого постійно вкриті снігом. Наприкінці зими товща снігу в масиві може досягати 4 метрів.

Географічно масив Качкар є дуже простим і є смугою головного вододілу [Понтійських гір](#) розташований в межах 40° північної широти, приблизно так само, як і європейські Альпи. Західною межею масиву прийнято вважати перевал Овіт (*тур.* *Ovit Dağ*), з півдня і сходу масив Качкар обмежений річкою Чорух (*тур.* *Çoruh*), а його північні схили круто спадають до чорноморського узбережжя. На заході масив Качкар межує з масивом Месджіт (*тур.* *Mescit Dağları*), а на сході з масивом Карчал (*тур.* *Karçal Dağları*). Умовно масив Качкар можна розділити на групи (з заходу на схід):

1. Плато Єдигьолер (Семи озер, Мор яйла) (фото 7, фото 20) з піками Джимил (3370) (фото 3, фото 4) і Демирдаг (Залізна гора, 3339) (фото 15, фото 20).
2. Верченік з піком Верченік (Üçdoruk, 3711) (фото 43, фото 44, фото 74).
3. Хребет Татос (3555) (фото 69).
4. Качкар-Каврун з піком Качкар (3932) (фото 112, фото 129, фото 131).
5. Булут Даг з піком Булут (3562).
6. Либлин Тепе (3494) (Altıparmak dağı)(фото 163).
7. хребет Альтипармак з піком Альтипармак (Шестипалий, 3492).
8. Караташ з піком Караташ (3495).
9. Марсис з піком Марсис (3334).

Вододіл Понтійських гір формує кліматичний контраст між вологими північними схилами і сухими південними. Якщо південні схили масиву Качкар досить сильно нагадують напівпустелю, то північні є зоною помірних дощових лісів. Нормальною річною кількістю опадів на північних схилах є 4000 мм на рік, а зимою тут випадає до 4 м снігу. Цей регіон є найбільш зволожений з усієї території Туреччини і тут ідуть опади біля 250 днів на рік. Вологе тепле повітря над Чорним морем швидко піднімається і з висотою конденсується, утворюючи густий туман, а фактично хмари, що формуються щоденно в обідній час і скупчуються на висоті близько 3000 м н.р.м., але можуть підніматись і на вищі відмітки. Велику кількість снігу на північних схилах можна зустріти ще в червні, а вже у вересні він знову починає вкривати високогірні луки і хребти.

Південні схили масиву Качкар є повною протилежністю північним з кліматичної точки зору. Це дуже суха і спекотна зона, але інтенсивно зрошувана гірськими потоками, в результаті чого тут є “фруктовий рай” з центром в містечку Юсуфелі і навіть “рисовий рай” в долині річки Чорух.

Мал. 1. Туреччина. Понтійські гори (Качкар).

Мал. 2. Качкар, пройденый маршрут.

2.3. Транспорт

Найближчі до району подорожі аеропорти – в місті Трабзон (Туреччина) та Батумі (Грузія). Далі автобусом до Різе (Туреччина), а звідти рейсовим автобусом до зупинки перевал Овіт. Відносно дешеві авіа білети з України до Трабзону (пересадка в Стамбулі, Istanbul-S.Gokcen) були в турецького лоукостера Pegasus (flypgs.com), але рейси лише з Харкова та Львова.

маршрут	рейс	дні польотів	час вильоту-прильоту (місцевий)
Харків - Стамбул	PC751	1234567	02:35 – 05:10
Львів - Стамбул	PC635	7	03:30 – 05:35
Львів - Стамбул	PC635	135	16:50 – 18:55
Стамбул – Трабзон	PC4434	2467	06:00 – 07:50
Стамбул – Трабзон	PC134	1234567	07:50 – 09:40
Стамбул – Трабзон	PC4432	2	09:25 – 11:15
Стамбул – Трабзон	PC4438	7	09:30 – 11:20
Стамбул – Трабзон	PC4138	1234567	09:50 – 11:40
Стамбул – Трабзон	PC138	1234567	20:25 – 22:15
Стамбул - Трабзон	PC136	1234567	23:10 – 01:00
Стамбул - Харків	PC750	1234567	23:35 – 01:55
Стамбул - Львів	PC634	1357	13:35 – 15:45

З Києва до Батумі є прямі рейси українських перевізників МАУ (Бориспіль) (flyuia.com)

маршрут	рейс	дні польотів	час вильоту-прильоту (місцевий)
Київ - Батумі	PS-513	123	03:25 – 06:25
Київ - Батумі	PS-513	4567	19:40 – 23:10
Батумі - Київ	PS-514	1234567	06:40 – 08:30

та Yanair (Жуляни) (<http://yanair.ua>).

маршрут	рейс	дні польотів	час вильоту-прильоту (місцевий)
Київ - Батумі	YE-215	36	10:40 – 15:15
Батумі - Київ	YE-216	36	16:15 – 16:55

З березня 2015 року у компанія МАУ проводила акцію по продажу дешевих білетів із Запоріжжя, знижка досягала більше 50% вартості. Тому ми скористались рейсом Запоріжжя-Київ-Батумі українського перевізника – компанії МАУ з міркувань найнижчої вартості (дешевше ніж Київ-Батумі).

Авіаквитки було придбано заздалегідь – 21 квітня. На літаку з собою дозволяється провозити безкоштовно до 23 кг багажу та до 8 кг ручної поклажі. Отже на початок маршруту ми добирались таким чином:

маршрут	дата	час відправлення	вид транспорту
Київ – Запоріжжя	03.07	20:22 – 07:20	потяг
Запоріжжя – Київ	04.07	17:05 – 18:15	літак
Київ – Батумі	04.07	19:40 – 23:10	літак
Батумі (аеропорт) – кордон*	05.07	24:00 – 00:30	таксі
кордон – Різе**	05.07	01:30 – 02:25	попутний автобус
Різе – Овіт***	05.07	09:00 – 11:00	рейсовий автобус

* - кордон Грузія – Туреччина перетинали пішки.

** - від кордону до Різе також був варіант їхати на таксі по 50 TL з людини.

*** - ніч 5.07 провели на автовокзалі міста Різе.

маршрут	дата	час	вид транспорту
Айдер – Ардасан	17.07	14:00 – 15:00	попутний автобус
Ардасан - Хопа	17.07	15:10 – 15:40	рейсовий автобус
Хопа – кордон*	17.07	19:30 – 20:00	рейсовий автобус
кордон - аеропорт	17.07	20:50 – 21:30	міський автобус
Батумі – Київ	18.07	06:40 – 08:30	літак

* - кордон Туреччина – Грузія перетинали пішки.

На зворотньому шляху утворився також проміжок в 3 години який провели на автовокзалі міста Хопа, а також ніч з 17.08 на 18.07 в аеропорту м. Батумі.

3. Узагальнена інформація про проходження маршруту

Дата	день шляху	ділянка шляху (від -до)	км	час підйому		час		час зупинки на ночівлю	висота ночівлі (м)	час в дорозі (ГГ:ХВ)	ЧХЧ (ГГ:ХВ)	погода
				групи чергових	сніданку	виходу на маршрут	виходу на маршрут					
05.07	1	с. Гайоросу – ущ. Аксу – оз. Аксу – м.н. (40°39'7.57", 40°51'8.05")	6				14:00	19:34	3137	5:34	3:27	
06.07	2	м/н – пер. Ключок Овіт (1Б, 3330) (40°38'48.20", 40°51'19.08") – оз. Єді – пер. Єди (1Б, 3217) (40°38'32.70", 40°52'42.73") – оз. Єдігьолер – м.н. (40°39'32.84", 40°53'54.35")	8	6:00	6:00	6:40	7:40	18:45	2550	11:05	7:28	
07.07	3	м.н. – ущ. Лівісор – оз. Мал – пер. Мал Пн (1А, 3277) (40°42'25.83", 40°55'48.73") – ущ. Курбан Дюзі – м.н. (40°42'38.47", 40°56'1.03")	10	5:30	5:30	6:30	7:10	18:40	3201	11:30	7:50	
08.07	4	ур. Курбан Дюзі – пер. Верченік (2А, 3430) (40°43'0.20", 40°55'59.10") – м.н. (40°43'16.48", 40°55'59.30")	4	5:30	5:30	6:30	7:15	19:30	3270	12:15	11:20	
09.07	5	м.н. – оз. Мочаш - пер. Сулак (н/к, 3072) (40°44'15.80", 40°56'23.40") – оз. Сулак – оз. Татос – м/н (40°44'33.69", 40°58'51.77")	9	5:30	5:30	6:40	7:20	18:10	3356	10:50	7:10	
10.07	6	м.н. – пер. Ерзерум (2А, 3476) (40°44'36.36", 40°58'59.15") – оз. Кабіл – ущ. Анудак – м/н (40°44'41.57", 41° 0'14.57")	5	5:00	5:00	6:00	7:00	18:45	2811	11:45	10:20	
11.07	7	кош Зорні – ущ. Еджемиш – пер. Чьоро Сх. (1А, 3300) – ущ. Ханут – м.н. (40°46'40.95", 41° 5'46.19")	15	5:00	5:00	5:50	6:30	18:30	2942	12:00	7:35	
12.07	8	ущ. Акчай – пер. Донеш (1А, 3225) (40°47'16.42", 41° 5'43.53") – оз. Донеш – ущ. Давалі – м.н. (40°49'13.98", 41° 8'19.17")	11	5:00	5:00	5:45	6:40	17:00	3332	10:20	5:56	
13.07	9	пер. Ключок Каврун (1Б, 3533) (40°49'21.34", 41° 8'34.20") – оз. Деробасі – ущ. Каврун – м.н. (40°51'10.81", 41° 9'39.14")	14	5:30	5:30	6:30	7:45	20:00	3172	12:15	8:25	
14.07	10	пер. Дюбеден (2А, 3411) (40°51'1.32", 41°10'5.02") – ущ. Дюбе – м.н. (40°52'12.67", 41°13'35.71")	10	6:00	6:00	6:40	8:00	19:00	2365	11:00	8:45	
15.07	11	пер. Каргеке (н/к, 3030) (40°52'49.41", 41°13'22.56") – ущ. Булут – ущ. Замеван – м.н. (40°55'49.66", 41°13'48.02")	12	5:00	5:00	5:40	7:00	17:30	3071	10:30	6:45	
16.07	12	пер. Лале (1Б, 3258) (40°56'6.27", 41°13'37.21") – ущ. Авусор – пер. Хізар (н/к, 2855) – ущ. Качкар – (40°57'18.05", 41°12'59.43") – м.н. (40°59'20.67", 41° 9'1.82")	18	5:00	5:00	5:35	6:45	18:30	1896	11:45	7:10	
17.07	13	пер. Качкар (н/к, 2400) – Гусес яйла - с. Айдер	21	5:00	5:00	5:40	6:55			6:05	4:53	

Всього днів	13
Пройдено відстань	143 км
Середня швидкість руху	1.44 км/год
Час в дорозі	136 год 54 хв
Чистий ходовий час (ЧХЧ)	97 год 04 хв
Час затрачений на технічну роботу (включено до ЧХЧ)	36 год 19 хв
З нього - "обробка" перевалу"	11 год 25 хв
проходження перевалу	24 год 45 хв
Сумарний перепад висот	18 832 м
набрано	8 826 м
скинуто	10 006 м
Середня висота ночівлі	3 020 м
Всього ночівель	13
ночівель на снігу	3
Навішено перил на підйом	6 (по 50 м) = 300 м
Навішено перил на спуск	10 (по 50 м) = 500 м
Всього	16 (по 50 м) = 800 м
Пройдено перевалів:	
	2А - 3
	1Б - 4
	1А - 3
	н/к - 4

4. Графік руху

день шляху	дата	№ ділянки денного переходу	ділянка шляху (від - до)	протяжність (км)	чистий ходовий час (год:хв)	характер шляху, природні перешкоди (небезпечні ділянки)	метео умови	показники GPS		примітка
								набрано (м)	скинуто (м)	
1	05.07	1	с. Гайоросу – ущ. Аксу	2,5	0:57	трава				
		2	ущ. Аксу – оз. Аксу	2,0	1:28	каміння, трава				
		3	оз. Аксу – м.н. (40°39'7.57", 40°51'8.05")	1,5	1:01	сніг				
				6,0	3:26			+700 -53		
2	06.07	1	м.н. – <u>пер. Кючюк Овіт (1Б, 3330)</u> (40°38'48.20", 40°51'19.08")	1,0	2:02	сніг				крутий підйом
		2	пер. Кючюк Овіт – оз. Єді	2,0	1:23	осип				
		3	оз. Єді – <u>пер. Єди (1Б, 3217)</u> (40°38'32.70", 40°52'42.73")	1,0	0:50	каміння, трава				
		4	пер. Єди – оз. Єдигьолер	0,5	1:00	сніг, трава				
		5	оз. Єдигьолер - м.н. (40°39'32.84", 40°53'54.35")	3,5	2:03	стежка				
				8,0	7:18			+378 -960		
3	07.07	1	м.н. – ущ. Лівісор	3,0	1:12	трава				
		2	ущ. Лівісор – оз. Мал	4,5	3:43	трава, каміння				
		3	оз. Мал – <u>пер. Мал Пн (1А, 3277)</u> (40°42'25.83", 40°55'48.73")	2,0	1:20	каміння, сніг				
		4	пер. Мал Пн – м.н. (40°42'38.47", 40°56'1.03")	0,5	0:35	сніг				
				10,0	6:50			+1033 -390		
4	08.07	1	м.н. – ущ. Півд Верченік	1,0	0:40	сніг				
		2	ущ. Півд Верченік – <u>пер. Верченік (2А, 3430)</u> (40°43'0.20", 40°55'59.10")	1,0	3:40	сніг				3+5 мотузки
		3	пер. Верченік – м.н. (40°43'16.48", 40°55'59.30")	2,0	7:00	скелі, сніг				ночівля на снігу
				4,0	11:20			+271 -278		
5	09.07	1	м.н. – оз. Мочаш	3,0	2:25	сніг				
		2	оз. Мочаш – <u>пер. Сулак (н/к, 3072)</u> (40°44'15.80", 40°56'23.40")	1,0	0:25	крупний осип				зняли записку ТКУ
		3	пер. Сулак – оз. Татос	1,5	0:30	трава стежка				
		4	оз. Татос – м.н. (40°44'33.69", 40°58'51.77")	3,5	3:50	осип				
				9,0	7:10			+853 -654		

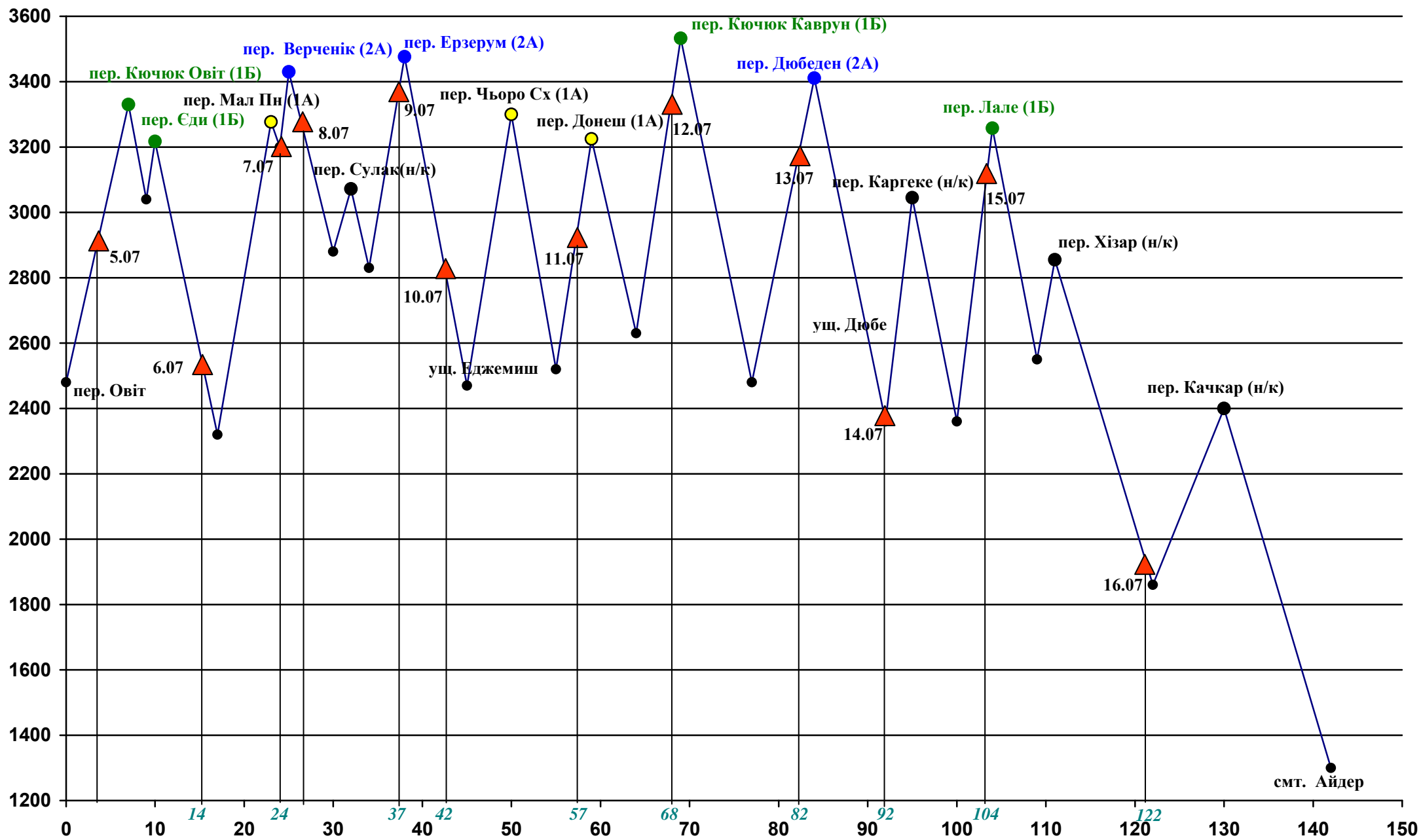
день шляху	дата	№ ділянки денного переходу	ділянка шляху (від - до)	протяжність (км)	чистий ходовий час (год:хв)	характер шляху, природні перешкоди (небезпечні ділянки)	метео умови	показники GPS		примітка
								набрано (м)	скинуто (м)	
6	10.07	1	м.н. – пер. Ерзерум (2А, 3476) (40°44'36.36", 40°58'59.15")	0,5	0:50	сніг, скелі				2 мотузки на спуск
		2	пер. Ерзерум – оз. Кабіл	3,0	9:00	скелі, сніг, крупний осип				безопорний спуск
		3	оз. Кабіл – м.н. (40°44'41.57", 41°0'14.57")	1,5	0:30	осип, м'яка трава, стежка				
				5,0	10:20			+168 -175		
7	11.07	1	м.н. – кош Зорні	3,0	1:00	м'яка трава				
		2	кош Зорні – ущ. Еджемиш	3,0	1:40	трава, іноді каміння				
		3	ущ. Еджемиш – пер. Чьоро Сх. (1А, 3300)	2,0	1:30	каміння, сніг				
		4	пер. Чьоро Сх. – ущ. Ханут	5,5	2:00	крупний осип				
		5	ущ. Ханут – м.н. (40°46'40.95", 41°5'46.19")	1,5	1:25	трава				крутий підйом
				15,0	7:35			+1221 -1377		
8	12.07	1	м.н. – ущ. Акчай	1,0	0:30	каміння				
		2	ущ. Акчай – пер. Донеш (1А, 3225) (40°47'16.42", 41°5'43.53")	0,5	0:20	осипи				
		3	пер. Донеш – оз. Донеш	1	0:30	осип, трава				
		4	оз. Донеш – ущ. Давалі	3,5	1:05	трава каміння				
		5	ущ. Давалі – м.н. (40°49'13.98", 41°8'19.17")	5,5	3:31	сніг, крупний осип				ночівля на снігу
				11,0	5:56			+1096 -822		
9	13.07	1	м.н. – пер. Кючюк Каврун (1Б, 3533) (40°49'21.34", 41°8'34.20")	1,0	1:30	сніг, крупний осип				вночі був сильний дощ
		2	пер. Кючюк Каврун – оз. Деревасі	4,5	2:30	сніг, середній, вологий осип				1 мотузка спуск
		3	оз. Деревасі – ущ. Каврун	3,0	1:15	осип, трава				
		4	ущ. Каврун – ущ. Мезовіт – м.н. (40°49'13.98", 41°8'19.17")	5,5	3:10	трава, каміння				ночівля на осипу
				14	8:25			+1095 -1270		
10	14.07	1	м.н. – пер. Дюбеден (2А, 3411) (40°51'1.32", 41°10'5.02")	2,0	5:00	сніг, осип, скелі				3+2 мотузки
		2	пер. Дюбеден – ущ. Дюбе	5,5	2:45	осип, сніг				
		3	ущ. Дюбе – м.н. (40°52'12.67", 41°13'35.71")	2,5	1:00	каміння трава				
				10,0	8:45			+336 -1134		

день шляху	дата	№ ділянки денного переходу	ділянка шляху (від - до)	протяжність (км)	чистий ходовий час (год:хв)	характер шляху, природні перешкоди (небезпечні ділянки)	метео умови	показники GPS		примітка
								набрано (м)	скинуто (м)	
11	15.07	1	м.н. – пер. Каргеке (н/к, 3030) (40°52'49.41", 41°13'22.56")	2,5	2:25	трава, каміння				
		2	пер. Каргеке – ущ. Булут	4,5	1:30	трава, каміння				
		3	ущ. Булут – ущ. Замеван	1,5	0:35	стежка, трава				
		4	ущ. Замеван – м.н. (40°55'49.66", 41°13'48.02")	3,5	2:15	трава, каміння				
				12,0	6:45			+1503	-613	
12	16.07	1	м.н. – <u>пер. Лале (1Б, 3258)</u> (40°56'6.27", 41°13'37.21")	1,5	1:15	сніг, осип				
		2	пер. Лале – ущ. Авусор	4,0	1:35	живий осип, трава				
		3	ущ. Авусор – пер. Хізар (н/к, 2855)	1,5	0:45	каміння				
		4	пер. Хізар – ущ. Качкар (40°57'18.05", 41°12'59.43")	5,0	1:25	трава, річка				
		5	ущ. Качкар – м.н. (40°59'20.67", 41°9'1.82")	6,0	2:10	вздовж річки				ночівля на ґрунтовій дорозі
				18,0	7:10			+880	-2075	
13	17.07	1	м.н. – пер. Качкар (н/к, 2400)	7,5	2:15	перехід річки, дорога				
		2	пер. Дорожній – Гусес яйла	4,5	0:50	ґрунтова дорога				
		3	Гусес яйла – с. Айдер	9,0	1:48	ґрунтова дорога				
				21,0	4:53			+1080	-1608	
всього				143 км				10 614	-11 409	

перепад висот по GPS

22 023

5. Висотний графік

Сумарний перепад висот: 18 832 м, - (8 826 м набрано, 10 006 м скинуто); Середня висота ночівлі: 3 020 м.

6.1. перевал Кючюк Овіт (1Б, 3330 м)

*Перевал **Кючюк Овіт** розташований у хребті Джимил – південному відрозі основного вододільного хребта. Веде із ущелини Аксу в ущелину Кючюк Овіт. З боку ущелини Аксу – сніжно-осипний з боку ущелини Кючюк Овіт – осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал від автомобільної дороги Різе-Іспір – 2,5-3 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в ущелину Кючюк Овіт – 1-2 год.

Координати перевальної сідловини: 40°38'48.20", 40°51'19.08".

Першопроходження 06.07.2015 р.

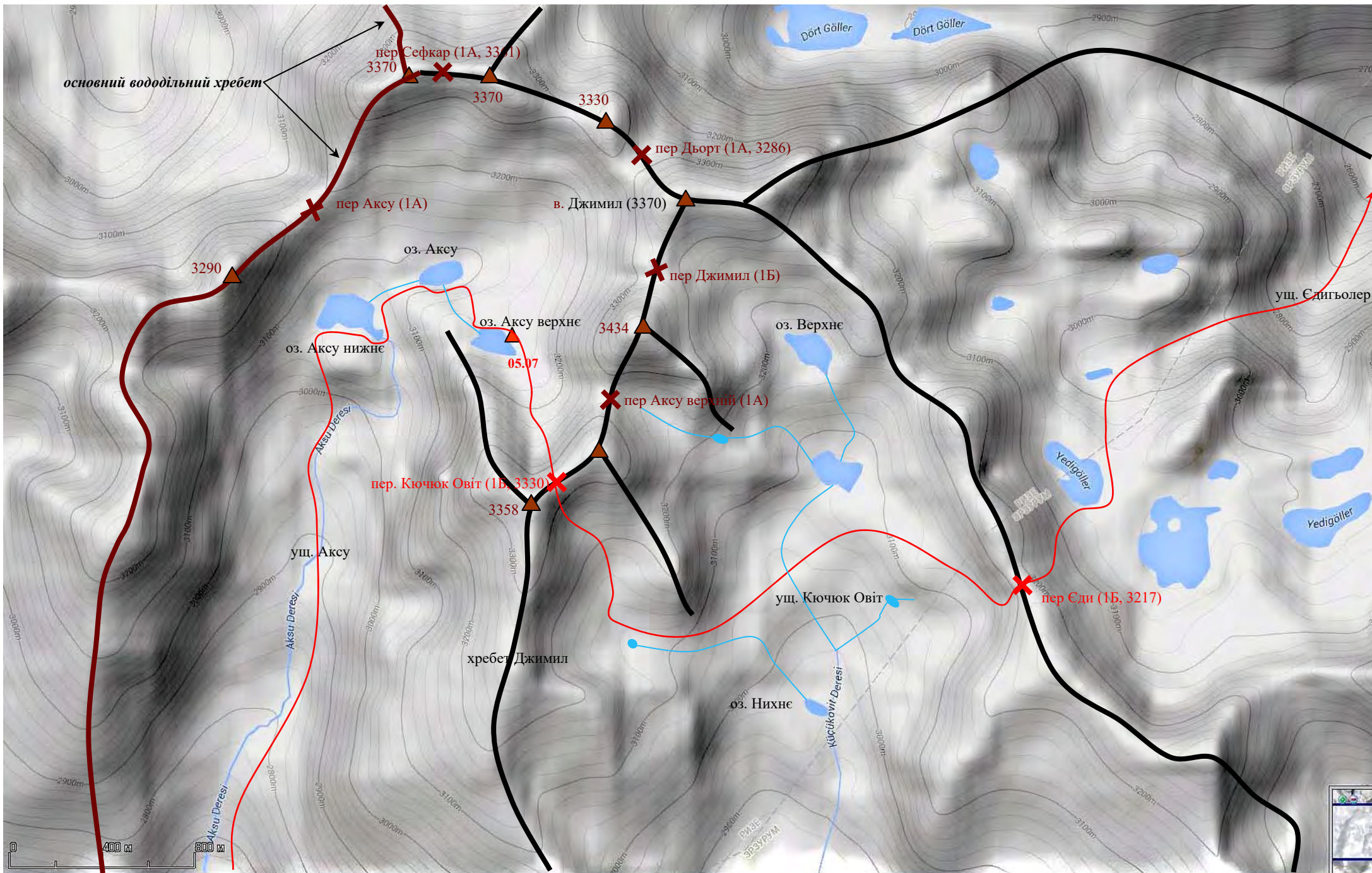
Підйом на перевал Кючюк Овіт (1Б) починається відразу від дороги Різе-Іспір. Виходити необхідно після зупинки Овіт не доїзжаючи близько кілометра до населеного пункту Гайоросу (40 37 23.41", 40 49 58.38"). Перетинаємо дорогу і розпочинаємо підйом трав'янистим схилом правого берега річки Аксу. Через 300-400 м підйому виходимо на ледь помітну стежку, яка веде вгору вздовж річки до широкого виположення долини (фото 2). В кінці виположення крутий підйом середнім осипом проводить нас до озера Аксу нижнє (фото 4). Обійшовши його праворуч підходимо до наступного озера – озера Аксу, його зовсім не помітно, коли піднімаєшся з долини (фото 4). Продовжуючи підйом та забираючи в право на крутий осипний схил сніжниками поміж зруйнованих скельних ребер піднімаємось до озера Аксу верхнє.

Перша ночівля пройшла на зручному майданчику на східному березі озера Аксу верхнє (40°39'7.57", 40°51'8.05", 3137 м) (фото 5). Навколо озера рівних місць для ночівлі крім цього майданчика немає. Звідси відкривається гарний вид на хребет Джимил з перевалами: Аксу Верхній (1А) та Кючюк Овіт (1Б) (фото 5). Але шлях підйому на перевал Кючюк Овіт (1Б) не проглядається, він закритий скельним контрофорсом. Від місця ночівлі сніжником та крупним осипом підходимо до початку перевальної сідловини. Сама перевальна сідловина не проглядається (фото 6, фото 7).

Початок підйому від скельного жандарму. Перевальний зліт – крутий схил (~ 35°-40°) затиснутий між двома скельними стінами, складений з мілкового конгломерату, замішаного на глині. Підозрюємо, що у вологу дощову погоду тут не пройдеш. Треба буде підніматись лівіше по скелям. При виході на виступ скелі провішуємо 7 м мотузки (можливий зрив). Від виступу скелі траверсуємо схил вліво. Далі рельєф простіший, можна рухатись без мотузки. Пройдено приблизно 100 метрів. Поодинці перетинаємо щілину в право, далі вгору проходимо ділянку простих зруйнованих скель (~ 50 м), є велика ймовірність скинути каміння.

Потім траверс невеликого сніжника і ми під самою перевальною сідловиною до неї близько 30 м. Тут, як і на початку перевальної сідловини, крутий конгломератний схил, який у верхній частині переходить у вертикаль (~3 м). Пролазимо по межі між конгломератом та скелями (складність не вище 4а). На перевалі побудували тур і залишили перевальну записку, сідловина перевалу досить простора (фото 8, фото 9).

Спуск з перевалу простий – середнім осипом та сніжниками (фото 10, фото 11). Зліва досить потужний відріг, який ми повинні були перетнути (фото 12), але не знайшовши легкого перелазу обійшли його, спустившись в долину Кючюк Овіт мілким осипом та трав'янистими схилами поміж “баранячими лобами”. З цієї ділянки спуску вже видно перевальну сідловину нашого наступного перевалу Єди (1Б) (фото 13).

Мал 3. Мапа околиць перевалу Кючюк Овіт (1Б).

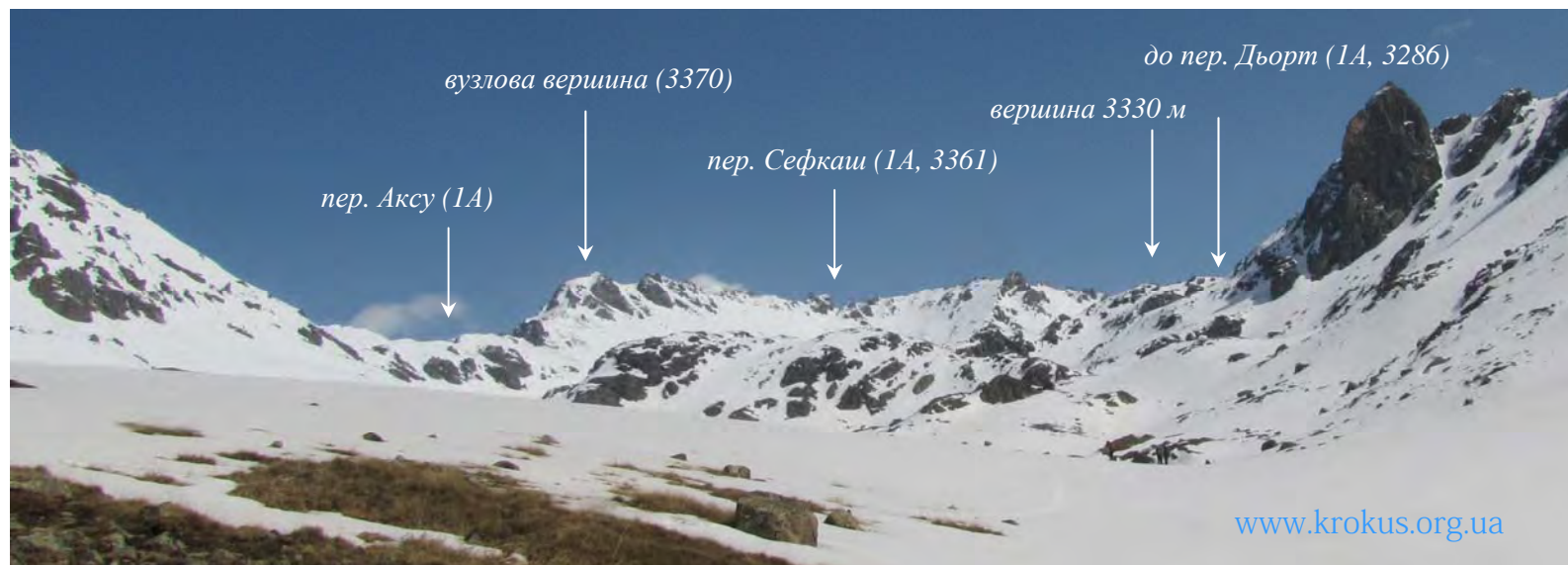

Фото 1. Верхів'я ущелини Аксу.
 Фото від 27.04.2014 8:40.

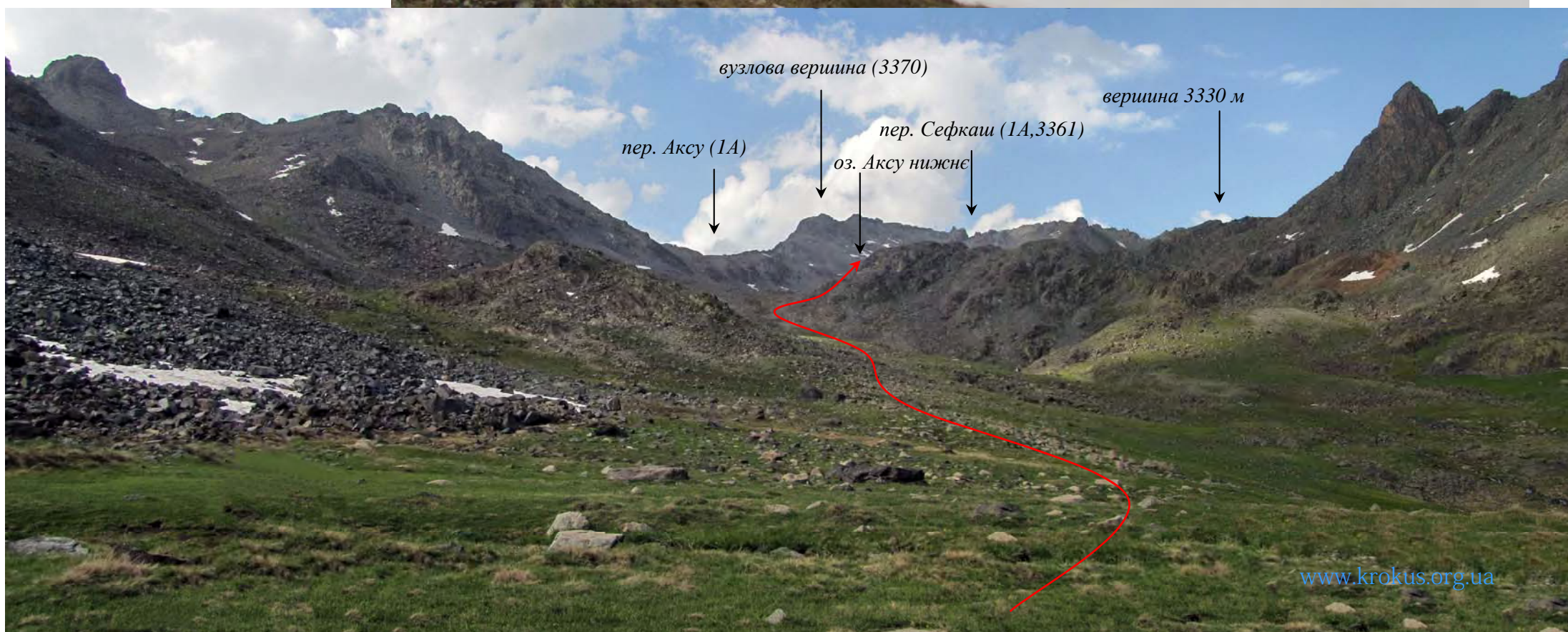

Фото 2. Верхів'я ущелини Аксу. Фото від 05.07.2015 18:25.

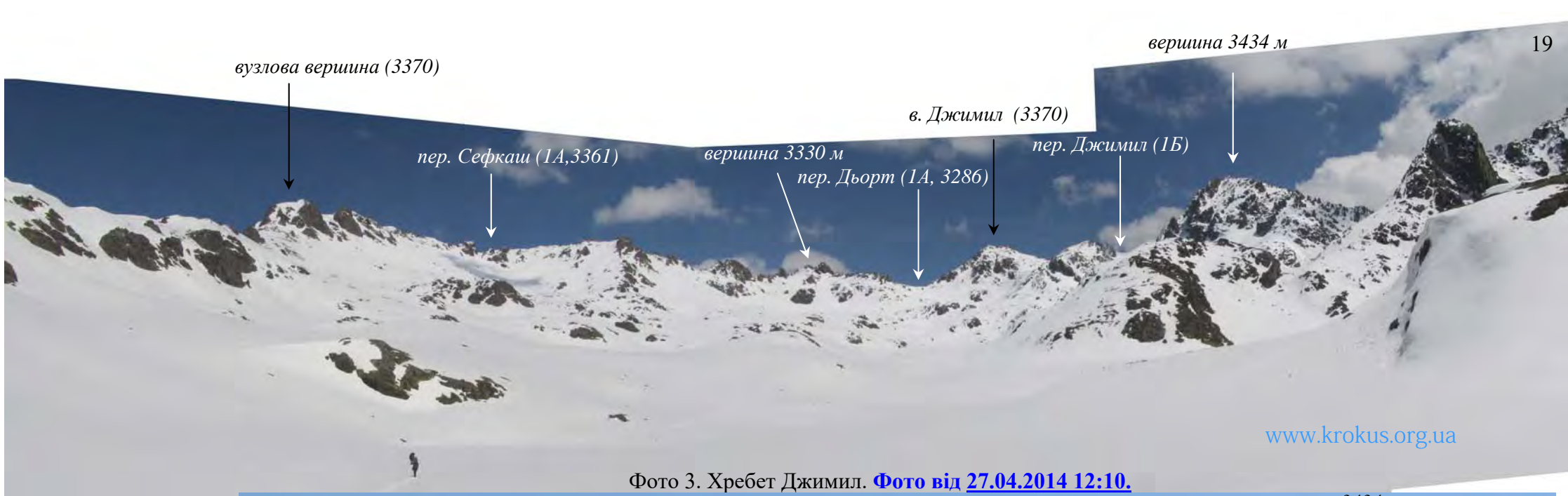

Фото 3. Хребет Джимил. **Фото від 27.04.2014 12:10.**

www.krokus.org.ua

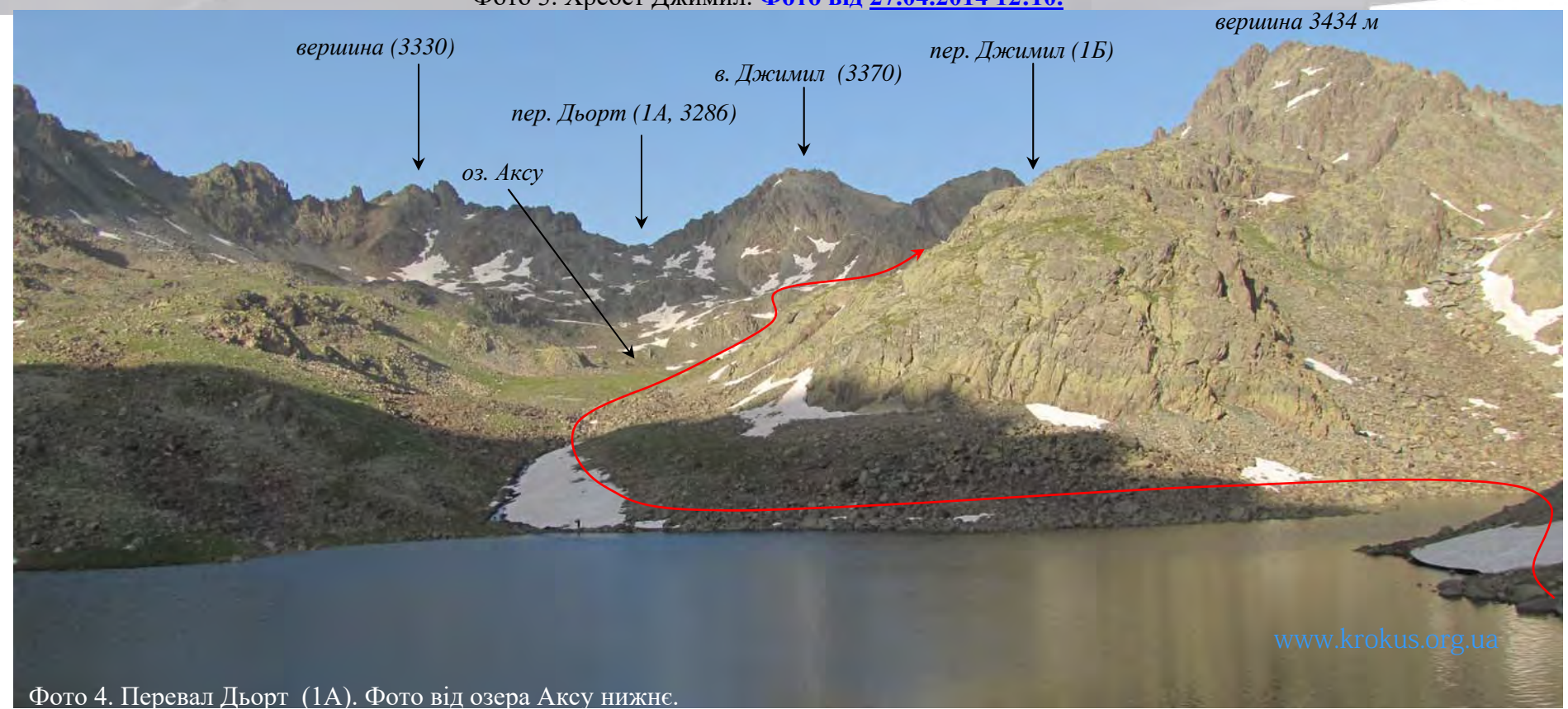

Фото 4. Перевал Дьорт (1А). Фото від озера Аксу нижнє.

www.krokus.org.ua

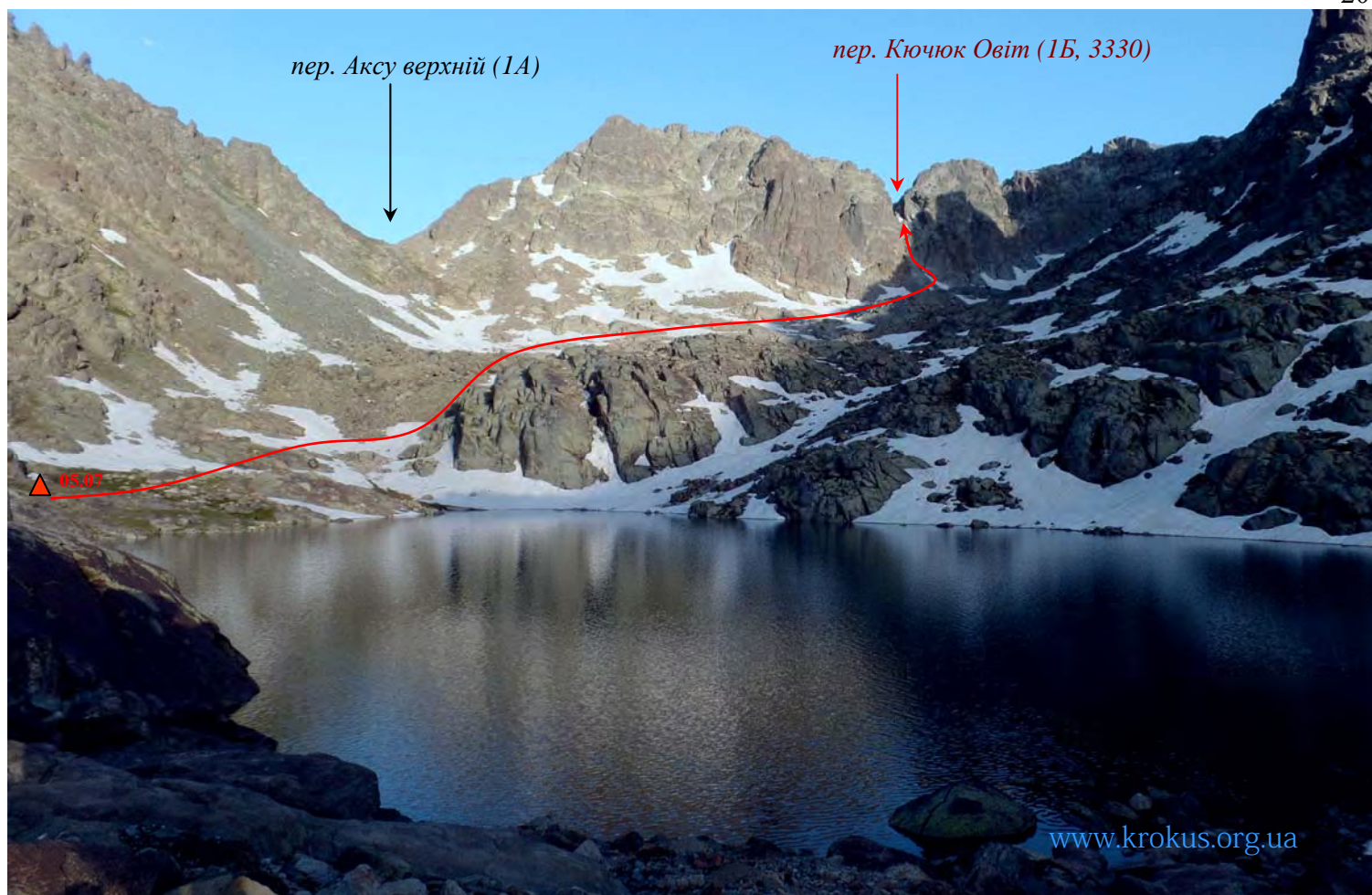

Фото 5. Озеро Аксу верхнє.

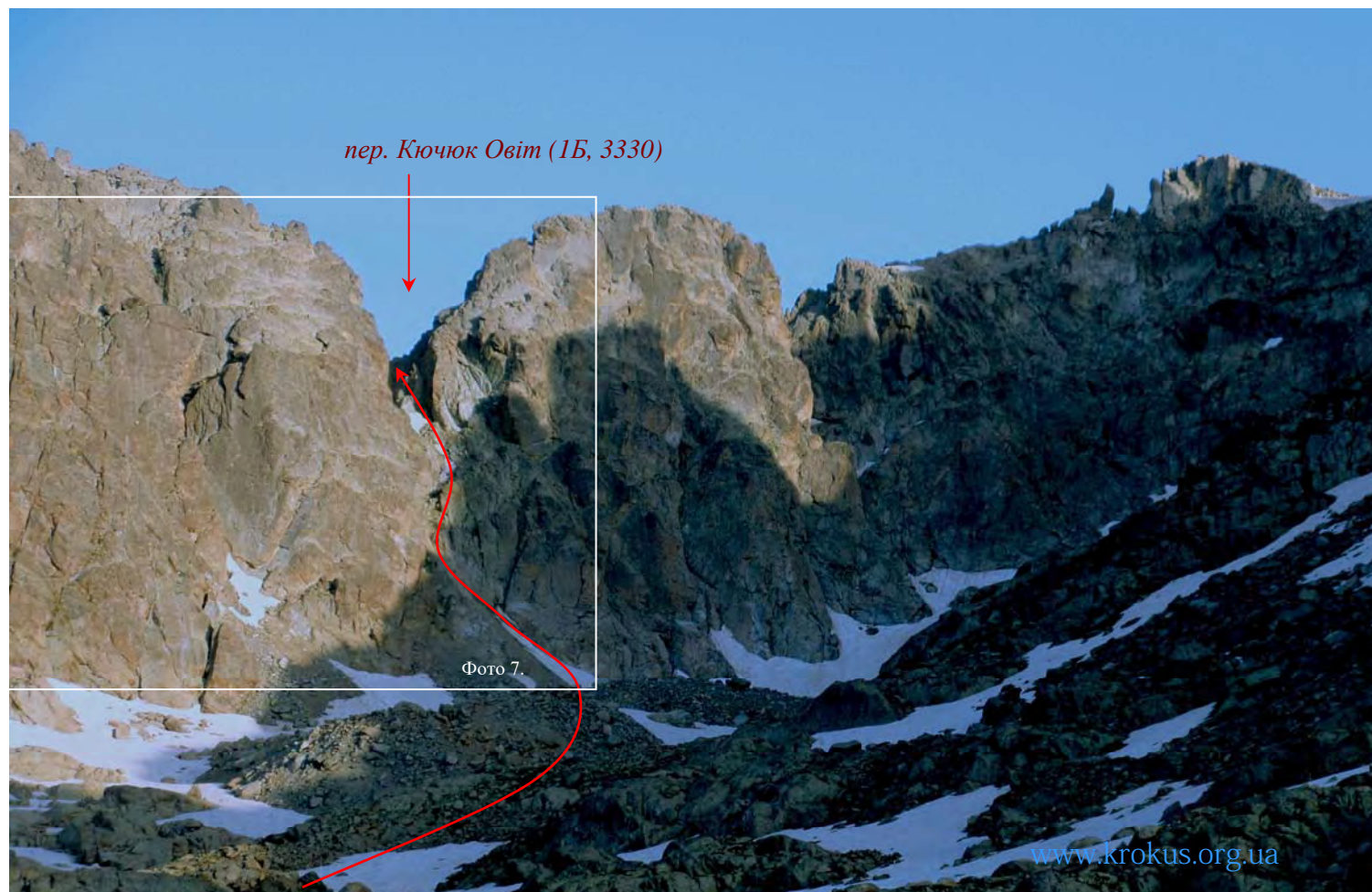

Фото 6. Перевал Кючюк Овіт (1Б).

Фото 7. Початок підйому на перевал Кючюк Овіт (1Б).

Фото 8. Перевальна сідловина перевалу Кючюк Овіт (1Б). Фото в напрямку ущелини Аксу.

Фото 9. Група на перевалі Кючюк Овіт (1Б). Фото в напрямку ущелини Аксу.

Фото 10. Ущелина Кючюк Овіт. Фото з перевалу Кючюк Овіт (1Б).

Фото 11. Перевал Кючюк Овіт (1Б) з боку ущелини Кючюк Овіт.

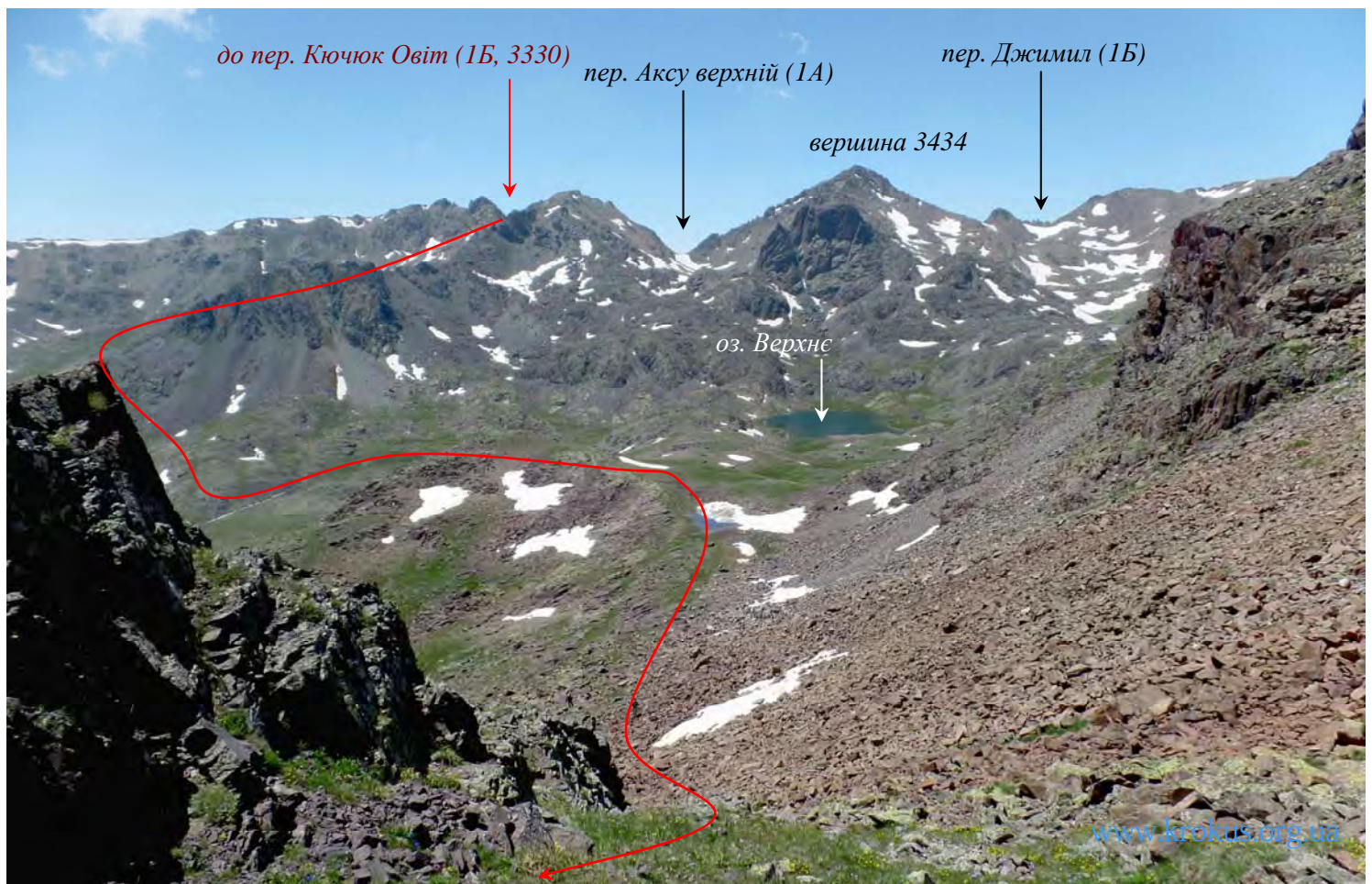

Фото 12. Шлях спуску з перевалу Кючюк Овіт (1Б). Фото з підйому на перевал Єди (1А).

6.2. перевал Єди (1Б, 3217 м)

*Перевал **Єди** розташований у південному відрозі вершини Джимил (3370 м). Веде із ущелини Кючюк Овіт в долину Єдигьолер. З боку ущелини Кючюк Овіт – осипний. З боку долини Єдигьолер – сніжний.*

ЧХЧ підйому на перевал з ущелини Кючюк Овіт – 2,5-3 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в долину Єдигьолер – 1-2 год.

Координати перевальної сідловини: 40°38'32.70", 40°52'42.73".

Вперше пройдений 14.06.2012 р. групою т/к МКС кер. Палієнко С.В., м/к 34/12 кийська міська МКК.

Підйом на перевал Єди (1А) потрібно починати з середньої частини ущелини Кючюк Овіт на ділянці між нижнім та середнім озером. На сході добре проглядається південний відріг вершини Джимил з перевалами Єдигьолер (1А) та Єди (1Б) (фото 13). На шляху спуску з перевалу Кючюк Овіт (1Б) після обходу відрога (фото 12), ми перетнули за 1,5 години неглибоку долину (фото 13) та зупинилися на привал біля невеликого озера (фото 15). Початком підйому на перевал можна вважати це місце. Підйом проходить крупним осипом крутизною (25°- 30°) з виходом на трав'янистий схил та широку осипну сідловину. На перевалі побудували тур і залишили перевальну записку. Тур та записку першопрохідців не знайшли, тому в подальшому намагались будувати кремезні тури на очевидних для пошуку місцях. Несподіванкою був крутий сніжник в бік спуску з перевалу (ущелина Єдигьолер) (фото 19). Проклали одну мотузку на спуск (фото 18), яка кріпилася на сніжному якорі. Останній спустився з нижньою страховкою в три такти без рюкзака, притримуючись лівих скель. Далі спускалися осипом, травою (фото 23), ущелиною продовжили шлях вниз. Біля озера (фото 17, фото 21), до якого 1,5 години спуску групи, зручне місце для відпочинку та стоянки.

Подальший спуск трав'янистими пагорбами, які в вузькому місці висячої долини обриваються “баранячими лобами” (фото 24) – утворами потужного льодовика минулого. Прохід знайшли зліва по ходу (фото 25), спустившись лазінням 5 м (3А). Далі трав'янисті схили завершилися середнім осипом.

Мал 4. Мапа околиць перевалу Єди (1Б).

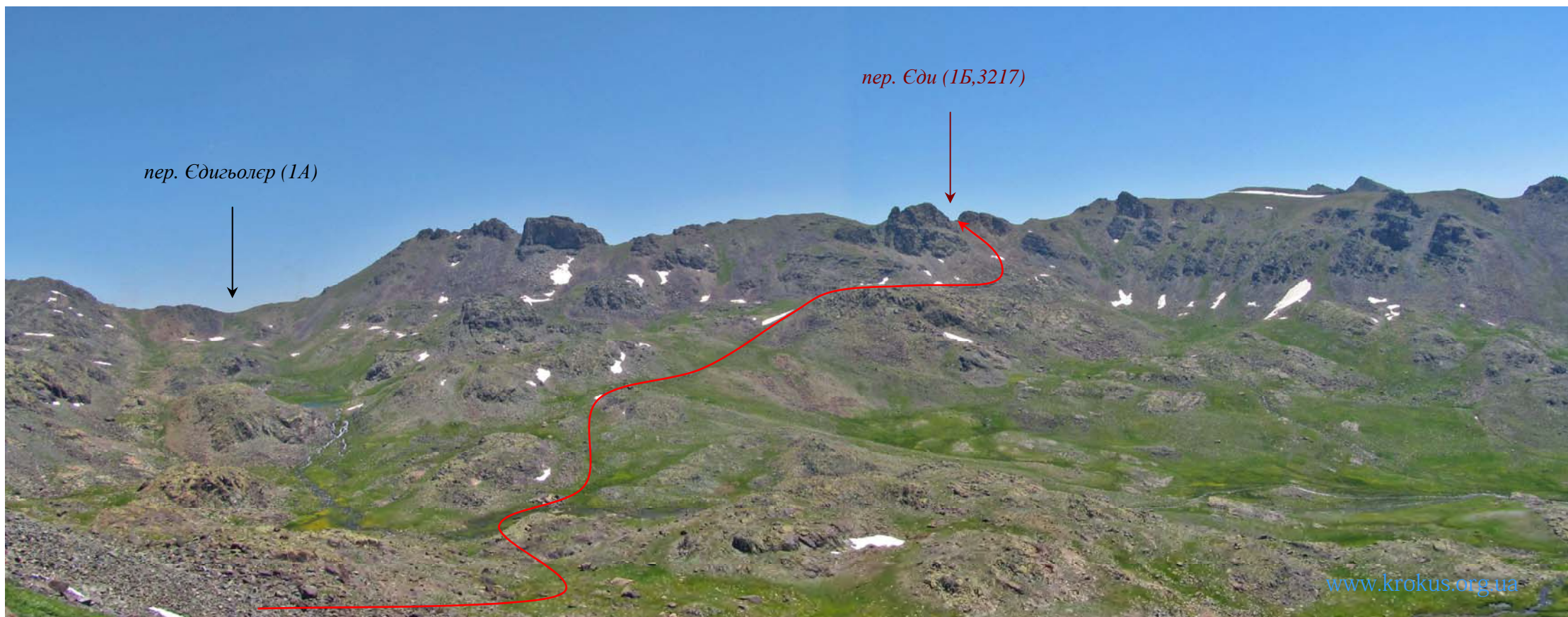

Фото 13. Ущелина Кючюк Овіт. Фото на спуску з перевалу Кючюк Овіт (1Б).

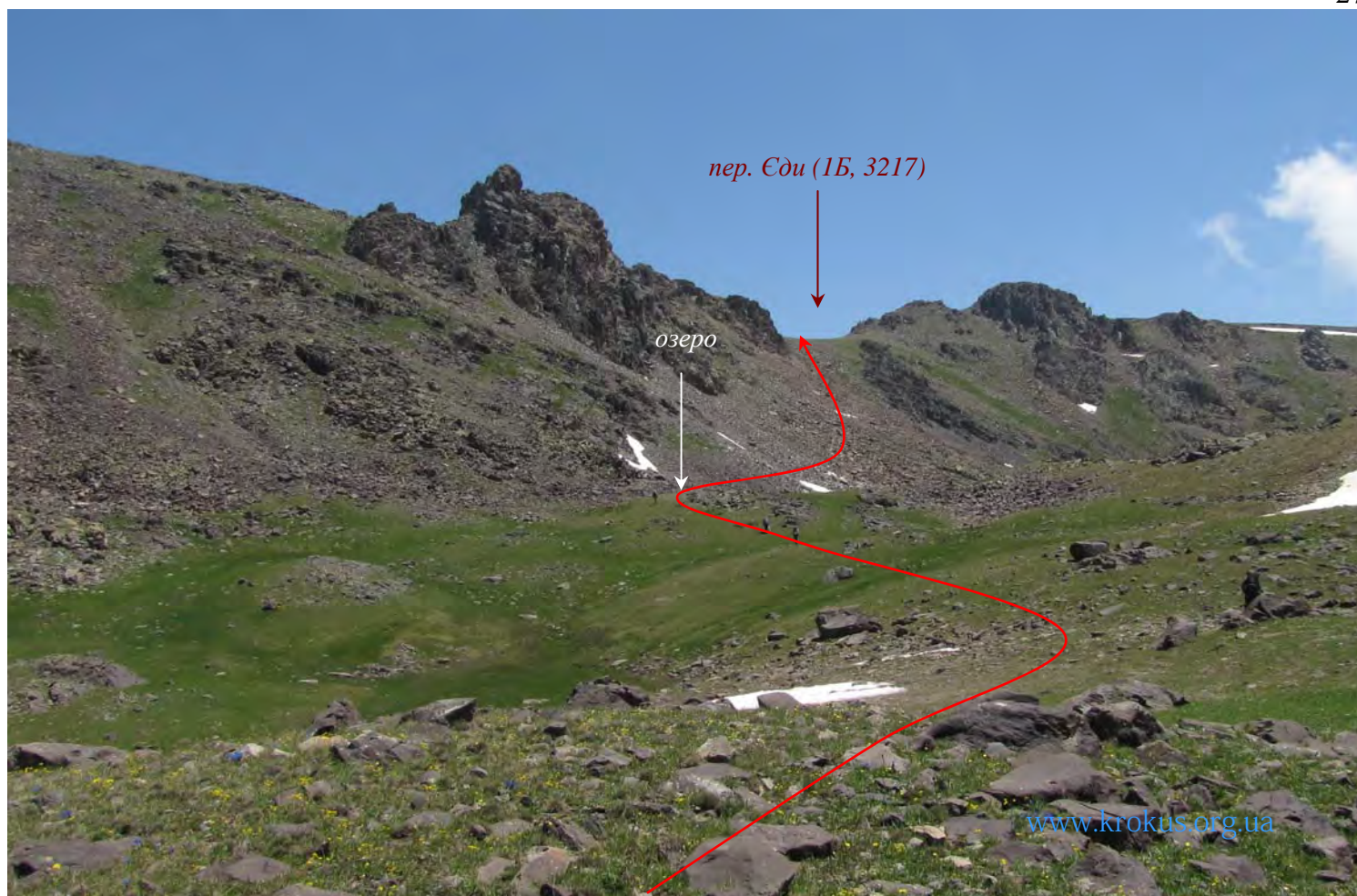

Фото 14. перевал Єди (1Б) з боку ущелини Кючюк Овіт.

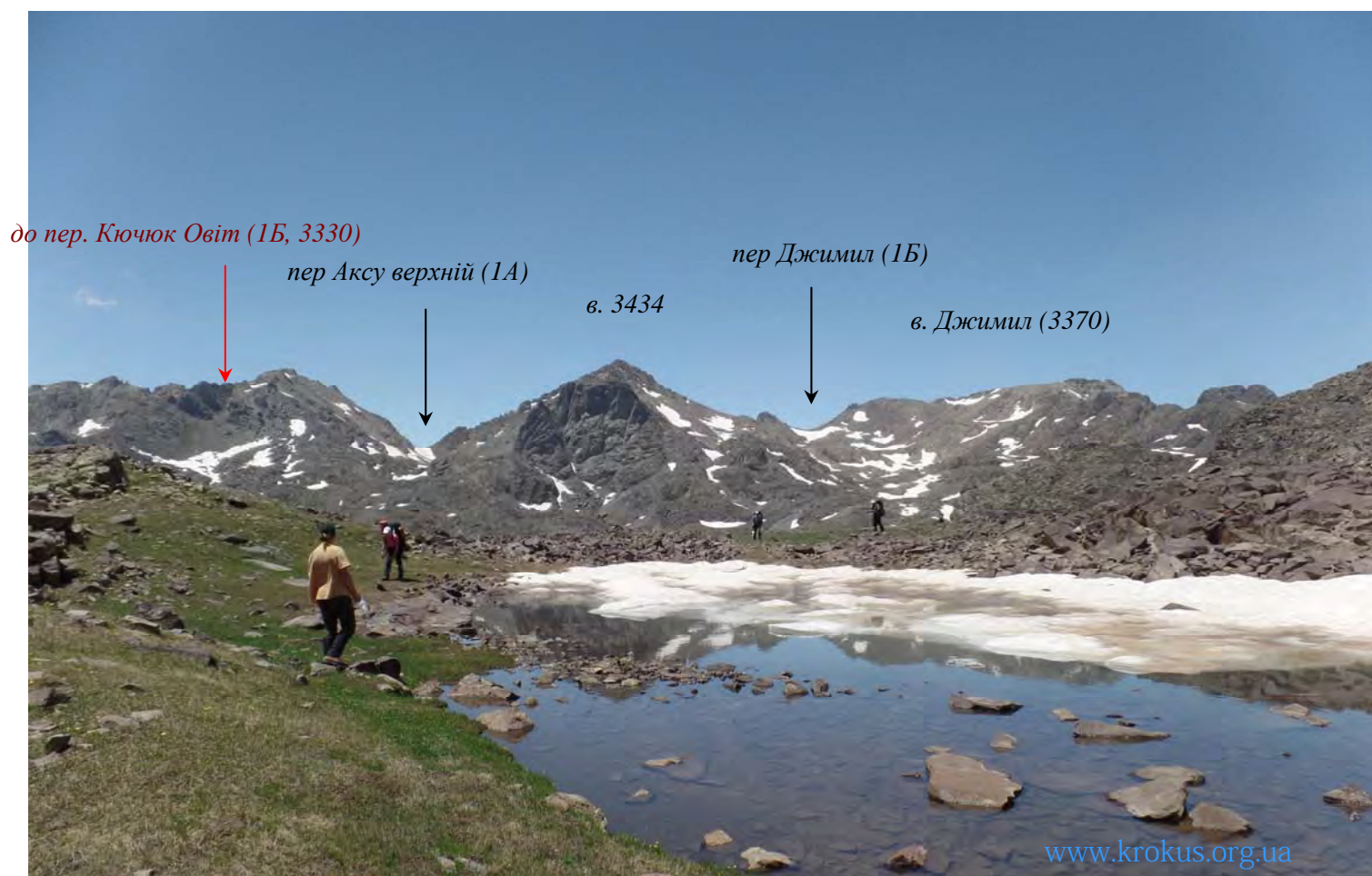

Фото 15. Хребет Джимил з перевалу Єди (1Б).

Фото 16. Група на перевалі Єди (1Б).

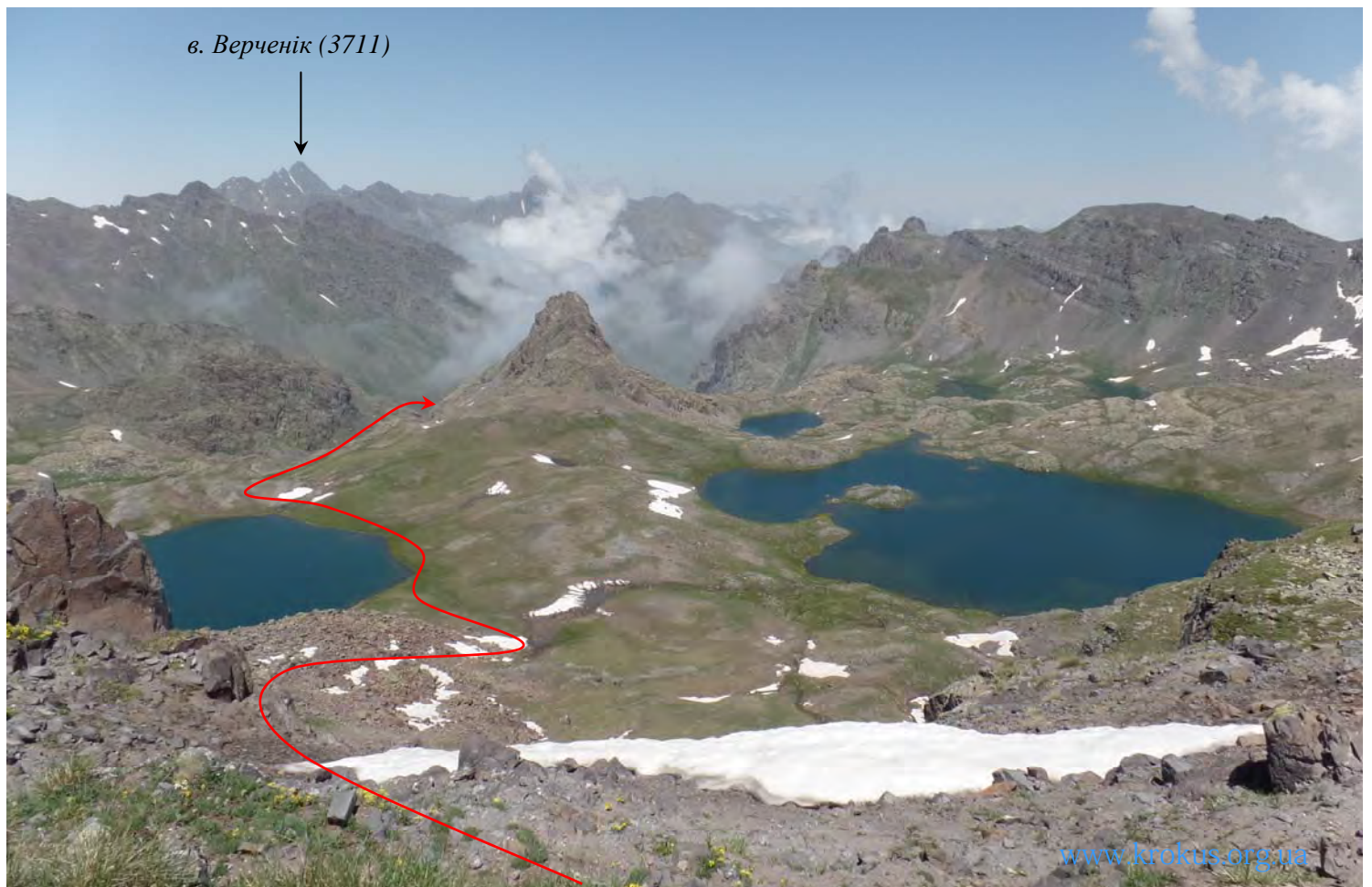

Фото 17. Долина Єдигьолер. Фото з перевалу Єди (1Б).

Фото 18. Спуск з перевалу Єди (1Б).

Фото 19. Перевальний зліт перевалу Єди (1Б).

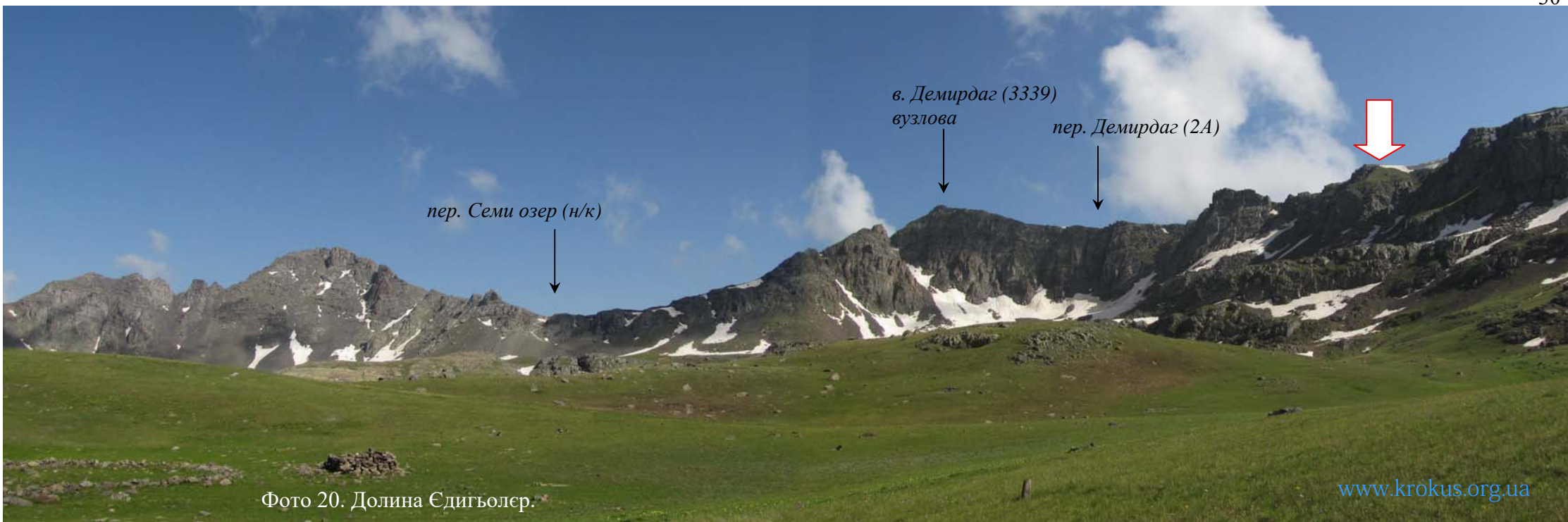

Фото 22. Перевал Єди (1Б) з боку долини Єдигьолер.

Фото 23. Перевальний зліт перевалу Єди (1Б). Зум 5X.

Фото 24. Ущелина Єдигьолер.

Фото 25. Стіна “баранячих лобів” на вході в ущелину Єдигьолер.

6.3. перевал Мал Пн (1А, 3277 м)

*Перевал **Мал Північний** розташований в хребті Верчінін, південному відрозі вершини Хемсін (3440) основного вододільного хребта. Веде із ущелини Мал в ущелину Курбан Дюзі. З боку ущелини Мал – сніжний. З боку ущелини Курбан Дюзі – сніжно-скельний.*

ЧХЧ підйому на перевал від озера Мал – 1-1,5 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в ущелину Курбан Дюзі – 1-1,5 год.

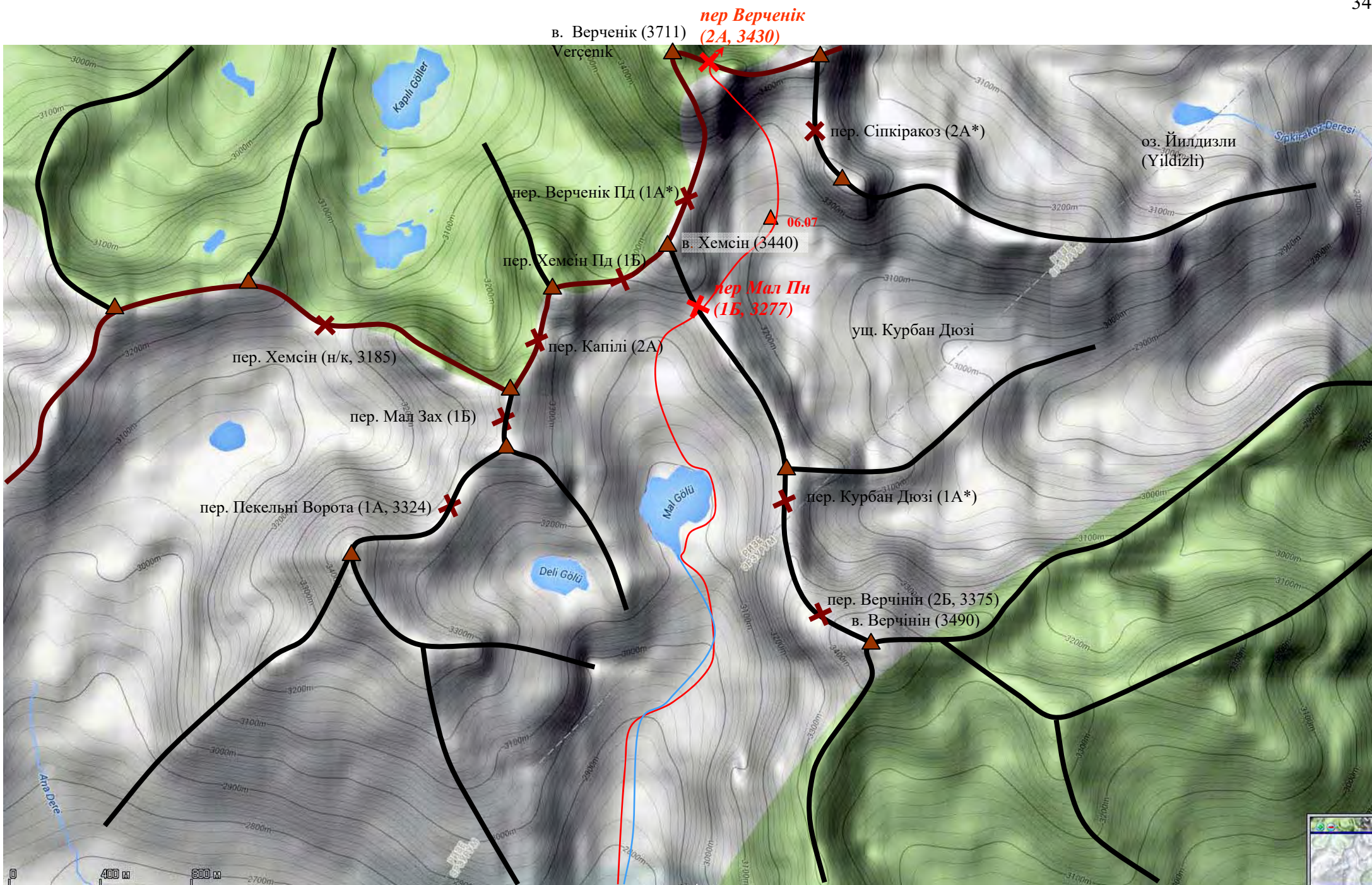
Координати перевальної сідловини: 40°38'32.70", 40°52'42.73".

Вперше пройдений 28.04.2014 р. групою т/к Крокус кер. Клипач О.М., м/к 14/14 київська міська МКК.

Розпочинати підйом на перевал Мал Пн (1А) зручно від озера Мал. Обійшовши його праворуч (фото 33), пройшли підйом трав'янистим схилом в напрямку перевалу і вийшли на широку пологу терасу вкриту крупним осипом (фото 33) з невеличким озером. Огинаємо озеро (фото 34), та продовжуємо підйом середнім осипом та сніжникам (фото 36). Сніжником крутизною 25° -30° (фото 38) досягаємо скелястої перевальної сідловини (фото 37-1).

Перевал досить широкий (фото 38, фото 37), не знайшовши старий тур, будуємо новий і залишаємо перевальну записку. Початок спуску з перевалу трохи (~4-5 м) лівіше перевальної сідловини. Спускаємось прямо вниз спочатку сніжником потім близько 20 м легкими зруйнованими скелями, далі знову сніжником до крупного осипу (фото 40). Надалі тримаємо шлях вниз-вліво через крупний осип у напрямі зелених трав'янистих майданчиків поміж скельних виходів.

Спустившись до зручного для ночівлі рівного трав'янистого майданчика (фото 40) поставили намет для ночівлі (фото 40) в 200-ох метрах вище верхнього озера. Вода в струмку в 100 м нижче від місця ночівлі.

Мал 5. Мапа околиць перевалу Мал Пн (1А).

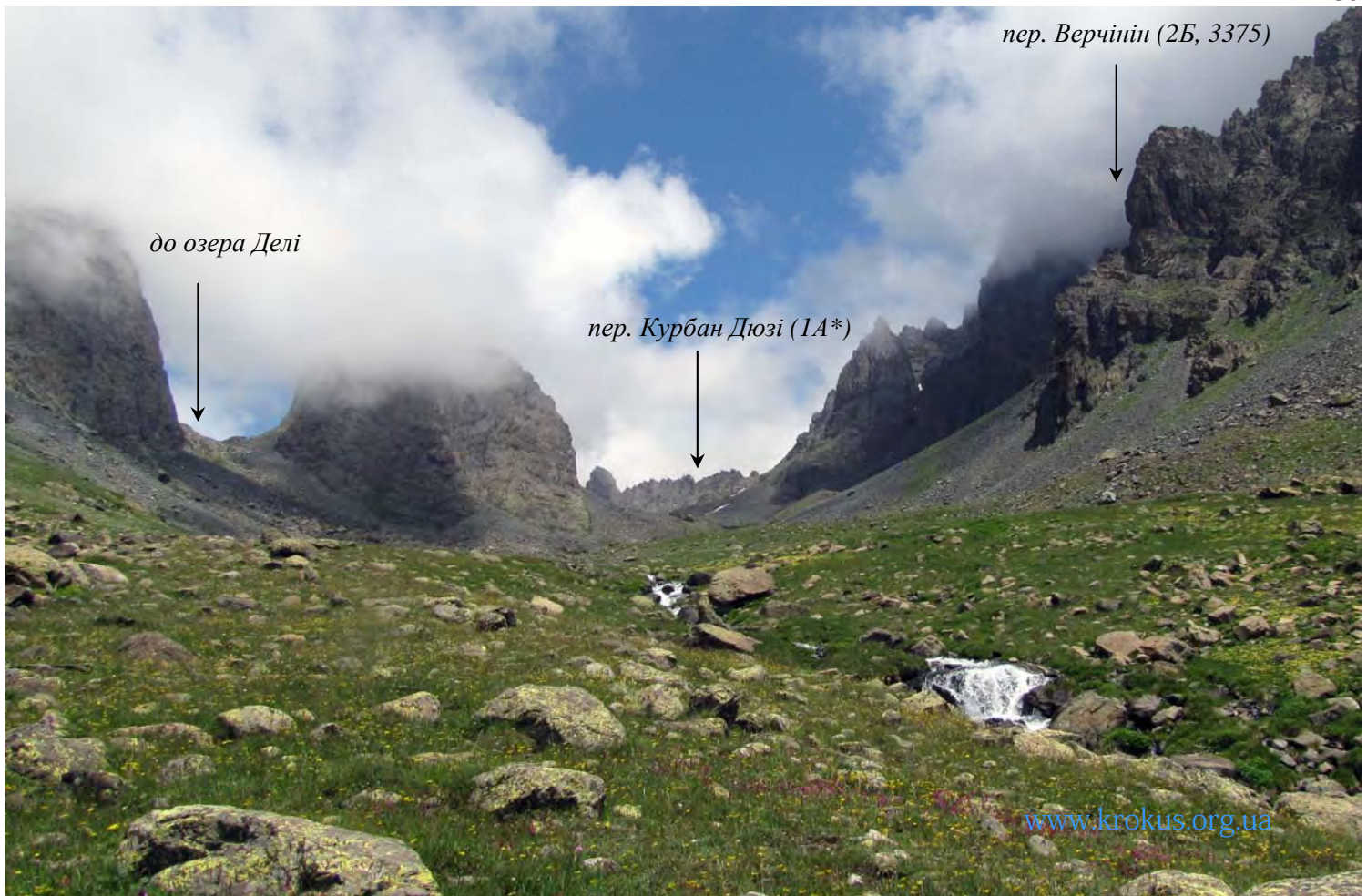

Фото 26. Ущелина яйла Суя (Yayla suya).

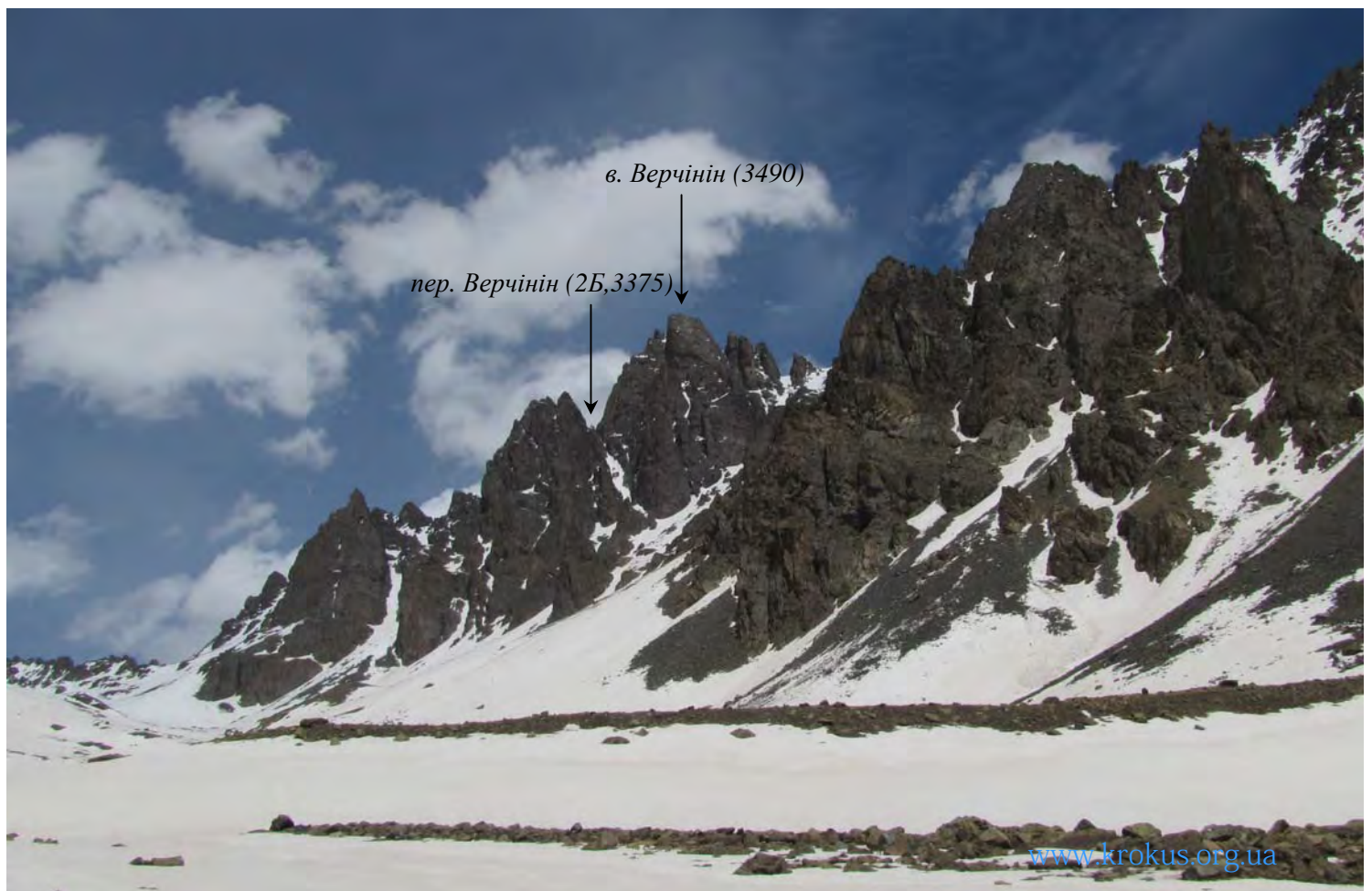

Фото 27. Перевал та вершина Верчінін (3490). Фото від [28.04.2014 12:45](#).

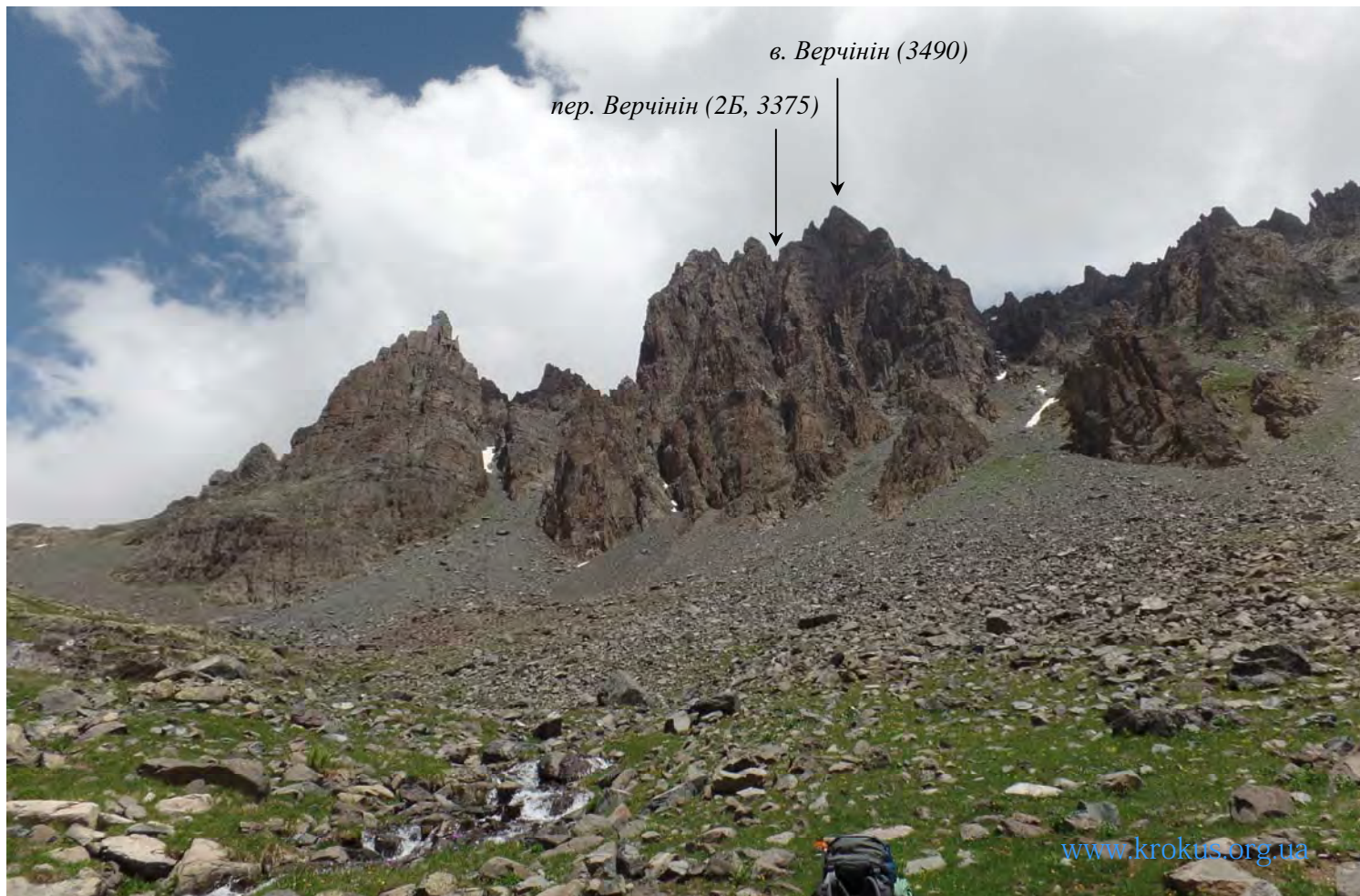

Фото 28. Перевал Верчінін (2Б).

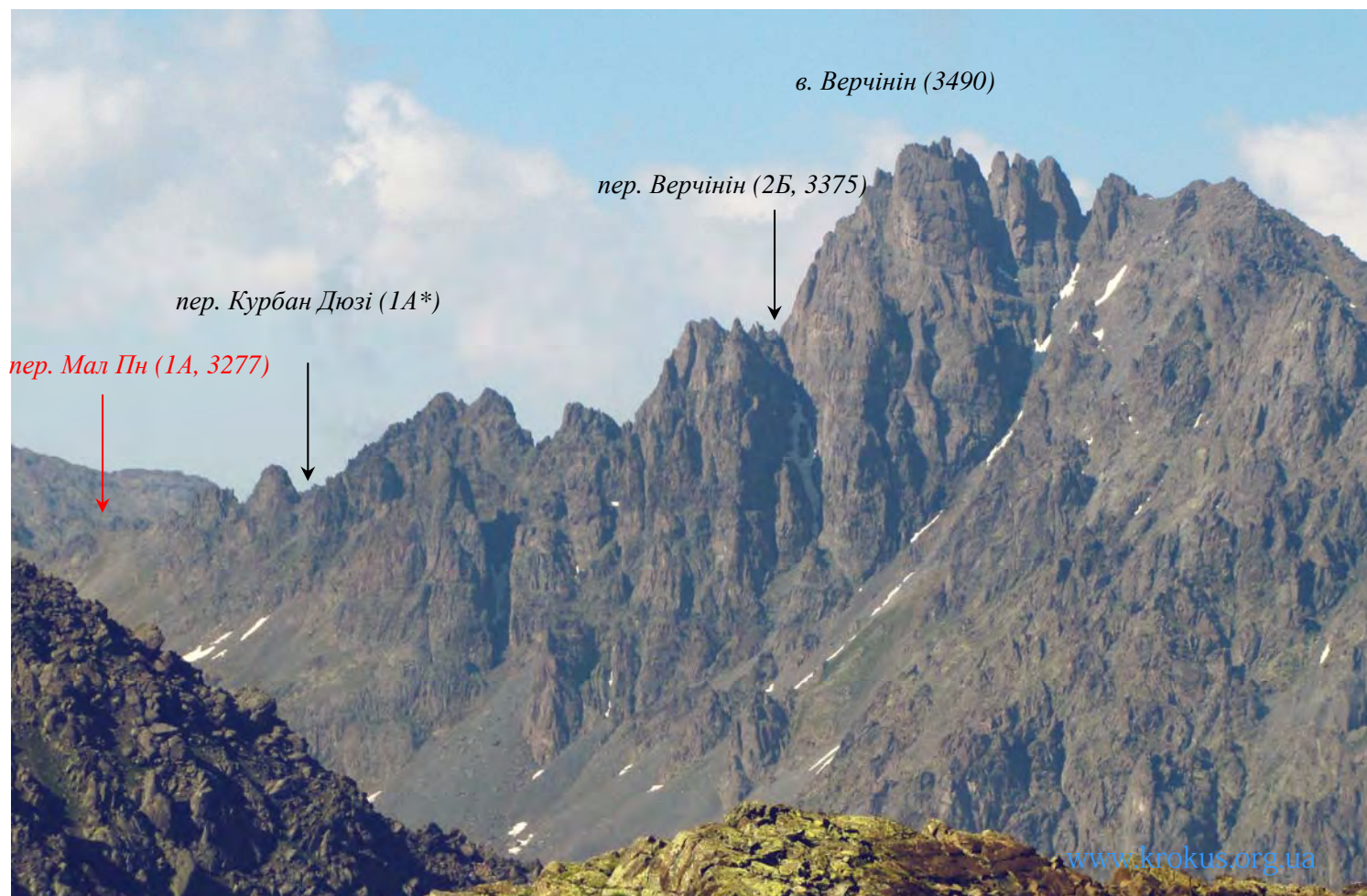

Фото 29. Хребет Верчінін. Фото з перевалу Єди (1Б). Зум 10Х.

Фото 30. Перевал Верчінін (2Б). Фото з перевалу Єди (1Б). Зум 20Х.

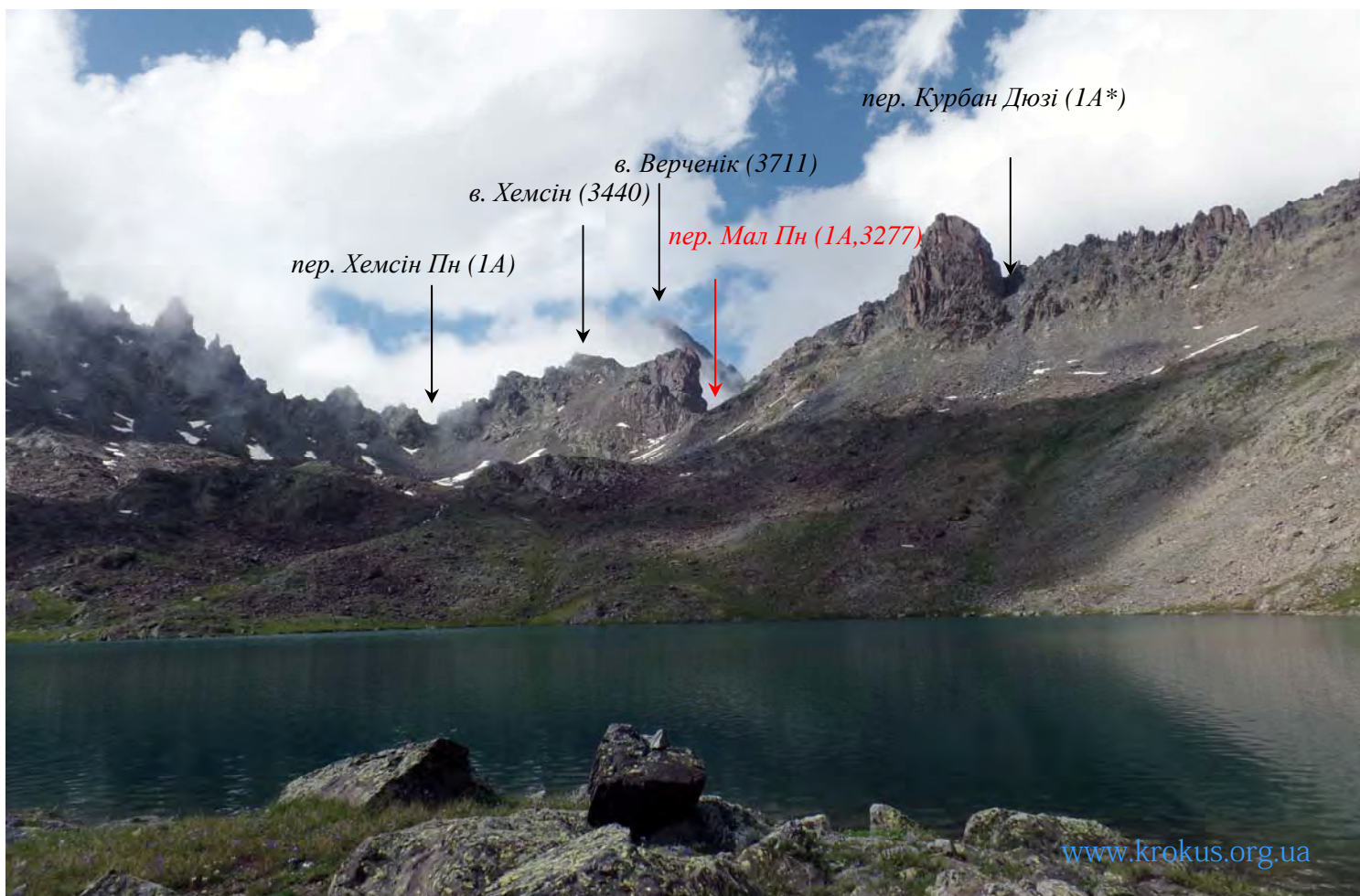

Фото 31. Озеро Мал.

Фото 32. Перевали основного вододільного хребта. Фото від озера Мал.

Фото 33. Озеро Мал.

Фото 34. Перевал Капалі (2А) з боку ущелини Мал.

Фото 35. перевал Хемсін Північний (1А) з боку ущелини Мал.

Фото 36. Підйом на перевал Мал Північний (1А) з боку ущелини Мал.

Фото 37-1. Перевальний зліт перевалу Мал Північний (1А). Фото з боку ущелини Мал.

Фото 37. Група на перевалі Мал Північний (1А).

пер. Курбан Дюзі (1А)*

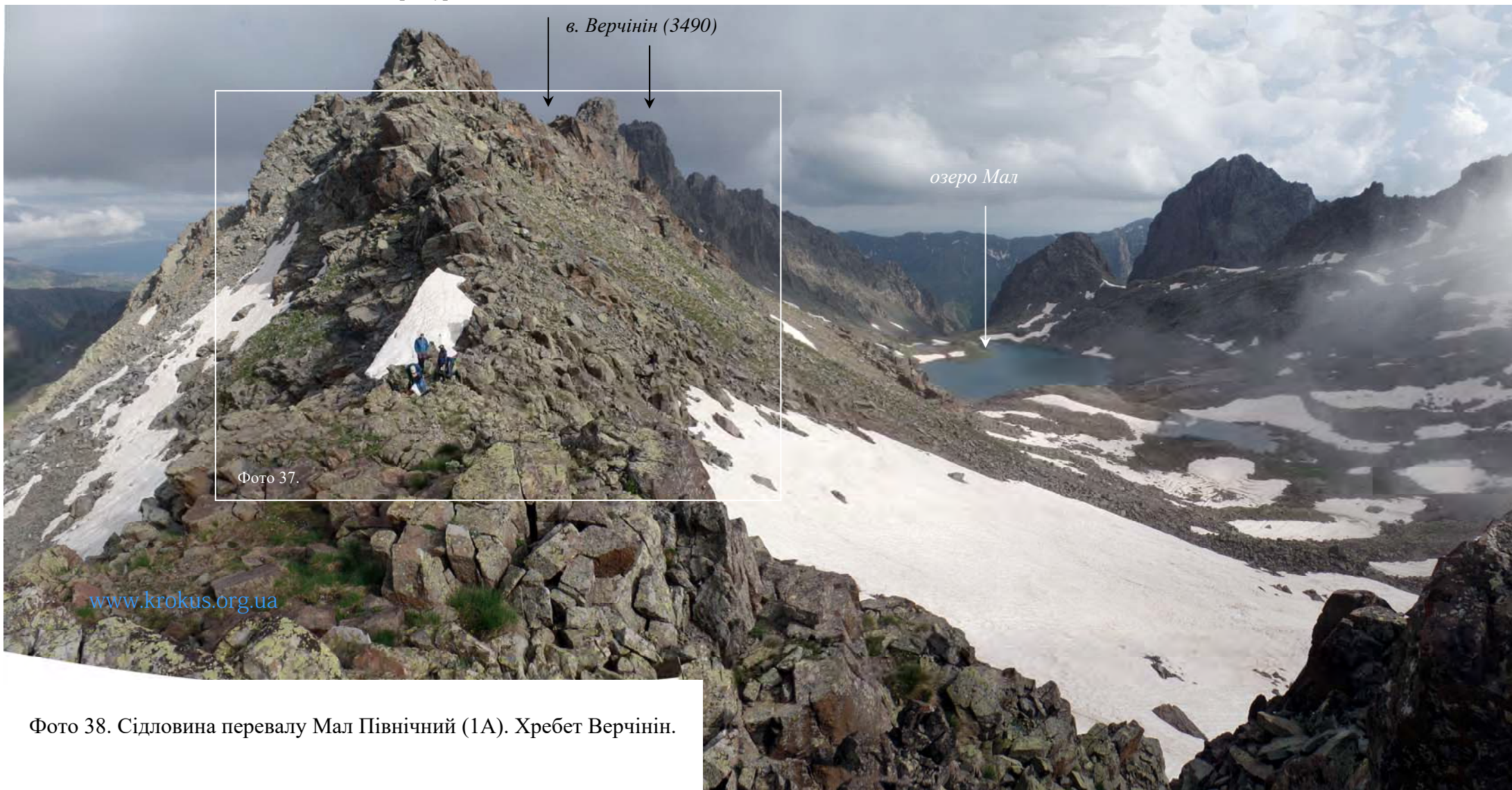
в. Верчінін (3490)

озеро Мал

Фото 37.

www.krokus.org.ua

Фото 38. Сідловина перевалу Мал Північний (1А). Хребет Верчінін.

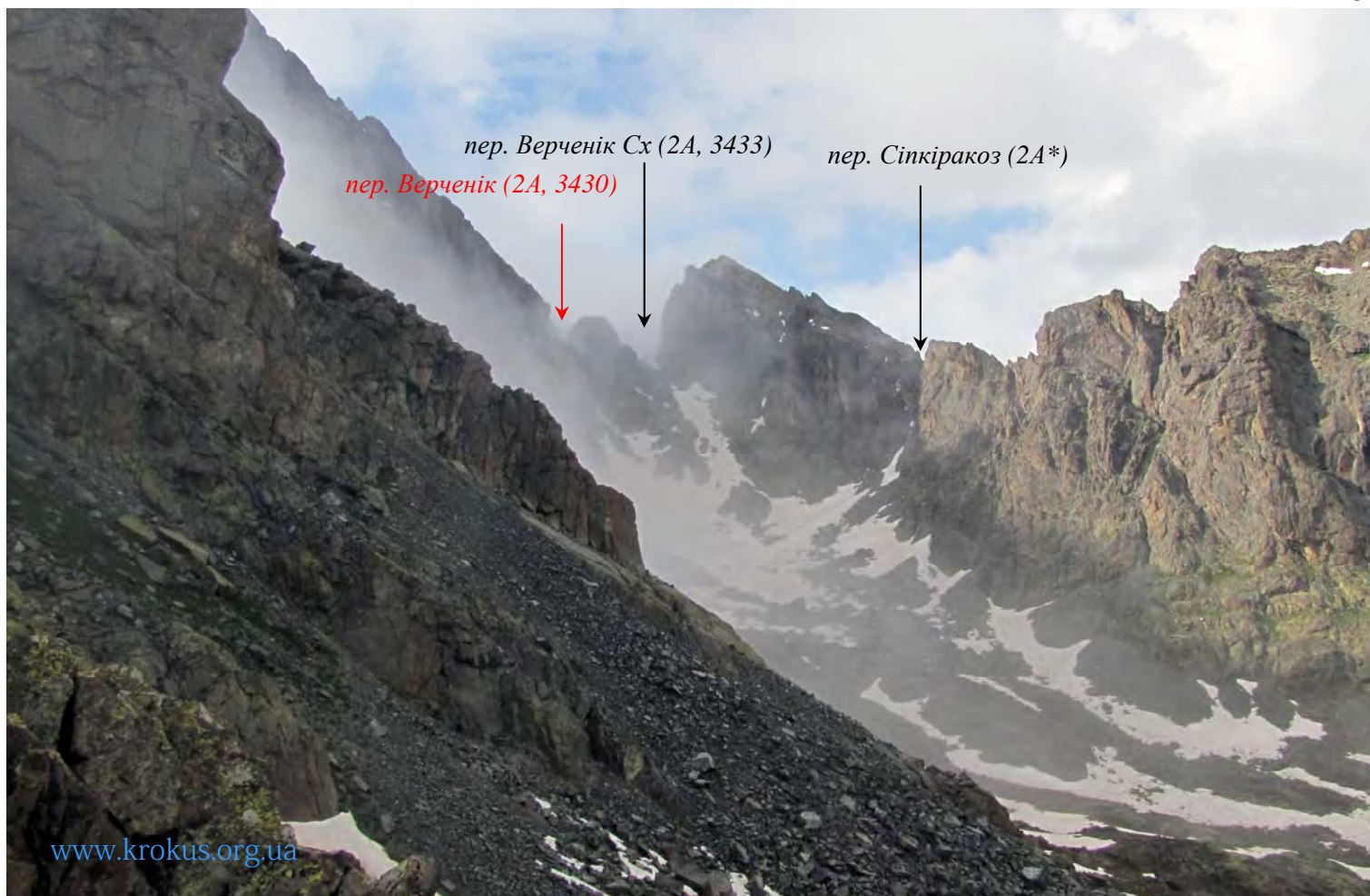

Фото 39. Перевал Верченік (2А) з перевалу Мал Північний (1А).

Фото 40. Перевальний зліт перевалу Мал Північний (1А) з боку ущелини Курбан Дюзі.

6.4. Перевал Верченік (2А, 3430 м)

*Перевал **Верченік** розташований в основному вододільному хребті на схід від вершини Верченік (3711 м). Веде із ущелини Курбан Дюзі в ущелину Північний Верченік. З боку ущелини Курбан Дюзі – скельно-осипний. З боку ущелини Північний Верченік – скельно-сніжний.*

ЧХЧ підйому на перевал з ущелини Курбан Дюзі – 4-5 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в ущелину Пн. Верченік – 4-5 год.

Координати перевальної сідловини: 40°43'0.20", 40°55'59.10".

Першопроходження 8 липня 2015 р.

Трек підходу до перевалу зображено на мал. 6. Підхід під перевальний зліт від місця ночівлі (40°42'38.47", 40°56'1.03", 3201 м) проходить великими осипами та сніжниками (фото 42, фото 45). Крутий сніжник (35°-40°) перевального злету підходить під перевальну щілину (фото 46) обмежену двома скельними стінками (фото 49). Основний прохід закритий двома великими валунами, крім того з верхнього сніжника ллється тала вода. По правому борту вертикальна стінка висотою 10 м, зручна для лазання. Ліва (по х.р.) стінка має від'ємний нахил під нею зручно безпечно ховатися від пролітаючого зверху каміння. Робимо в цьому місці першу базу.

- **1 мотузка** (50 м, фото 47, фото 48). База 0 – два скельні гаки + френд + відтяжки. Мотузка йде на праву стінку через сніжник. Перехід із сніжника на праву стінку робиться з великим кроком. Складність виходу на скелю (5А) далі – 4А. Наприкінці мотузки знаходиться зручний скельний балкон (може зібратись вся група над сніжником). В цьому місці робимо станцію з френда і скельного гака, ще один скельний гак для самостраховки. n=4 – база 0, два проміжні френди з відтяжками та скельний гак з відтяжкою, база 1.
- **2 мотузка** (50 м, фото 49, фото 50). Для зручності одночасної страховки тих хто піднімається та тих хто обробляє маршрут зробили ще одну базу 1а лівіше від бази 1 на балконі – скельний гак, френди, петля. Перший обходить великий камінь, та середнім осипом прямує до сніжника, проміжні точки на петлях. Оскільки перший не дійшов до зручної бази мотузку подовжили. Базу організували на 2-х валунах (відстань між ними 3 м) за допомогою двох петель з'єднавши їх третьою мотузкою. n=4 – база 1а, дві проміжні петлі, база 2. Від останньої бази вихід на перевал здійснювався вже пішки.

Сідловина перевалу сніжна шириною ~20 м, обмежена ліворуч вертикальною стіною вершини Верченік (фото 51) праворуч масивним скельним жандармом. При необхідності на сідловині можлива ночівля. Оскільки торішнього туру не знайшли побудували більш масивний прямо на скельному виступі посеред перевалу.

Спуск. З перевальної сідловини в бік ущелини Північний Верченік спадає доволі крутий (40°-45°) сніжник. Між стіною вершини Верченік та сніжником утворився глибокий зручний для організації бази ранкклюфт (фото 52).

При здійсненні сходження на вершину Верченік, починати підйом слід пройшовши ~25 метрів по ранкклюфту від перевальної сідловини.

- **1 мотузка** (50 м, фото 52, фото 53) – по снігу (45°). Базу 0 робимо в зручному відколі на петлі та френді (на витратній мотузці та підстраховуємо френдом та відтяжкою.) Спуск здійснюємо з початку ранкльофта звідки добре проглядається шлях спуску. Зручний дюльфер по сніжнику (45°) до виступаючого “баранячого лоба” вкритого дрібним осипом. Тут зручно знаходитись декільком учасникам. Оглядаємо подальший характер спуску.

Досить вузький осипний кулуар обмежений баранячим лобом та протилежною скелею. При очистці полиці від каміння з'ясувалося що центр кулуару каменебезпечний. Спуск по стінці баранячого лоба дозволить уникнути падаючих каменів.

- **2 мотузка** (50 м, фото 55). База 1 – петля, скельний гак + 2 френди. Другу мотузку закріпили за виступаючий камінь “баранячого лоба” та підстрахували крюком. Спуск по другій мотузці здійснюємо лівим по ходу бортом кулуару та робимо точку на френді в 15 метрах нижче бази 1, для запобігання зміщення на небезпечний центр кулуару. Ставимо ще один френд для подальшого спуску та розкріплюємо точки. Подальший спуск по вузькій щілині “баранячого лоба” (35 м). Ліворуч зручна полиця для наступної бази закрита від пролітаючого каміння.
- **3 мотузка** (50 м, фото 56) – 2 френди, скельний гак, петля - кріпиться базою на 2 френди і скельний гак. На верхню базу 3 мотузки по скелі стікає вода від танення сніжника по якому проходила 1 мотузка. Спускаємось по крутому дрібному осипу у напрямку ранкльофту та переходимо сніжник.
- **4 мотузка** (50 м, фото 57, фото 58) – 2 скельні гаки - При знятті нижче страховка на петлі. Проходить по центру крутого сніжника.

База 4 - страховка на спуску з нижньою + страховка при подальшому русі вниз без рюкзака.

Подальший спуск враховуючи стан снігу та крутизну здійснюємо без мотузок. Приблизно 300 м до виположення. Відходимо ~300 м нижче та на сніжнику посеред великого осипу ставимо намет (40°43'16.48", 40°55'59.30", 3270 м).

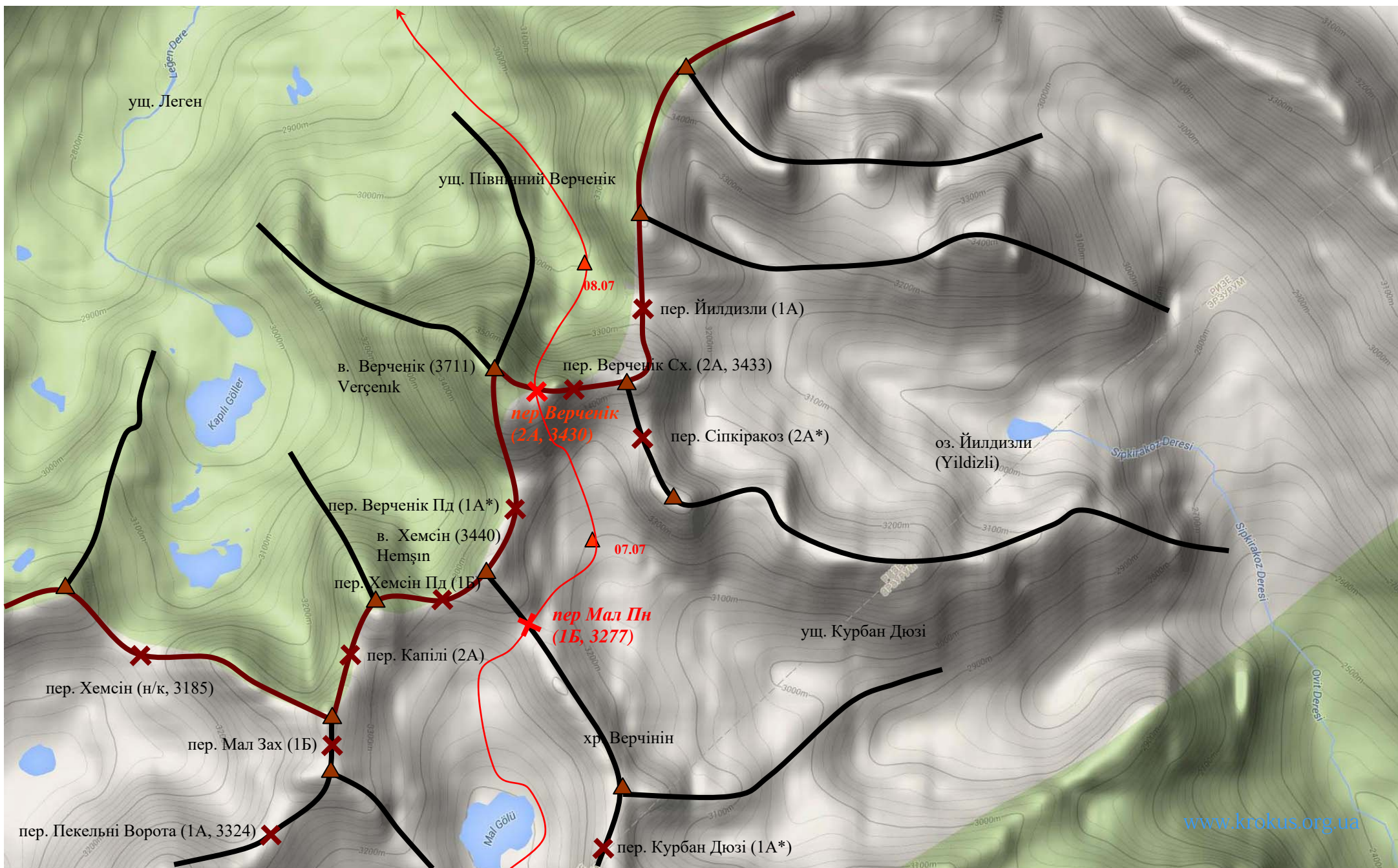
Пройдено поспіль 4 мотузки загальною довжиною 200 метрів. L=400 м. n=5.

Всього на підйом та спуск.

Пройдено 6 мотузок загальною довжиною 300 метрів. L=700 м. n=13.

Спорядження:

- набір скельних гаків – 10 шт.;
 - молоток скельний – 2 шт.;
 - френди – 5 шт.;
 - набір закладок;
 - сніговий якір – 5 шт.,
 - короткі, середні та довгі петлі — 8 шт.;
 - рації – 3 шт.;
- Проходження: Перевал Верченік (2А) пройдено без попередньої обробки. Загалом – красивий складний двосторонній перевал.

Мал 6. Мапа околиць перевалу Верченік (2А).

Фото 41. Хребет Верчинін.

Фото 42. Вершина Верченік.

Фото 43. Вершина Верченік (3711). Фото зі спуску з перевалу Мал Пн (1А).

Фото 44. Вершина Верченік (3711) та перевал Верченік (2А). **Фото від 29.04.14 8:40**.

Фото 45. Початок підйому на перевал Верченік (2А).

Фото 46. Перевальний зліт перевалу Верченік (2А) з боку ущелини Південний Верченік.

Фото 47. Підйом на перевал Верченік. Проходження першої мотузки.

Фото 48. Підйом на перевал Верченік (2А). Проходження першої мотузки.

Фото 49. Підйом на перевал Верченік (2А). Проходження другої мотузки.

Фото 50. Підйом на перевал Верченік (2А). Проходження другої мотузки.

Фото 51. Група на перевалі Верченік (2А).

Фото 52. Початок спуску з перевалу Верченік (2А). Перша мотузка.

Фото 53. Спуск з перевалу Верченік (2А). Перша мотузка.

Фото 54. Спуск з перевалу Верченік (2А). Учасник знімає першу мотузку.

www.krokus.org.ua

Фото 55. Спуск з перевалу Верченік (2А). Проходження другої мотузки.

пер. Верченік (2А, 3430)

третья мотузка

www.krokus.org.ua

Фото 56. Спуск з перевалу Верченік (2А). Третя мотузка.

Фото 57. Перевальний зліт перевалу Верченік Східний (2А) з боку ущелини Північний Верченік.

Фото 58. Перевал Верченік (2А) з боку ущелини Північний Верченік.

Фото 59. Вершина Верченік (3711) з боку ущелини Леген.

6.5. перевал Сулак (н/к, 3077 м)

Перевал Сулак розташований в північному відрозі основного вододільного хребта. Веде із ущелини Леген (озеро Мочаш) в ущелину Пурнак (озеро Сулак). З боку ущелини Леген – трав'янистий. З боку ущелини Пурнак – трав'янисто-осипний.

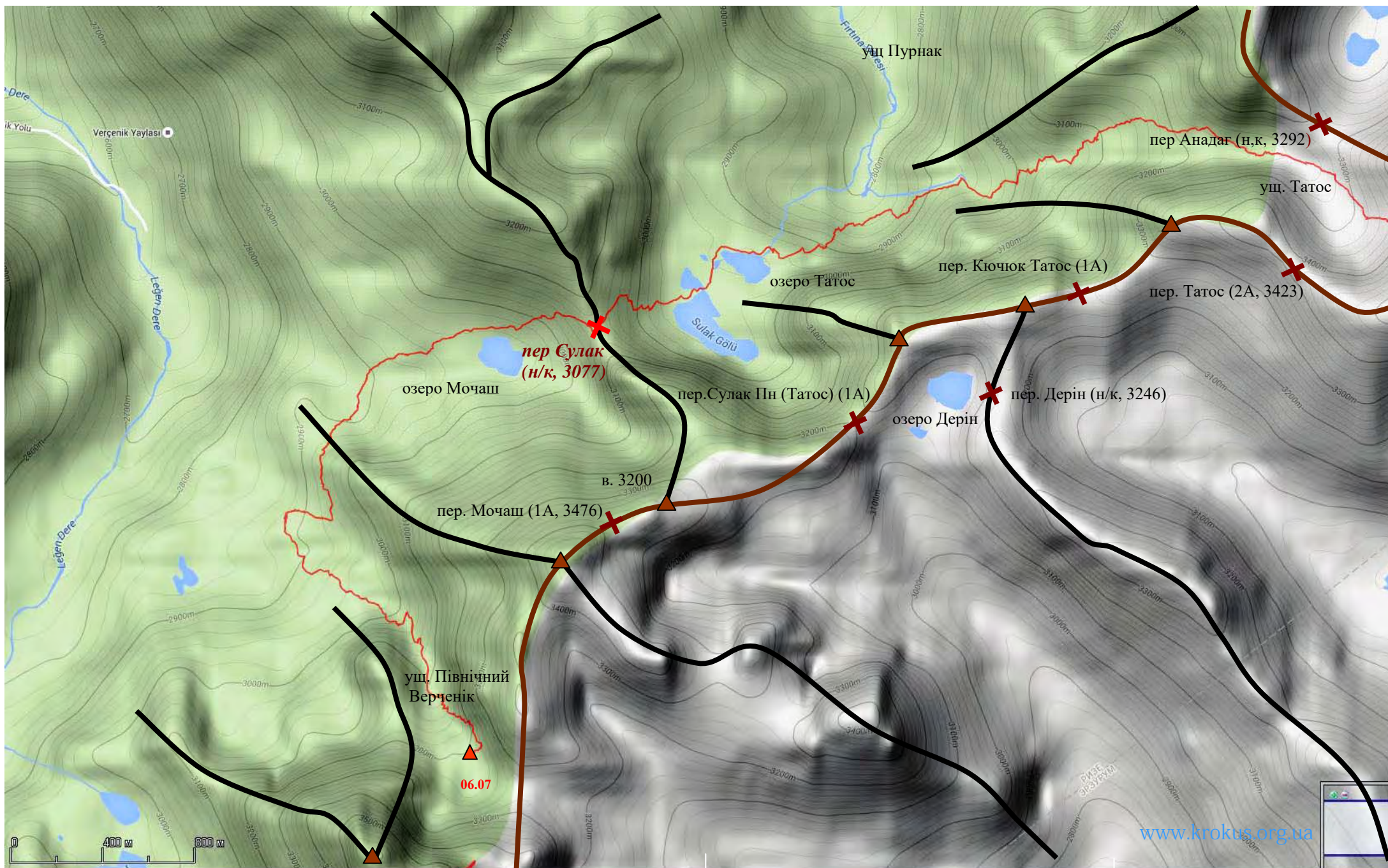
ЧХЧ підйому на перевал від озера Мочаш – 1 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в ущелину Пурнак до озера Сулак – 30-50 хв.

Координати перевальної сідловини: 40°44'15.80", 40°56'23.40".

Вперше пройдений 30.04.2014 р. групою т/к Крокус кер. Клипач О.М., м/к 14/14 київська міська МКК.

Підйом на перевал Сулак починається від озера Мочаш (фото 62). Озеро знаходиться в східній висячій долині долини Леген. Стежка йде з долини Леген на перевал північніше озера (фото 61). Піднімаємося стежкою траверсуючи трав'янистий схил, далі осипом виходимо (фото 63) на перевальну сідловину (фото 65). З перевалу на сході відкривається гарний вид на озера Сулак і Татос (фото 64). Зняли записку від 2013 року, групи ТКУ, керівник Гозак Д. Підйом на перевал від початку висячої долини зайняв близько години. Спуск з перевалу йде трав'янистим схилом по стежці яка траверсом правого борту ущелини збігає вниз до річки Пурнак (фото 67). Озера лишаються справа від стежки. Спуск з перевальної сідловини до озера Татос займає близько 30 хвилин.

Мал 7. Мапа околиць перевалу Сулак (н/к).

Фото 60. перевал Сулак (н/к) з боку ущелини Леген.

Фото 61. перевал Сулак (н/к) з боку ущелини Леген. **Фото від [30.04.2014 9:44.](#)**

Фото 62. Озеро Мочаш (Моґар).

Фото 63. Підйом на перевал Сулак (н/к).

Фото 64. Озера Сулак та Татос. Фото с перевалу Сулак (н/к).

Фото 65. Група на перевалі Сулак (н/к).

Фото 66. Озеро Сулак.

Фото 67. Перевал Сулак (н/к) від озера Татос.

6.6. перевал Ерзерум (2А, 3476 м)

*Перевал **Ерзерум** розташований в основному вододільному хребті північніше вершини Татос (3555). Веде із ущелини Татос в ущелину Анудак (Anudak Deresi). З боку ущелини Татос – сніжно-осипний. З боку ущелини Анудак – скельно-сніжний.*

ЧХЧ підйому на перевал з ущелини Татос – 3-4 год.

ЧХЧ спуску з перевалу до оз. Кабіл, ущ. Анудак – 4-5 год.

Координати перевальної сідловини: 40°44'36.36", 40°58'59.15".

Першопроходження 10 липня 2015 р.

Від озера Татос (фото 68) спустились осипами та сніжниками майже до дна ущелини Пурнак. Прямого спуску до низу немає, бо на шляху були круті урвища між баранячими лобами. Зміщуємось вправо-вниз поступово притискаючись правого схилу. Піднімаємось лівим берегом річки Татос невеликими (30-50 м) сніжниками, крупним осипом та підходимо до початку підйому в ущелину Татос. Ще через 1-1,5 години крупним та середніми осипами досягли сніжного виположення під вершиною Ерзерум і Татос під початком перевального злету. Справа від перевалу було видно вершини Ерзерум і Татос (фото 69). Для зручного розміщення намету, льодорубами вирівняли площадку на сніжнику. Між невеликими каменями, які закривали табір від вітру, поставили намет і заночували (фото 70)(40°44'33.69", 40°58'51.77", 3356 м). Від місця ночівлі при хорошій видимості видно шлях підйому на перевал (фото 70). Якщо дивитися на перевал фронтально, здається, що рельєф розірваний суцільними вертикальними стінками (фото 71), і треба буде провішувати перила. Але після того, як ми підійшли ближче до кулуару, з'ясувалося, що попередньої обробки перевал не вимагає.

Почавши підйом з лівого нижнього осипного нахиленого балкону (10°-20°), рухаємось вгору і вправо. Поступово балкон переходить у більш круту щілину (30°-40°), яку можна здолати без додаткових перил (фото 72). Складність лазіння не вище 3Б. Піднімалися суцільною групою, щоб не скинути каміння один на одного так як у кулуарі багато шматків породи середньої величини. За 30 хвилин досягли перевальної сідловини.

Перевал – це невелике пониження в зруйнованому гострому гребені зі шматками породи (фото 75). На перевальній сідловині побудували тур.

Візуальний огляд і розвідка показали, що скелі на спуск вертикальні та ймовірно мають висоту 100-150 м (фото 77). Зручних баз між мотузками не буде - тому було прийнято рішення рухатись по першому нахиленому балкону вправо від сідла, це давало нам можливість спуститися на одній вертикальній мотузці до низу скелі на другий великий нахилений балкон, який розміщений між крутим сніжником (45°) та вертикальною стіною, де може зібратися вся група (фото 76).

Характер спуску групи.

Страховку організували на петлі за великий виступаючий камінь, справа від перевального сідла. Провісили перила по першому нахиленому балкону (довжиною 12 м, шириною 1 м, кутом нахилу 20°-25°) (фото 80).

1 мотузка (50 м) Перші 7 м проходження горизонтальної ділянки. Далі проходження похилого балкону по скелі (12 м), на ковзному карабіні. Наступна ділянка – проходила на спусковому пристрої до вузла провідник, і спуск (6 м) на спусковому пристрої до краю полиці (усі мотузки розкріплені). Потім перехід на

короткі перила (1,2 м) , які з'єднують дві станції (спускову першу мотузку (база 1) та для страховки другу мотузку (база 2)) на краю вертикальної скелі.

2 мотузка (50 м) – безопорний спуск по всій довжині (фото 80), іноді можна було відштовхуватись від скель. Кожного учасника страховали під час спуску з другої страхової бази. Останній спустився по подвійній мотузці (фото 81), розібравши другу страхову базу та організувавши систему зняття мотузок на двох крюках та розхідній петлі на першій базі.

Далі по балкону (довжиною 20 м, шириною 2 м) спустились на крутий сніжник (35°-40°). Сніжником вертикально вниз у три такти близько 50 м до виположення над крупною мореною.

Потім спуск вниз крутими осипами та сніжниками вдовж морени. Через 1,5 години виходимо на трав'янисті без осипів “баранячі лоби”. Спускаємось вздовж водоспаду правим берегом струмка та виходимо до озера Кабіл, яке розташоване у верхів'ях долини Хунур. Обходимо озеро з лівої сторони пологими осипами, так як правий берег озера досить крутий і незручний для проходження (фото 86). Рухаємось лівим берегом річки Хунур. Через 1,5 години руху від озера Кабіл виходимо на широке виположення долини. Вечоріло, знайшли комфортне місце для ночівлі між річкою і великим каменем, який закривав табір від вітру. Поставили намет і заночували (40°44'41.57", 41° 0'14.57", 2811 м).

Всього на підйом та спуск.

Пройдено 2 мотузки загальною довжиною 100 метрів. L=250 м. n=7.

Бази та проміжні точки:

База 0. Скельний зуб. Петля.

Друга точка. Скельний зуб. Петля розкріплення.

Третя точка. Крюк, френд – розкріплення.

Четверта точка. Два крюки, петля – розкріплення на краю балкона.

П'ята точка. Між 3-ю та 4-ю точками посередині провідник. В провідник - карабін для провішування вниз до краю .

База 1 . N – 1. Два крюки та петля.

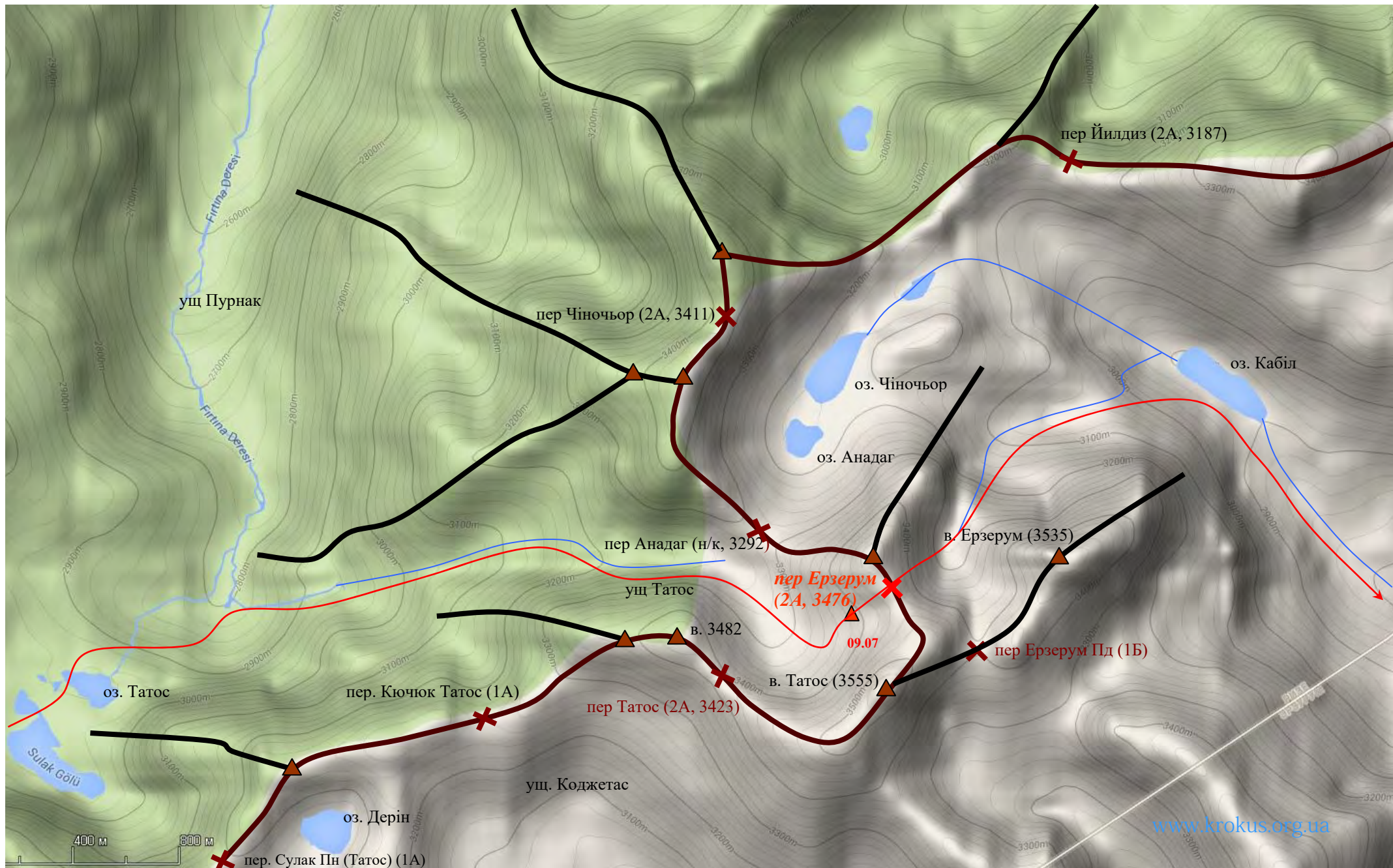
База 2. Френд, крюк, петля. Бази з'єднані короткими перилами (1,2 м)

Спорядження:

- набір скельних гаків – 10 шт.;
- молоток скельний – 2 шт.;
- френди – 5 шт.;
- набір закладок;
- короткі, середні та довгі петлі — 8 штук;
- рації – 2 шт.;

Висновок.

Перевал Ерзерум (2А) пройдено без попередньої обробки. Загалом – складний на спуск, красивий перевал. Складність проходження в зворотньому напрямку ймовірно 2Б-3А.

Мал 8. Мапа околиць перевалу Сулак (н/к).

Фото 68. Озера Сулак та Татос. Фото з перевалу Сулак (н/к).

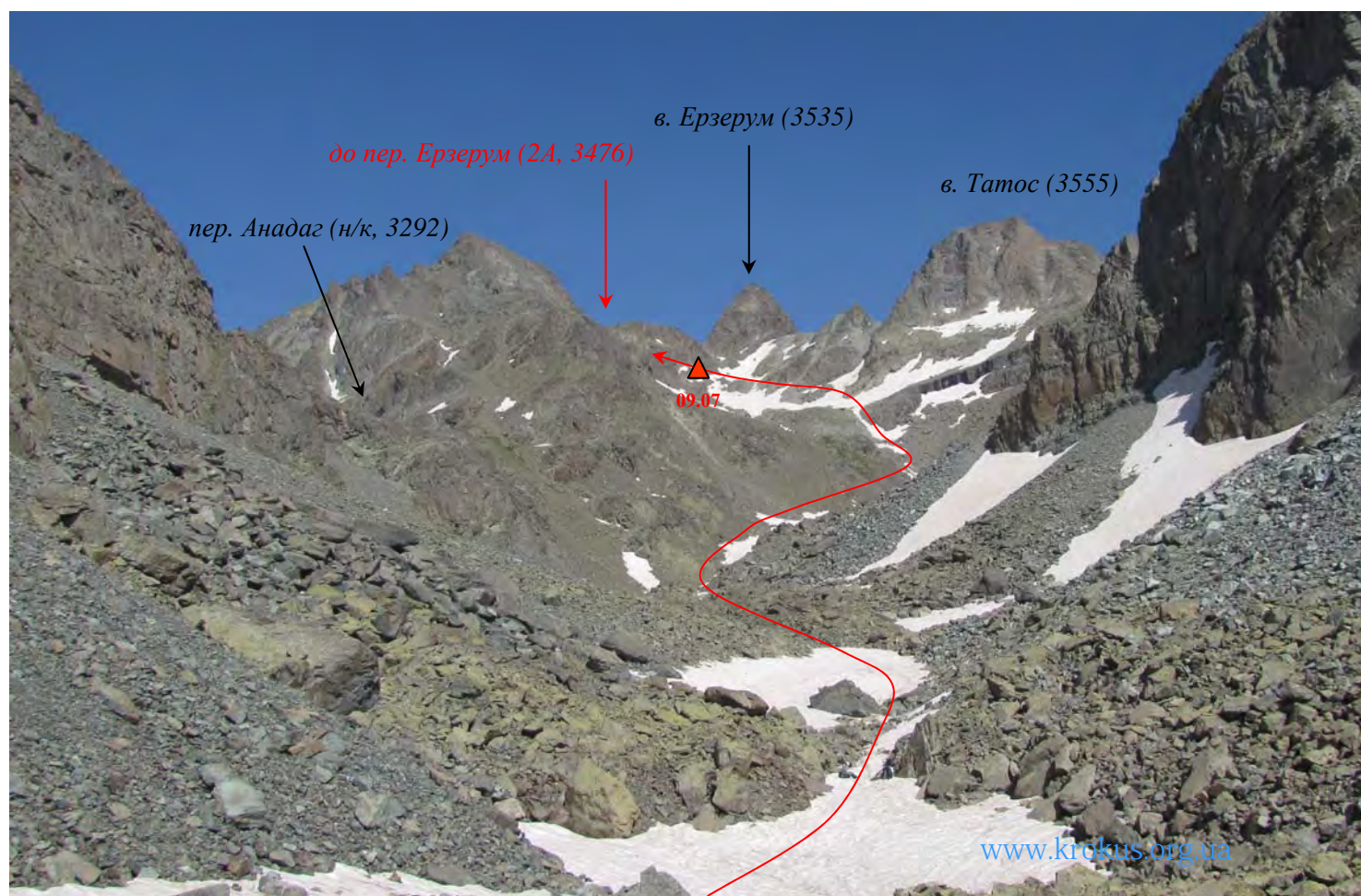

Фото 69. Верхів'я ущелини Татос.

Фото 70. Група на ночівлі під перевалом Ерзерум.

Фото 71. перевал Ерзерум (2А) з боку ущелини Татос.

Фото 72. Підйом на перевал Ерзерум (2А).

Фото 73. Перевал Татос (2А). Фото з місця ночівлі.

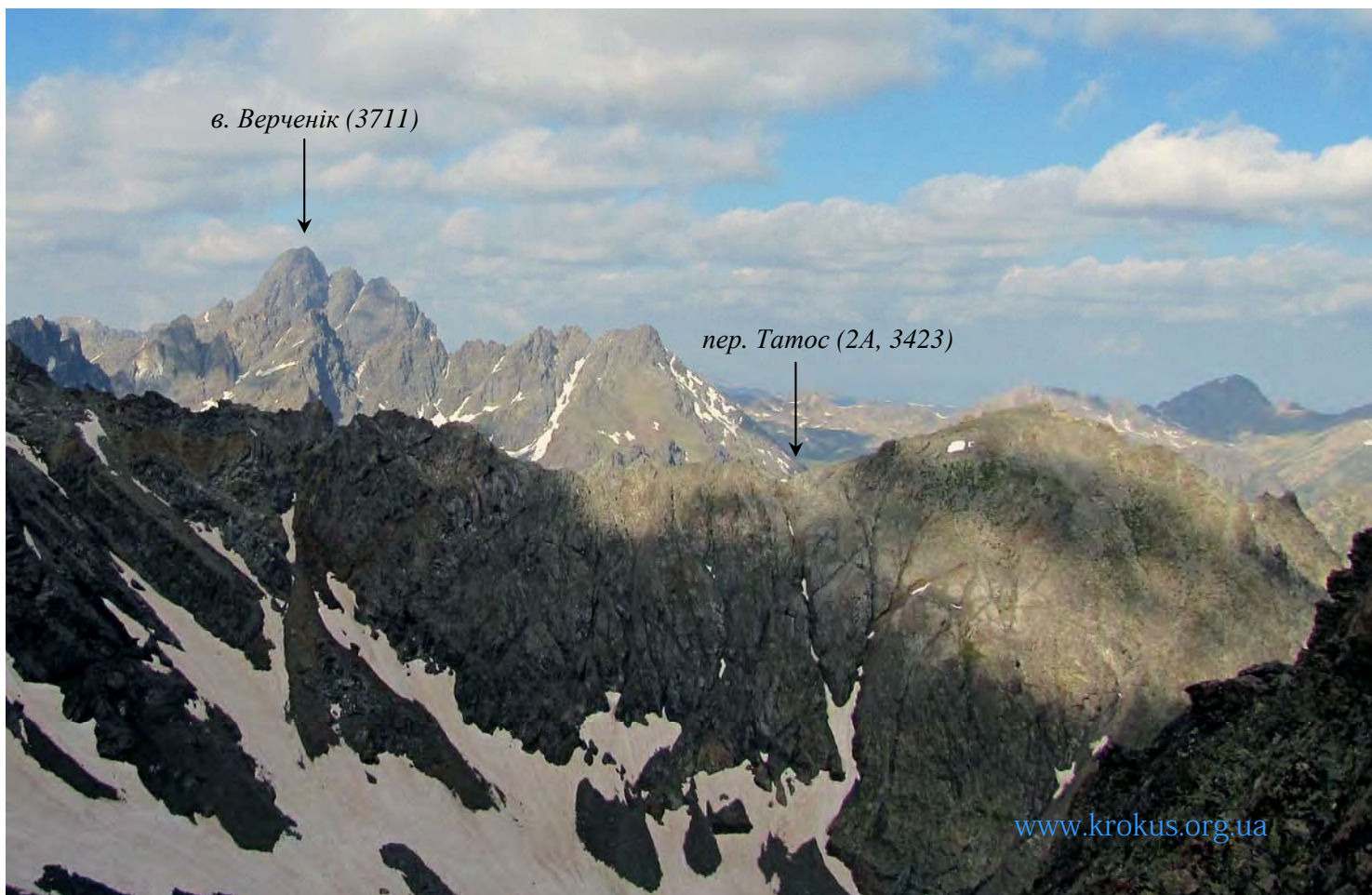

Фото 74. Перевал Татос (2А). Фото з перевалу Ерзерум (2А).

Фото 75. Група на перевалі Ерзерум (2А).

Фото 76. Початок спуску з перевалу Ерзерум (2А). Перша мотузка.

Фото 77. Скельна стіна перевалу Ерзерум (2А).

Фото 78. Спуск з перевалу Ерзерум (2А).

Фото 79. Спуск з перевалу Ерзерум (2А).

Фото 80. Спуск з перевалу Ерзерум (2А).

Фото 81. Спуск останнього учасника на здвоєній мотузці.

Фото 82. Перевальний зліт перевалу Ерзерум (2А) з боку ущелини Анудак.

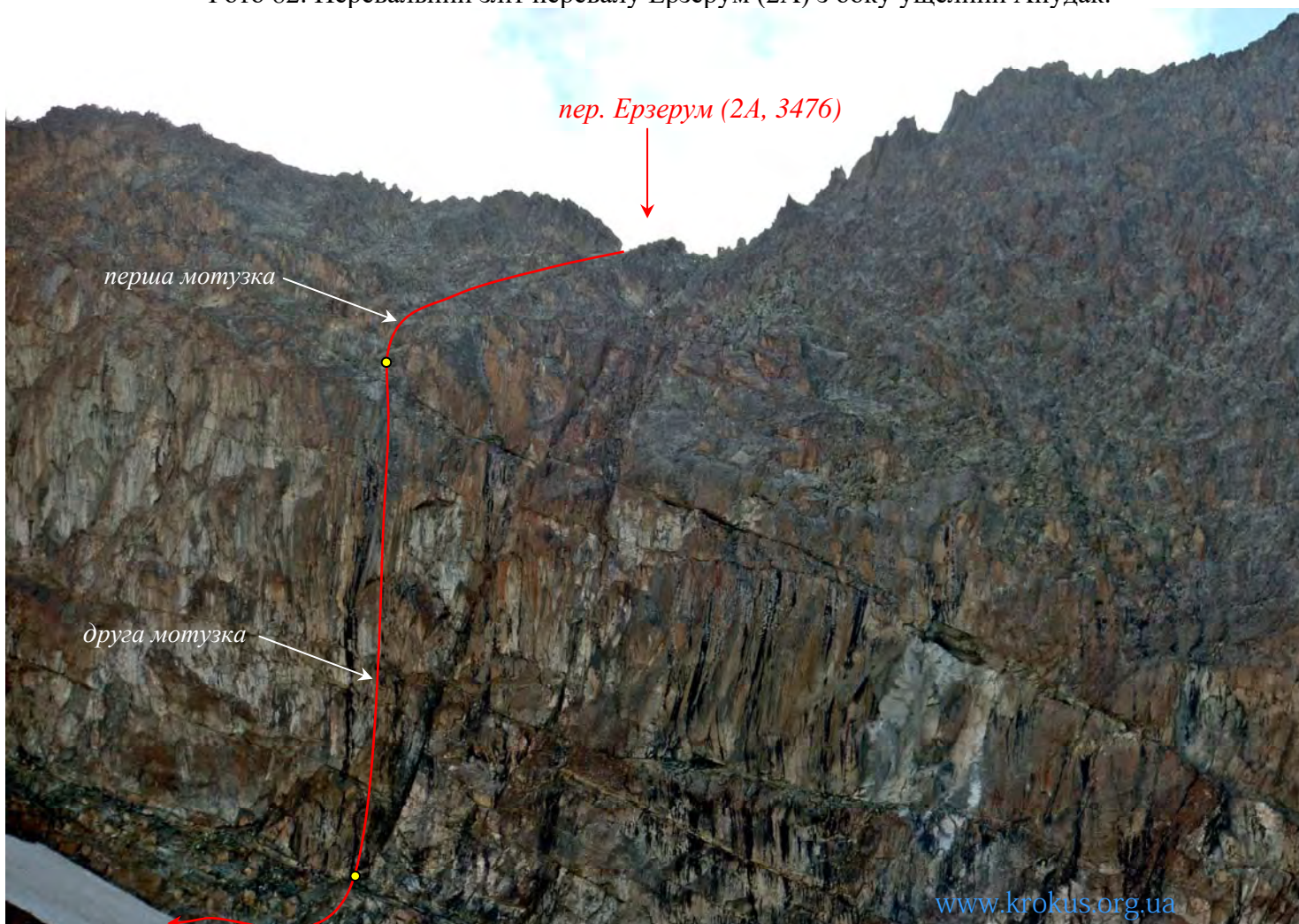

Фото 83. Перевальний зліт перевалу Ерзерум (2А) з боку ущелини Анудак. Зум 10Х.

Фото 84. Перевал Ерзерум Південний (1Б).

Фото 85. Верхів'я ущелини Анудак.

Фото 86. Озеро Кабіл. Фото з баранячих лобів над озером.

6.7. перевал Чьоро Східний (1А, 3300 м)

Перевал Чьоро Східний розташований в південному відрозі основного вододільного хребта. Веде із ущелини Ділек в ущелину Ханут. З боку ущелини Ділек – осипний. З боку ущелини Ханут – сніжно-осипний.

ЧХЧ підйому на перевал з ущелини Ділек – 2,5-3 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в ущелину Ханут – 1-2 год.

Координати перевальної сідловини: 40°45'11.28", 41° 3'27.04".

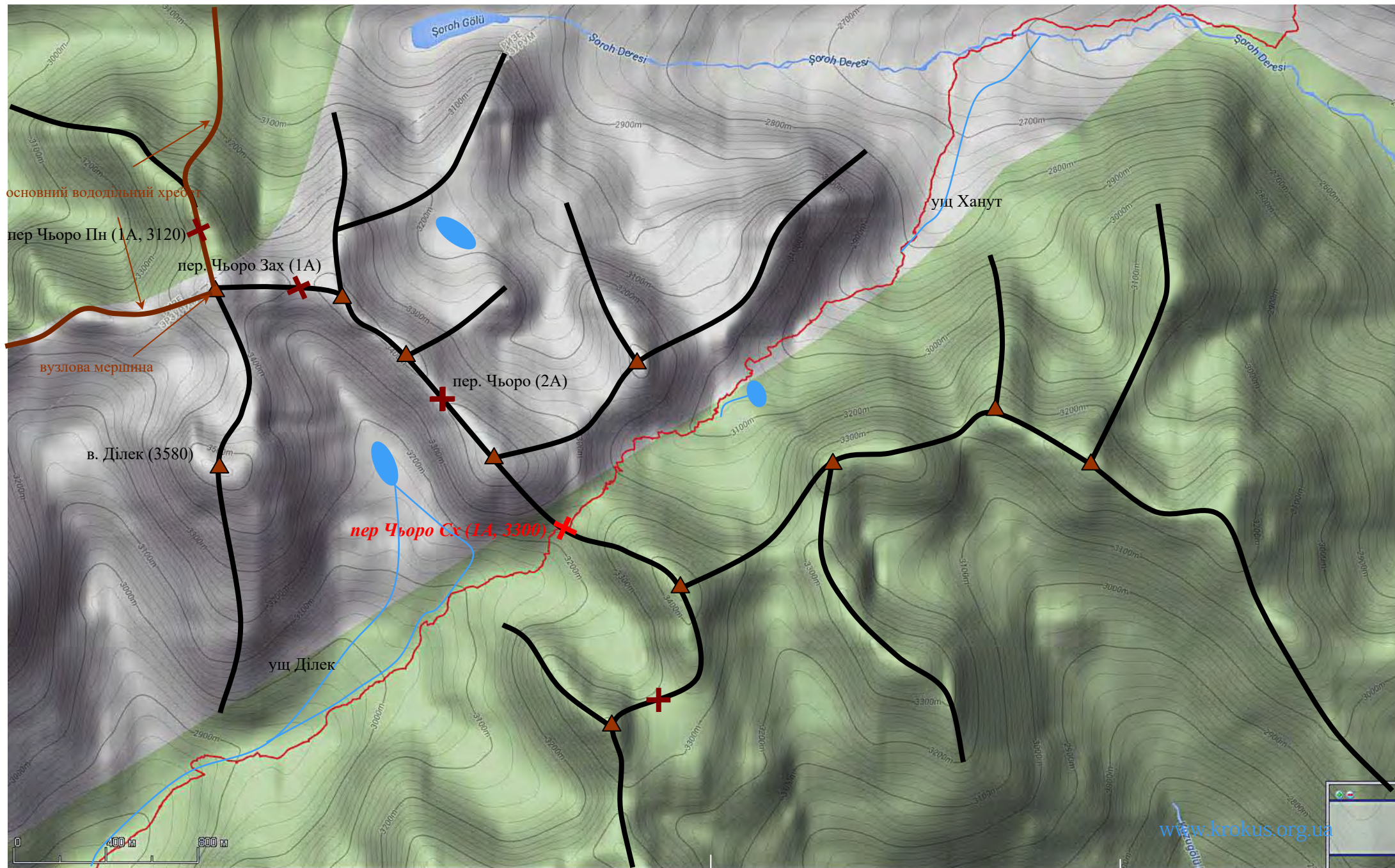
Вперше пройдений 07.05.2014 р. групою т/к Крокус кер. Галицький Д.О., м/к 07/14 (київська міська МКК).

Підйом на перевал Чьоро Східний розпочинається лівим берегом потужного струмка. Перейти його можна містком навпроти коша Зорні. Вище за течією від коша розташований мальовничий водоспад, поруч з яким треба подолати найкрутіше місце підйому на перевал. Після подолання цієї ділянки підйому починається широка трав'яниста долина, в середній частині якої, зліва відкривається гарна панорама на перевали Чьоро Зах (1А) (фото 89), Чьоро (2А) та Чьоро Сх (1А)(фото 87, фото 88). Поступово трав'янисті схили переходять в середній осип, (крутизна підйому дещо збільшується). Схилом, вкритим середнім осипом (фото 90) виходимо на перевальну сідловину. В деяких місцях до підйому на осипах зустрічаються фрагменти стежки.

Перевальна сідловина досить широка (фото 91), поруч сніжник, в разі необхідності можна заночувати. Тур в центрі перевальної сідловини.

Спускаємось скелями лівіше сніжника та перетинаємо скельний кряж уліво (фото 92) і продовжуємо спуск осипним кулуаром до наступного сніжника. По снігу доходимо до виположення. Далі продовжуємо шлях частково по снігу, осипам та по траві до озера (фото 93). Спуск зайняв близько двох годин.

Від озера спускаємось вздовж водоспаду “баранячими лобами”, потім продовжуємо спуск вздовж струмка у долину Ханут (фото 94, фото 95). Спуск у долину Ханут від озера займає близько 1,5 години.

Мал 9. Мапа околиць перевалу Чьоро Сх (1А).

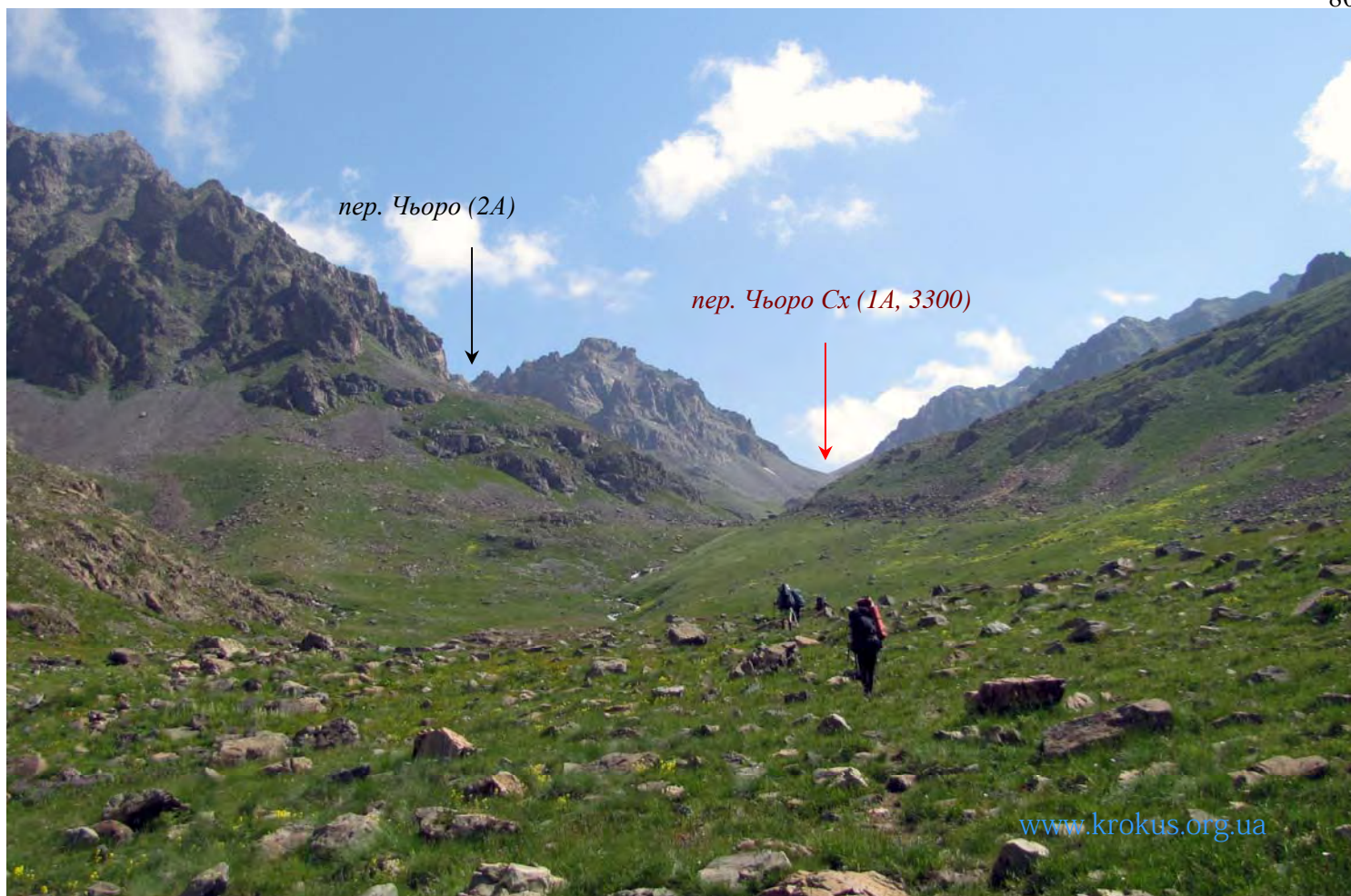

Фото 87. Ущелина Ділек.

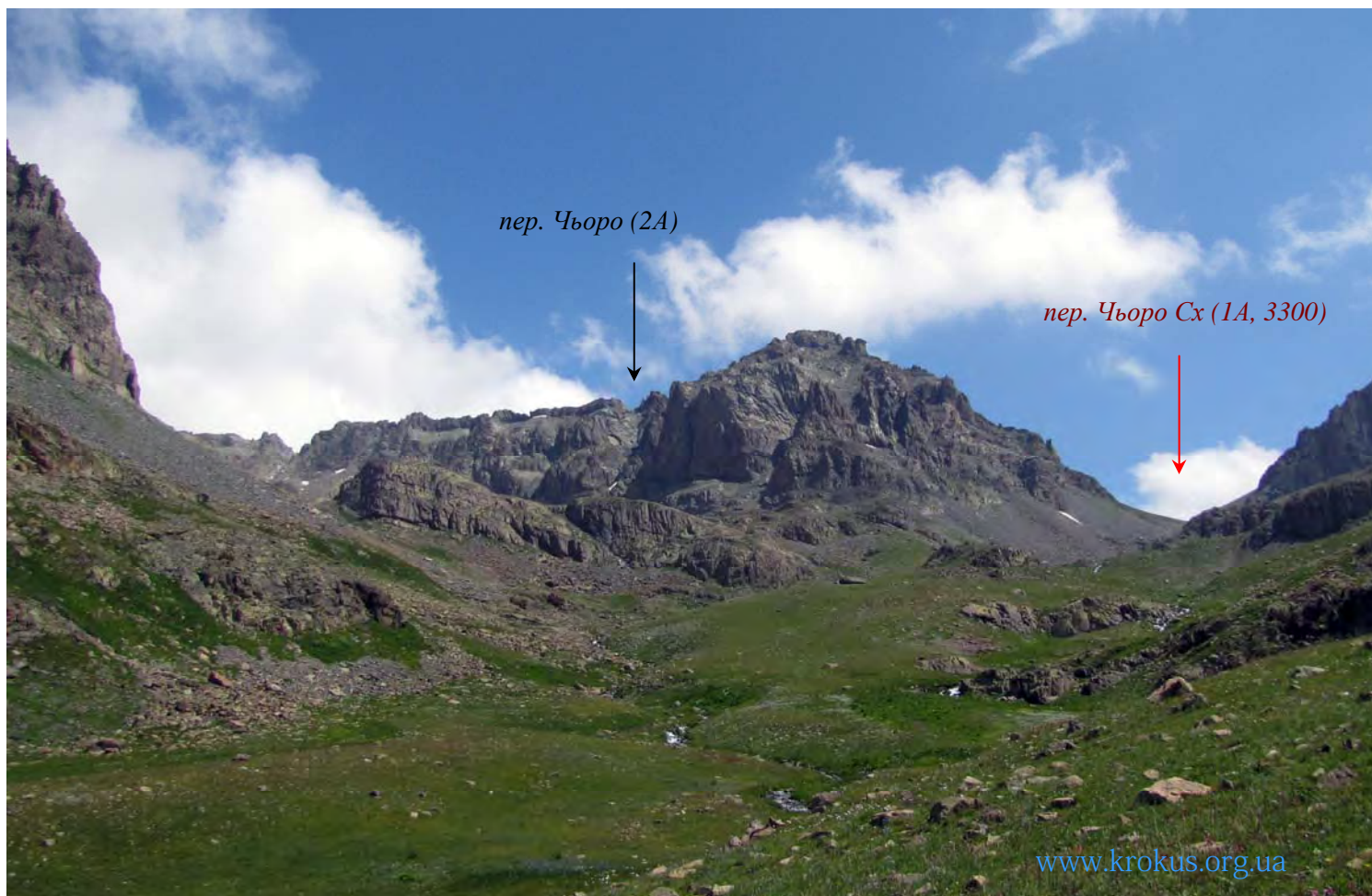

Фото 88. Верхів'я ущелини Ділек.

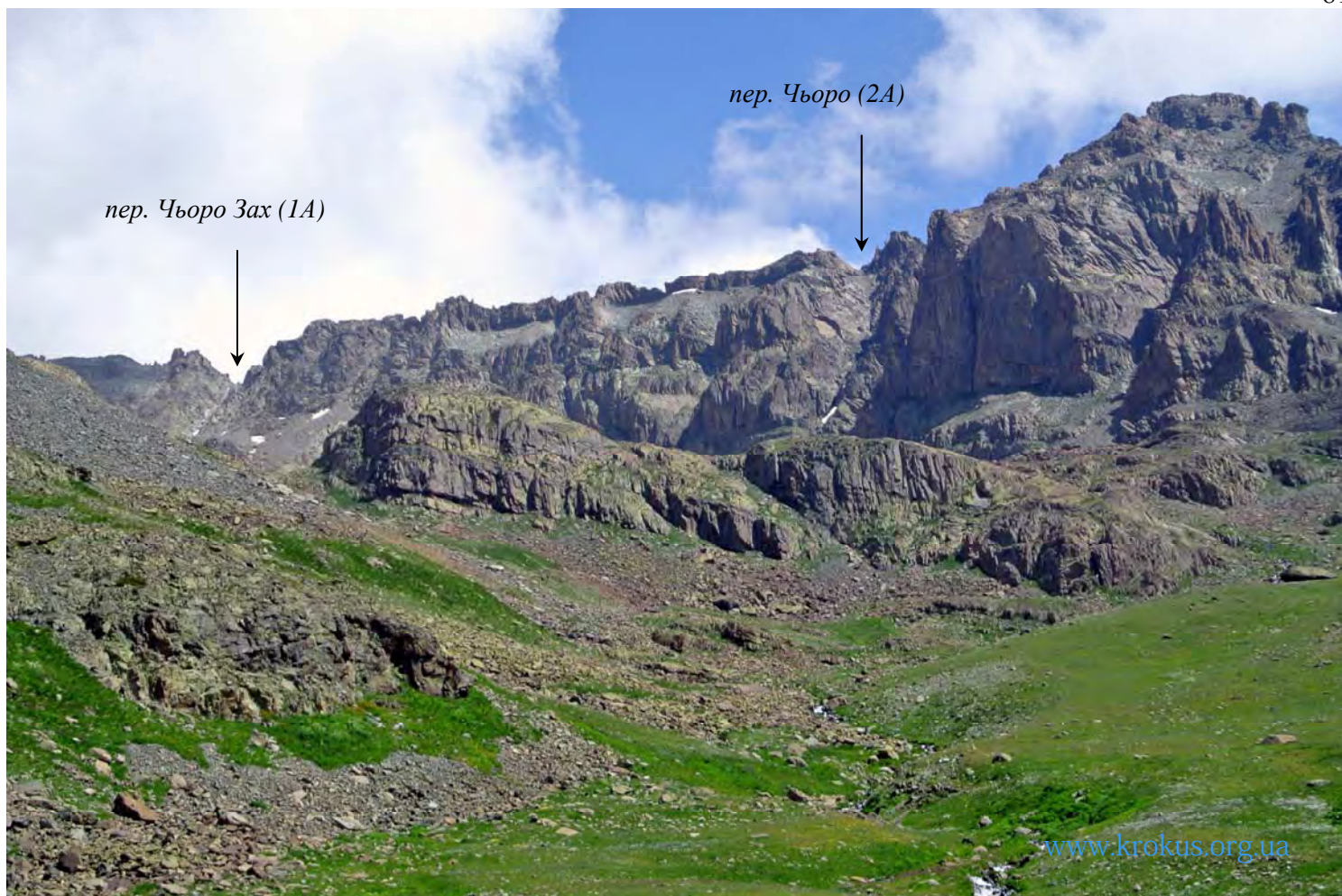

Фото 89. перевал Чьоро (2Б) з боку ущелини Ділек.

Фото 90. Початок підйом на перевал Чьоро Східний (1А).

Фото 91. Група на перевалі Чьоро Сх (1А).

Фото 92. Перевал Чьоро Сх (1А) з боку ущелини Ханут.

Фото 93. Озеро під перевалом Чьоро Східний (1А) з боку ущелини Ханут.

Фото 94. Спуск з перевалу Чьоро Східний (1А). Ущелина Ханут.

Фото 95. Шлях спуску з перевалу Чьоро Східний (1А) в ущелину Ханут.

6.8. Перевал Донеш (1А, 3225 м)

*Перевал **Донеш** розташований в південному відрозі основного вододільного хребта. Веде із ущелини Ханут в ущелину Давалі (озеро Донеш). З боку ущелини Ханут – осипний. З боку ущелини Давалі – сніжно-осипний.*

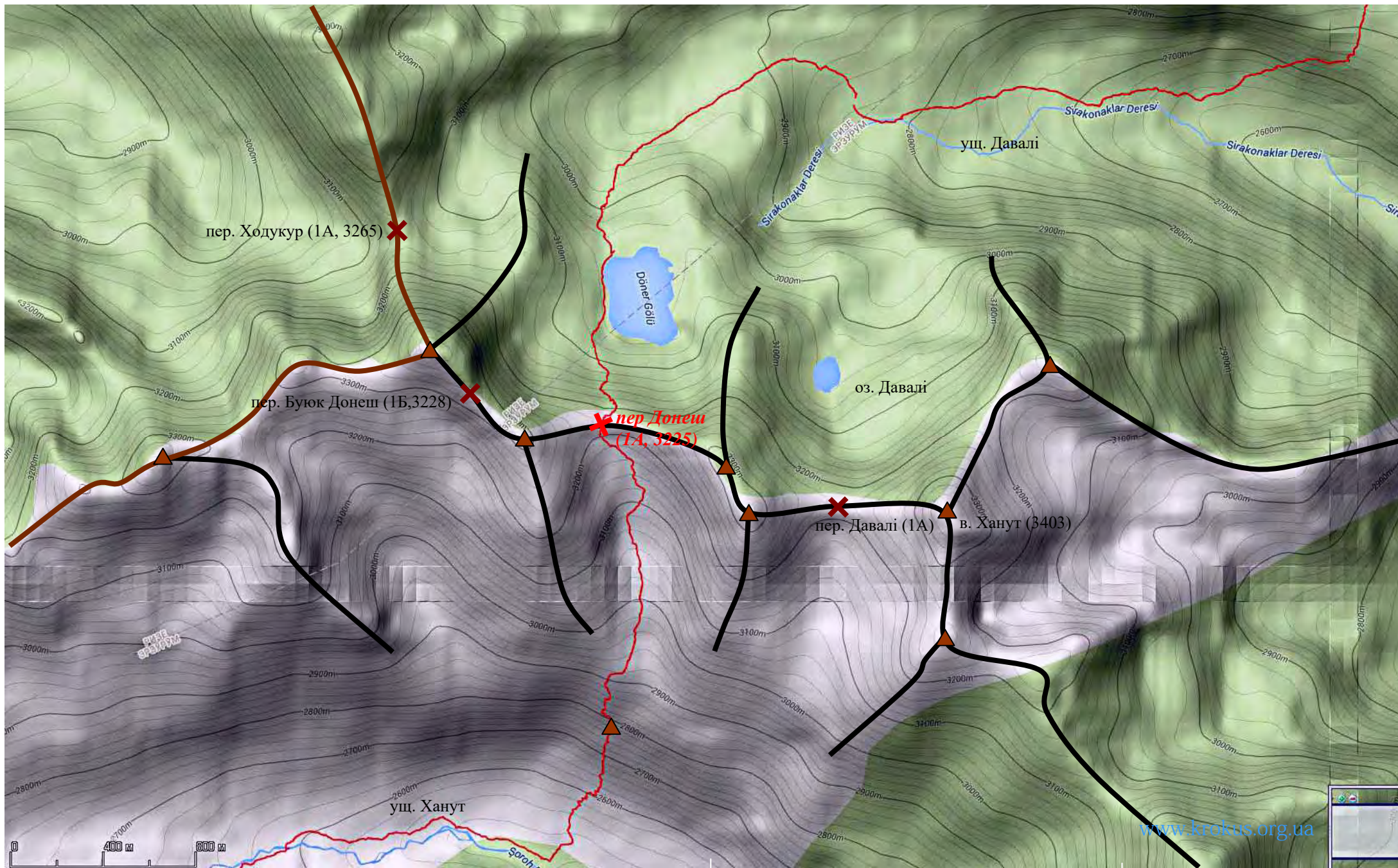
ЧХЧ підйому на перевал з ущелини Ханут – 2,5-3 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в ущелину Давалі – 1-2 год.

Координати перевальної сідловини: 40°47'16.42", 41° 5'43.53".

Вперше пройдений 6.05.2014 р. групою т/к Крокус кер. Галицький Д.О., м/к 07/14 (київська міська МКК).

Підйом у висячу долину, де знаходиться перевал Донеш (1А) починається з ущелини Ханут і проходить дуже крутим схилом трав'янистого відрогу (35°). Після двох годин підйому перетинаємо плече відрогу і виходимо на виположення, розміром з футбольне поле. Серед великих каменів в 50 м від струмка вибрали ідеальне місце для ночівлі (40°46'40.95", 41° 5'46.19"). Зранку, вздовж струмка, по трав'янистому схилу крутизною (15°), вкритому крупними та середніми осипами (фото 98), виходимо на перевальну сідловину перевалу Донеш (1А). Підйом на перевал з місця ночівлі займає близько 1 години. Перевал представляє собою широку трав'янисту сідловину, місцями вкриту крупним камінням (фото 99). В разі необхідності на перевалі можна заночувати. Тогорічного тура не було знайдено, тому зробили новий. Спуск з перевалу почали обігнувши сніжник з карнизом (вліво від гребеня 100 м), далі спуск схилом з виходами скель, та вкритим крупним і середнім осипом до сніжника. Далі продовжили спуск сніжником (150 м). Після сніжника схилом, вкритим крупним осипом і травою виходимо до озера. Від озера вздовж струмка 1-1.5 годин середнім осипом та трав'янистими схилами до ущелини Давалі.

Мал 10. Мапа околиць перевалу Донеш (1А).

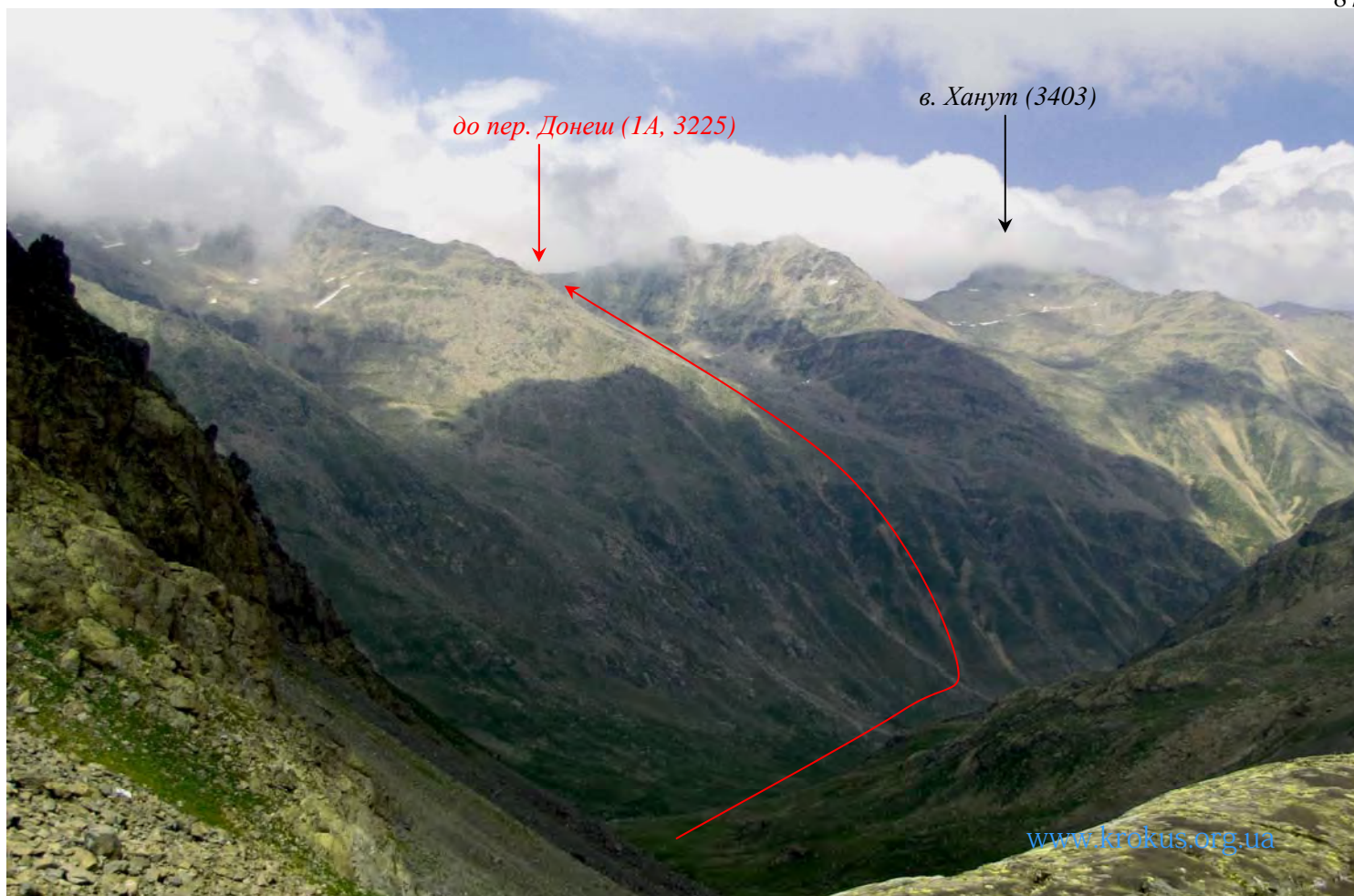

Фото 96. Бокові висячі долини лівого борту ущелини Ханут.

Фото 97. В ущелині Ханут.

Фото 98. Перевальний цирк перевалу Донеш (1А).

Фото 99. Група на перевалі Донеш (1А).

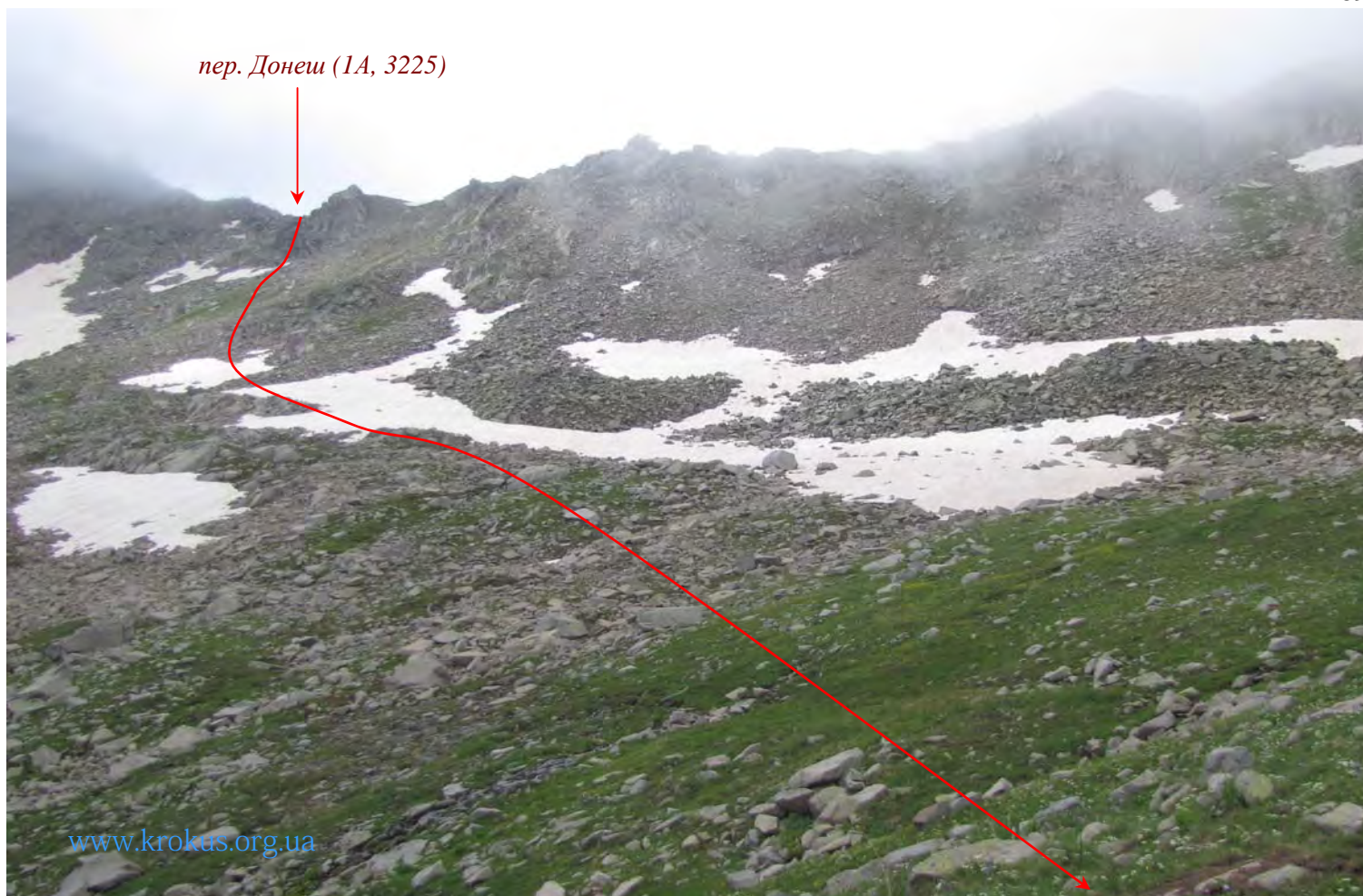

Фото 100. Шлях спуску з перевалу Донеш (1А) в бік озера Донеш.

Фото 101. Озеро Донеш.

6.9. Кючюк Каврун (1Б, 3533 м)

*Перевал **Кючюк Каврун** розташований в основному вододільному хребті. Веде із північної висячої долини ущелини Давалі в ущелину Каврун (озеро Дерабасі). З боку ущелини Давалі – сніжно-осипний. З боку ущелини Каврун – скельно-сніжний.*

ЧХЧ підйому на перевал з ущелини Давалі – 2,5-3 год.

ЧХЧ спуску з перевалу до озера Дерабасі – 1,5-2 год.

Координати перевальної сідловини: 40°49'21.34", 41° 8'34.20".

Першопроходження 13.07.2015 р.

З широкої долини Давалі повертаємо вліво трав'янистим схилом лівого борту основної долини починаємо підйом до висячої долини, яка веде до перевалу Буюк Каврун (2Б) (фото 102). Рухаємось вздовж струмка в північному напрямку. Пройшовши 1,5 години, підійшли до широкого виположення з розлитими поміж каміння струмками (фото 103). Далі крутим крупним осипом за 1 годину піднімаємось до перевального цирку перевалу Буюк Каврун (2Б). Вже з початку перевального цирку добре видно сідловину перевалу Буюк Каврун (2Б)(фото 104). Пошук місця ночівлі привів нас до відносно горизонтального сніжника за півкілометра до перевального злету, де ми і поставили намет. Для проходження був запланований перевал Буюк Каврун. Прийнято рішення стати на ночівлю (16:00) та час що залишився до темряви використати для обробки перевалу Буюк Каврун. Пошук місця ночівлі на залишках морени не дав результату, вимушені були ночувати на снігу (фото 106)(40°49'13.98", 41° 8'19.17", 3332 м). Зв'язка з двох учасників вийшла на обробку перевалу. На підйом було провішено 3 перильні мотузки. Витративши 2 години на підйом, зв'язка вийшла на перевальну сідловину. Візуальний огляд шляху спуску з сідловини перевалу Кючюк Каврун в бік ущелини Каврун дав можливість оцінити складність спуску – вона була не нижче 2Б. По результатам розвідки було прийнято рішення скористатися запасним варіантом пройти перевал Кючюк Каврун (1Б). О 20-00 зв'язка повернулася в табір.

Зранку знявши провішені мотузки на перевал Буюк Каврун (2Б) сніжниками та середнім осипом (фото 105) за 30 хв. Піднялись на широке плато (фото 107) перед перевалом Кючюк Каврун (2Б). За плато в скельному гребені відкрились дві сідловини перевалу Кючюк Каврун (1Б). Огляд лівої сідловини показав, що до похилого сніжника під перевалом ~75-100 м. Права сідловина дозволяє спуститися до сніжника по кулуару крутизною до 35°.

Продовживши спуск по снігу перетнули його та зупинилися на осипу, звідки можна продовжити спуск дуже незручним та хитким осипом.

Вибір шляху спуску був проблематичним з причини поганої видимості (50 м). За декілька переходів знайшли стежку, та спустились в долину Каврун. Звідки через декілька переходів по середньому осипу знайшли марковану стежку, що допомогла знайти проходи між кущами рододендрона та безліччю мілких струмків поміж куп каміння. Нажаль весь день низько сиділи хмари, які не дозволили роздивитись масив Качкару. Хмари розтянуло тільки у сутінках.

Мал 11. Мапа околиць перевалу Кючюк Каврун (1Б).

Фото 102. Ущелина Давалі. Шлях підйому у висячу долина перевалу Кючюк Каврун (1Б).

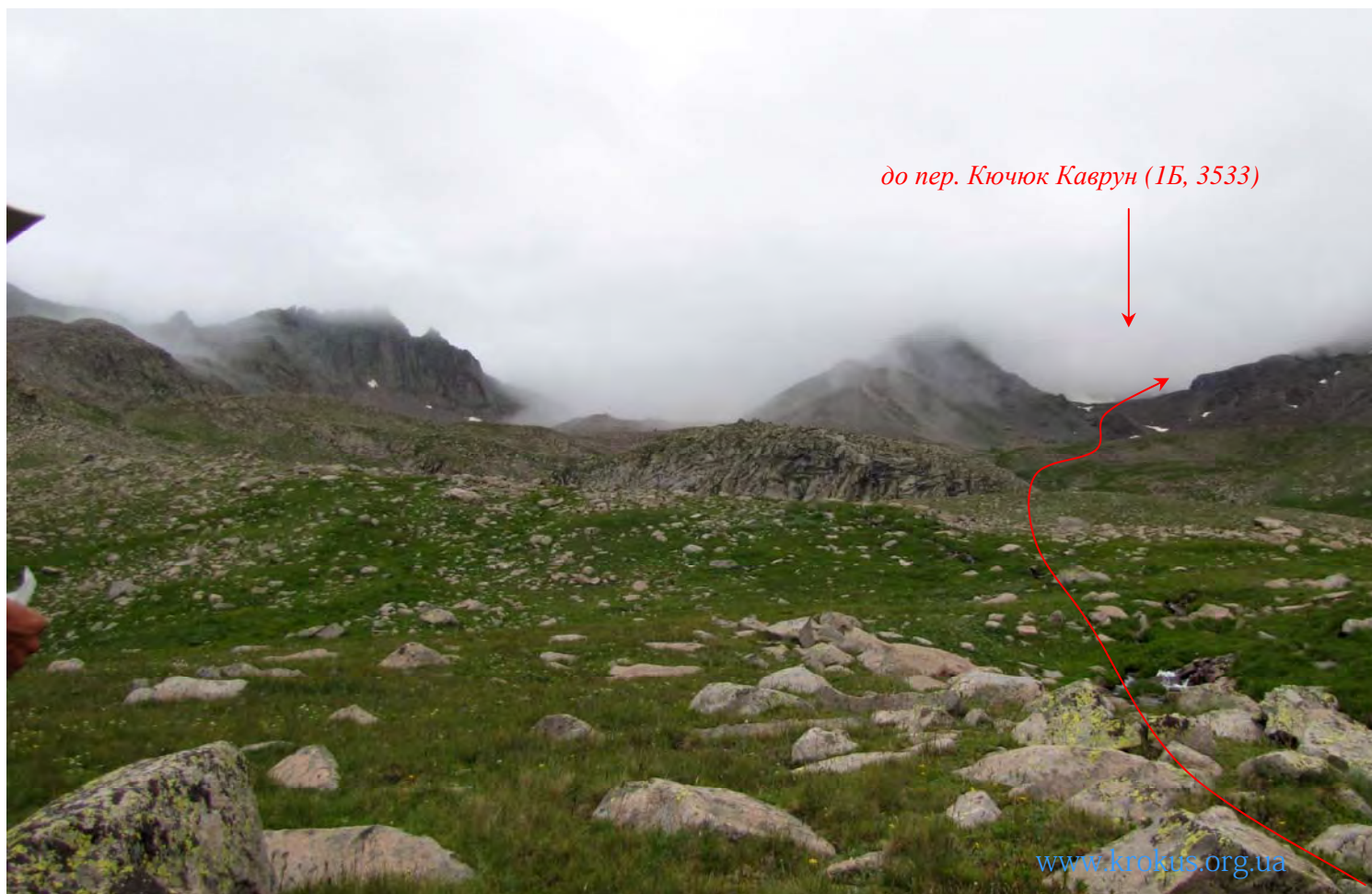

Фото 103. Висяча долина. Розвилка.

Фото 104. перевал Буюк Каврун (3А). Фото з місця ночівлі.

Фото 105. Підйом на перевал Кючюк Каврун (1Б), з боку ущелини Давалі. Фото з місця ночівлі.

Фото 106. Місце ночівлі під перевалом Кючюк Каврун (1Б).

Фото 107. Сідловиною перевалу Кючюк Каврун (1Б) з боку ущелини Давалі.

Фото 108. Група на перевалі Кючюк Каврун (1Б).

Фото 109. Початок спуску з перевалу Кючюк Каврун (1Б).

Фото 110. Спуск з перевалу Кючюк Каврун (1Б).

Фото 111. Перевальний цирк перевалу Кючюк Каврун (1Б), з боку ущелини Каврун.

6.10. перевал Дюбеден (2А, 3411 м)

*Перевал **Дюбеден** розташований в основному вододільному хребті північніше вершини Гезтепе (3760). Веде із ущелини Мезовіт в ущелину Дюбе. З боку ущелини Мезовіт – скельно-осипний. З боку ущелини Дюбе – скельно-осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал від місця ночівлі – 5-6 год.

ЧХЧ спуску з перевалу під кінцеву морену в ущелину Дюбе – 4-5 год.

Координати перевальної сідловини: 40°51'1.32", 41°10'5.02".

Першопроходження 14 липня 2015 р.

Звечора, намагаючись стати на ночівлю якомога ближче до перевального злету перевалу Дюбеден (2А), вилетіли на похилі осипні схили, починало сутеніти. Стало зрозуміло, що далі місця під намет знайти не вдасться. Після нетривалих пошуків ліворуч від стежки знайшли ґрунтову площадку на відстані ~25 м зліва від стежки за великим каменем з гротом (для кухні). Вирівнявши льодорубами площадку, стомлені, заночували (фото 112)(40°51'10.81", 41° 9'39.14", 3172 м).

Вранці за один перехід досягли рухливого крутого осипного конусу (35°)(фото 114), по якому після досить складного 30 – хвилинного підйому підійшли під скелі перевалу. Вибір сідловини перевалу, неоднозначний. Ми вибрали найпомітнішу знизу – лівіше від скелі (фото 113).

Початок провішування мотузок від вузького гирла кулуару довжиною 140- 160 метрів, який веде до сідловини. Врахувавши особливості шляху підйому, вибрали незвичну тактику провішування. Перший піднімався лазінням без проміжних точок та робив бази. Це було зумовлено складністю встановлення точок на рель'єфі (неглибокі тріщини у сланцях) та простотою схилу (до 3А). Кулуар досить вузький крутизною 25°- 35° і заповнений осипним матеріалом (середні та мілкі камені). Існує ймовірність падіння каменів та як наслідок – травмування учасників та падіння. Тому кулуар потребує провішування.

- **1 мотузка** (50 м). Скельний кулуар (25°)(фото 115, фото 116). База на двох гаках та відтяжці. n=1.
- **2 мотузка** (50 м)(фото 117). Скельний кулуар (30°). База – 2 френди, крюк, довга петля. n=2.
- **3 мотузка** (50 м). Скельний кулуар (35°). База – довга петля з фіксуючими гаками, та коротка петля з френдом. n=2.
- **4 мотузка** (25 м). Довелося протягнути пів мотузки на 4-й ділянці по незручному середньому осипу до перевальної сідловини, закріпивши мотузку за великий камінь на перевалі. n=1.

Пройдено поспіль 4 мотузок загальною довжиною 200 метрів. L=320 м. n=6.

Сідловина (фото 119) шириною 10 м - осипна скеля. Біля правої скелі, вище сідловини побудували тур.

Кулуар має зруйновані стінки, багато нестійких каменів. При організації баз, найраціональніше використання скельних гаків.

Накинувши петлю на великий камінь посеред сідловини, починаємо спуск першого. Оскільки довелося чистити схил від погано лежачого каміння, першого спускаємо “парашутом”, щоб не пошкодити спускову мотузку. Всі камені, які були скинуті, летіли в одну точку – у гирло кулуару в 15-ти метрах за перегин. Спустившись, ще 30 м і перейшовши в ліво на похилий балкон, зробили базу з великої петлі на камені

та френді. Далі, з залишку 1-й мотузки було нав'язані горизонтальні перила, що дозволяли пересуватися по полиці. Спуск по 2-й мотузці вирішено робити з кінця полиці в напрямку скельного бастіону через ранкльофт до сніжника та на осипний балкон. Кулуар з пролітаючими каменями оминає бастіон з правої сторони, та відходить на праву частину сніжника. Побудова спуску робить перебування на мотузках, безпечним, оскільки минає лінію кулуару. Другу мотузку кріпили за ту ж петлю бази, заблокованою з перилами.

- **1 мотузка** (40 м)(фото 120). База-велика петля за камінь. Схил 15 м (30°), кулуар 25 м (35°). Маятник вліво по ходу на похилу полицю. n=1.
- **2 мотузка** (50 м)(фото 121). Спуск (45) зруйнованими скелями – стрибок через ранкльофт - в кінці сніжником насипний острівцець. n=5.

Пройдено 2 мотузки загальною довжиною 100 метрів. **L=170 м.** n=6.

Подальший шлях вузьким осипним кулуаром та середнім осипом (30°). Спуск пішки складний, особливо спочатку (фото 122). При інших умовах (сніг, дощ) можливо потребує провішування мотузками. Далі вийшли на вал льодовикової морени (фото 127), якою за 30 хв. вийшли на кінцеву морену та долину (фото 126).

Всього на підйом та спуск.

Пройдено 6 мотузкок загальною довжиною 300 метрів. **L=490 м.** n=12.

Спорядження:

- набір скельних гаків – 10 шт.;
- молоток скельний – 2 шт.;
- френди – 5 шт.;
- набір закладок;
- короткі, середні та довгі петлі — 8 штук;
- рації – 2 шт.;
- Проходження:
 - перевал Дюбеден (2А) пройдено без попередньої обробки. Загалом – красивий складний двосторонній перевал. Складність проходження в зворотньому напрямку 2А.

Мал 12. Мапа околиць перевалу Дюбеден (2А).

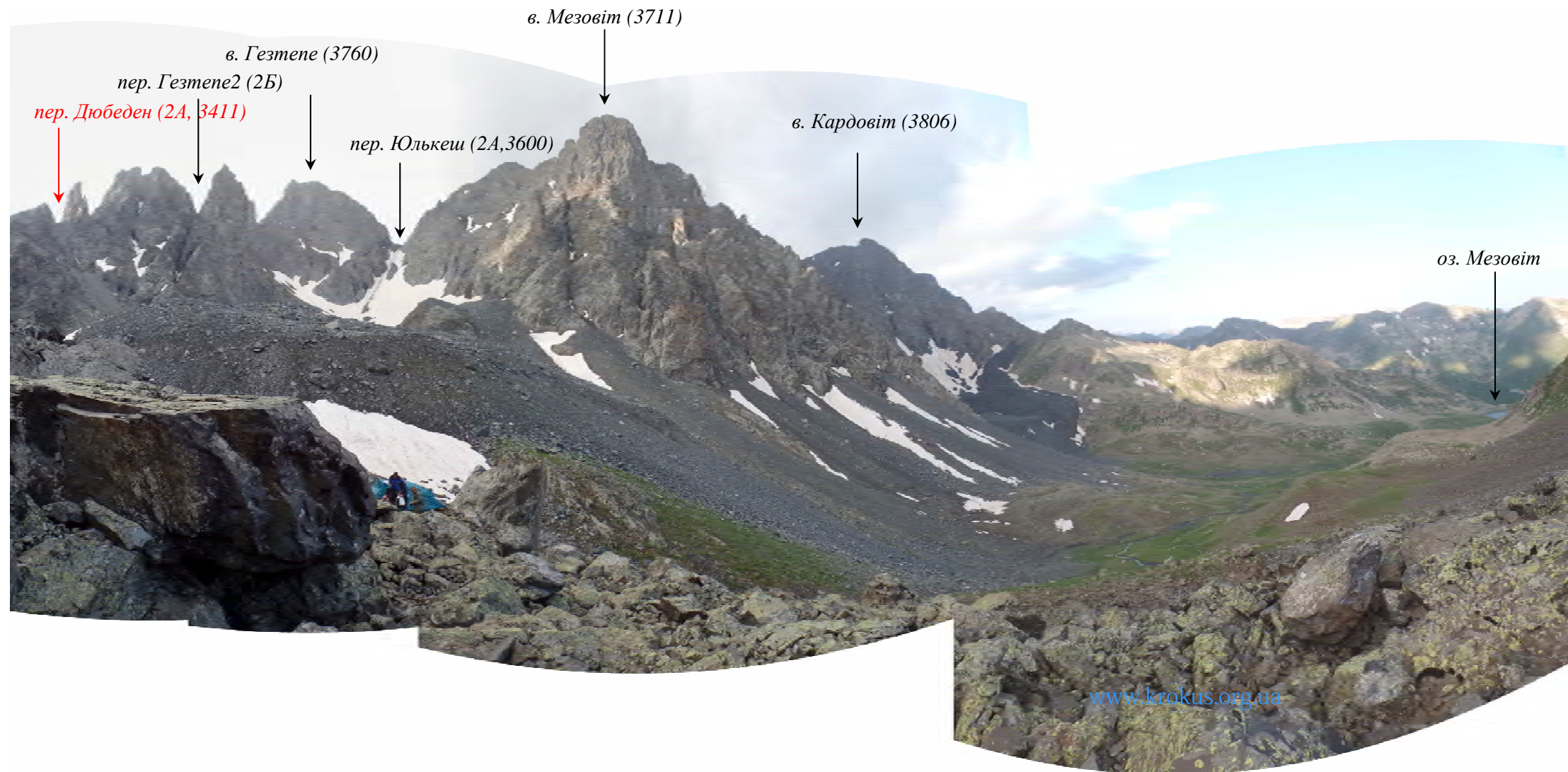

Фото 112. Ущелина Мезовіт. Ночівля перед перевалам Дюбеден (2А).

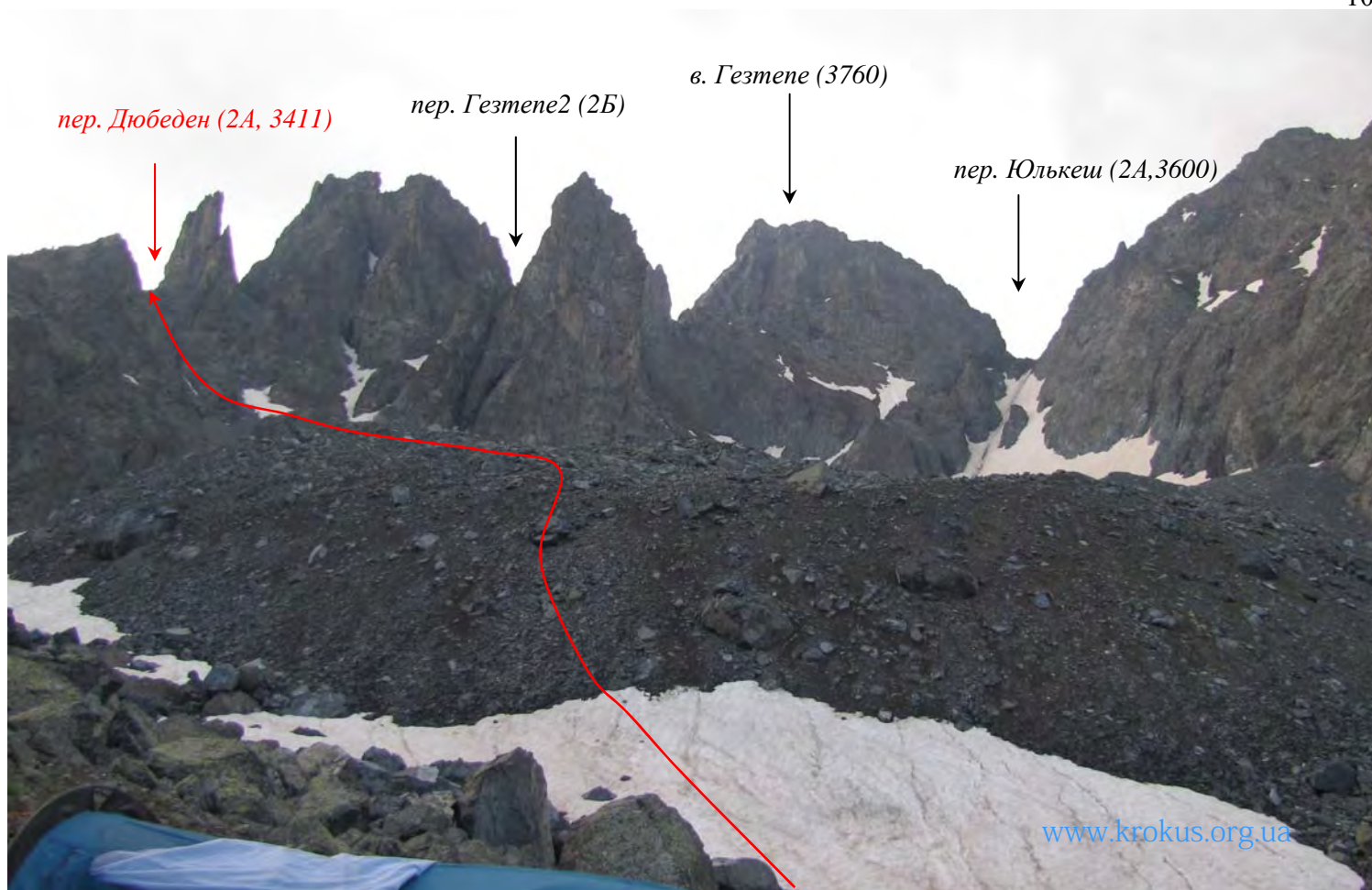

Фото 113. Перевал Дюбеден (2А) з місця ночівлі.

Фото 114. Початок підйому на перевал Дюбеден (2А).

Фото 115. Підйом на перевал Дюбеден (2А). Проходження першої мотузки.

Фото 116. Підйом на перевал Дюбеден (2А). Проходження першої мотузки.

Фото 117. Підйом на перевал Дюбеден (2А). Проходження другої мотузки.

Фото 118. Підйом на перевал Дюбеден (2А). Проходження третьої мотузки.

Фото 119. Група на перевалі Дюбеден (2А).

Фото 120. Початок спуску з перевалу Дюбеден (2А). Перша мотузка.

Фото 121. Спуск з перевалу Дюбеден (2А). Друга мотузка.

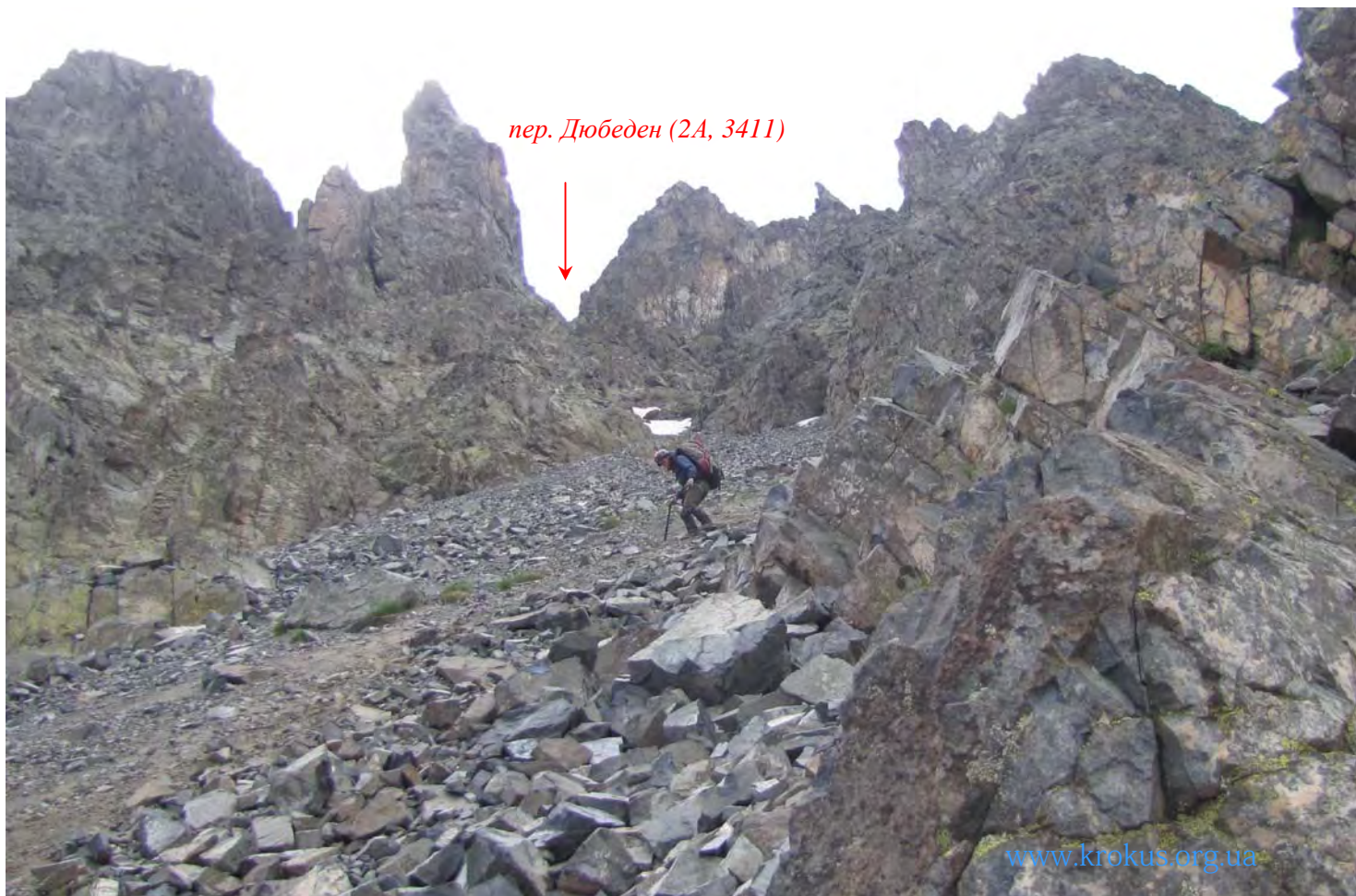

Фото 122. Спуск з перевалу Дюбеден (2А).

Фото 123. Спуск з перевалу Дюбеден (2А).

Фото 124. Спуск з перевалу Дюбеден (2А).

Фото 125. Перевальний зліт перевалу Дюбеден (2А) з боку ущелини Дюбе.

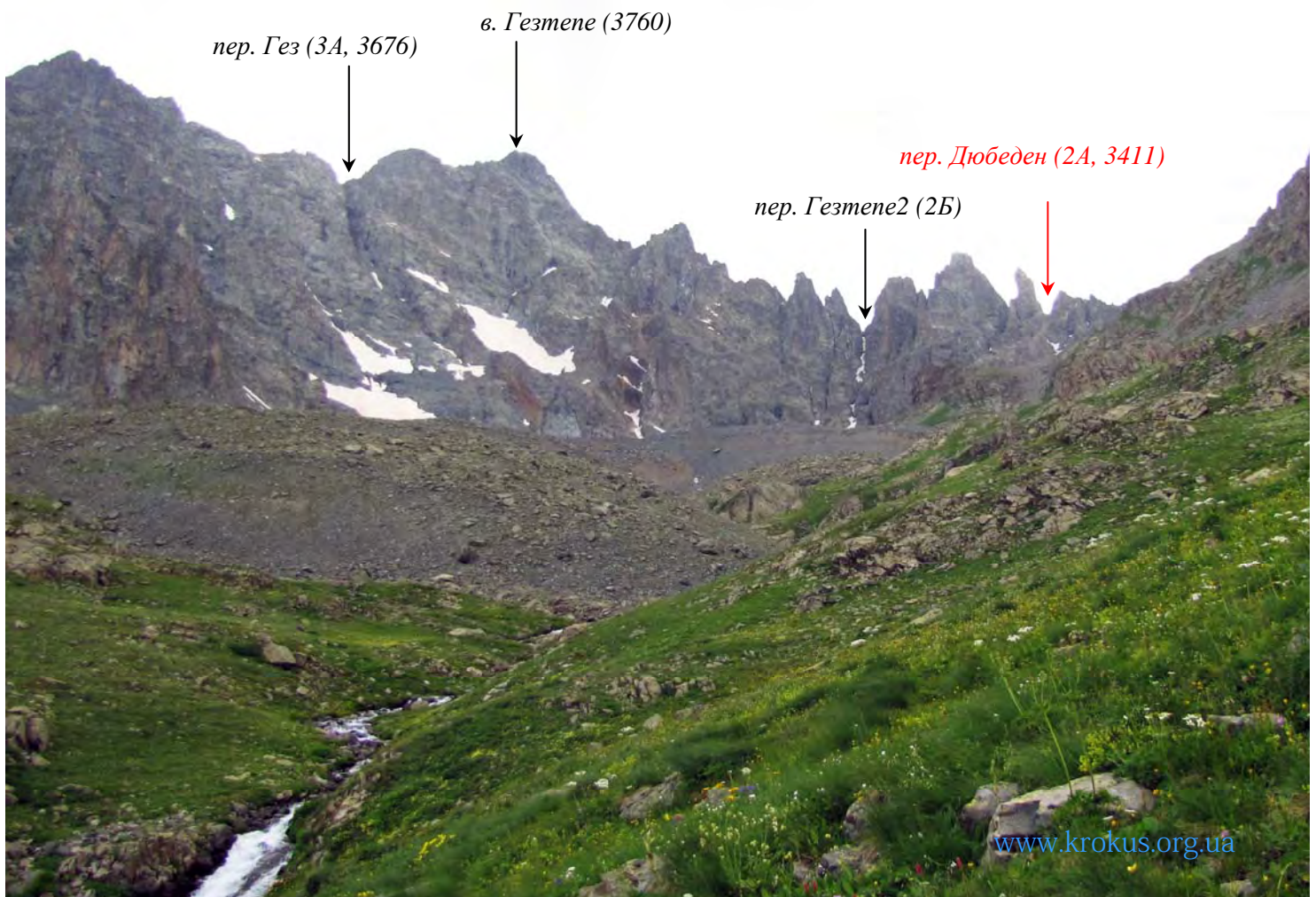

Фото 126. Верхів'я ущелини Дюбе.

Фото 127. Ущелина Дюбе. По гребню морени.

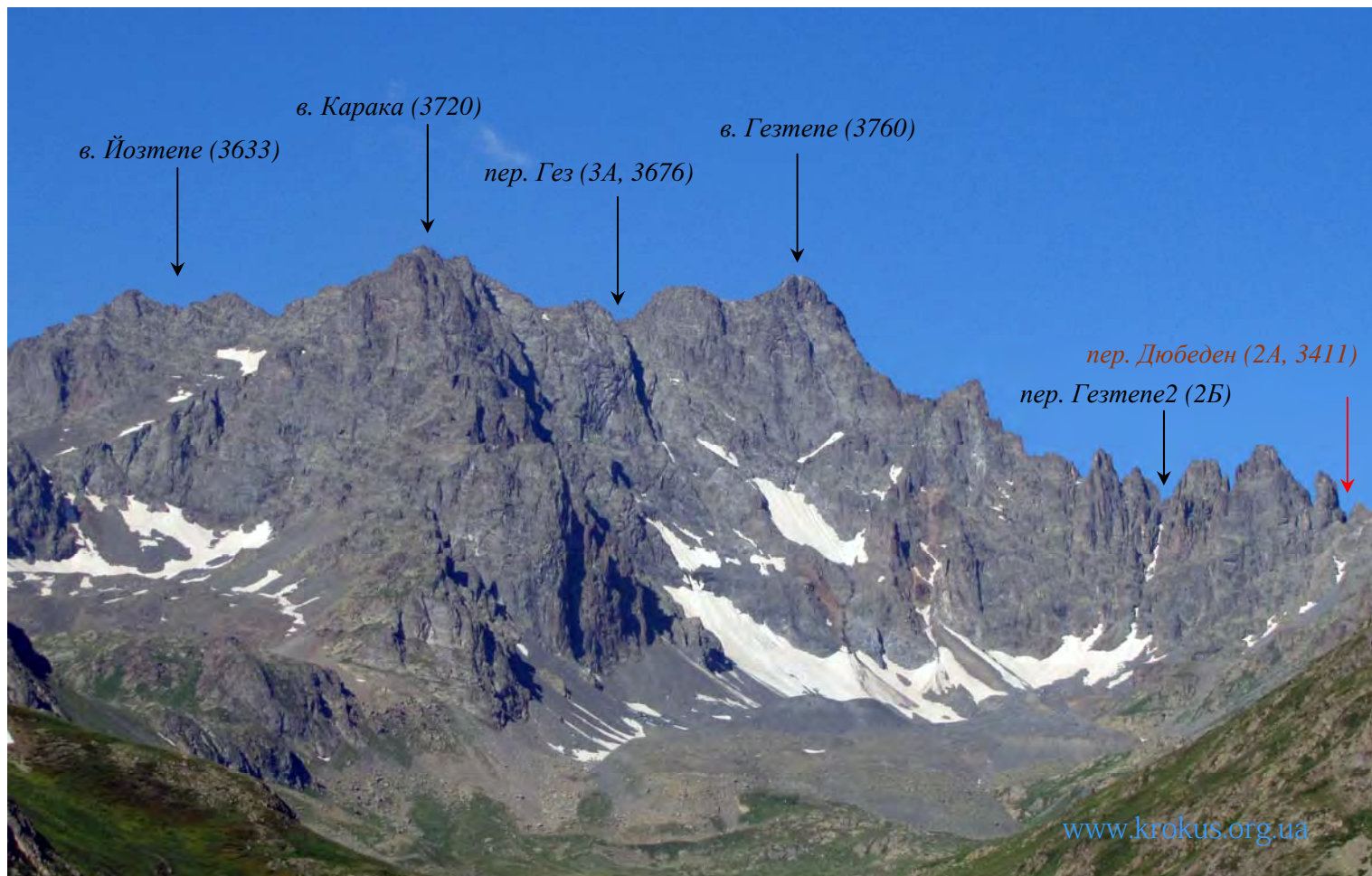

Фото 128. Перевали та вершини в верхів'ї ущелини Дюбе.

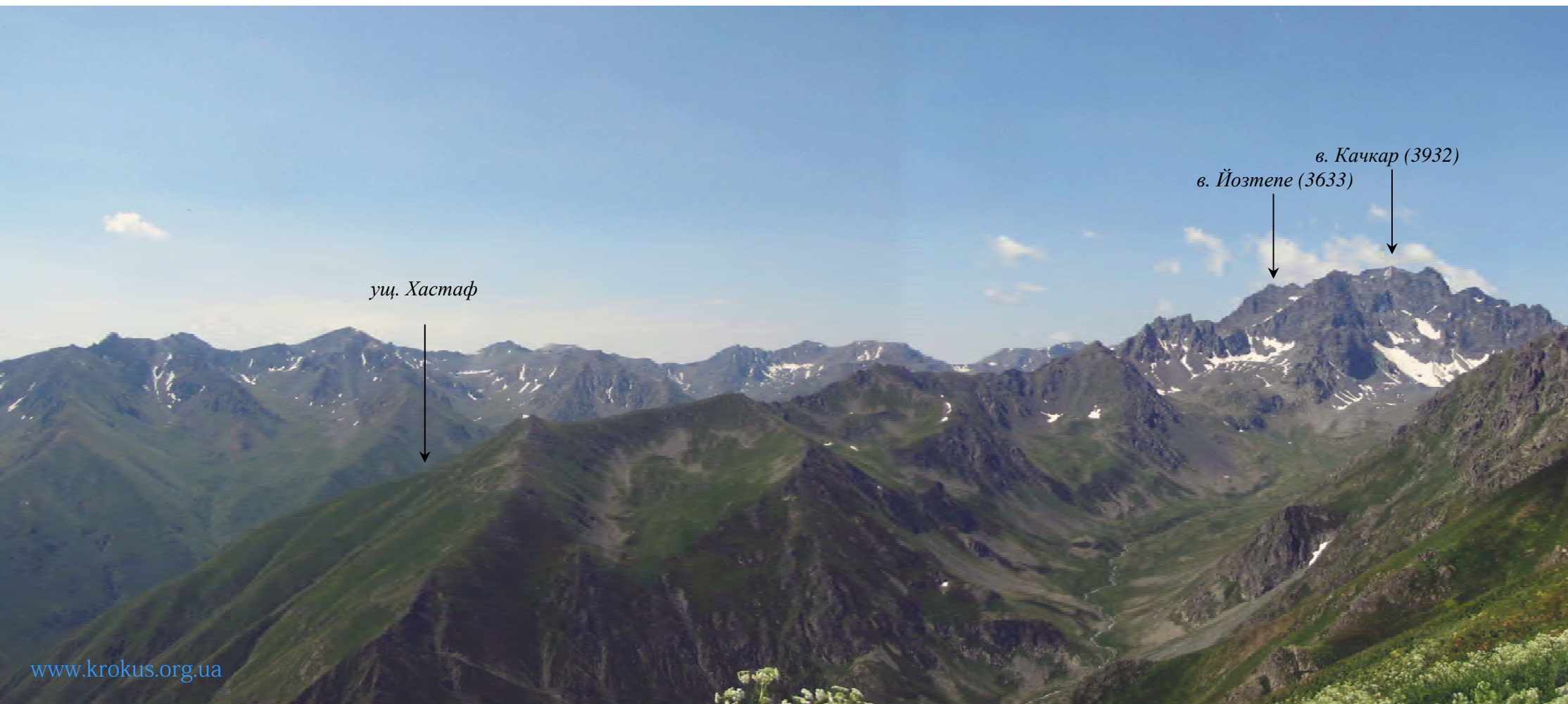

Фото 129. Хребет Дюбе та ущелина Дюбе. Фото з перевалу Кергеке (н/к).

6.11 Перевал Каргеке (н/к, 3030 м)

Перевал **Кергеке** розташований в південному відрозі основного вододільного хребта. Веде із ущелини Дюбе (Дюбе яйла) в ущелину Булут. З боку ущелини Дюбе – трав'янистий. З боку ущелини Булут – трав'янисто-осипний.

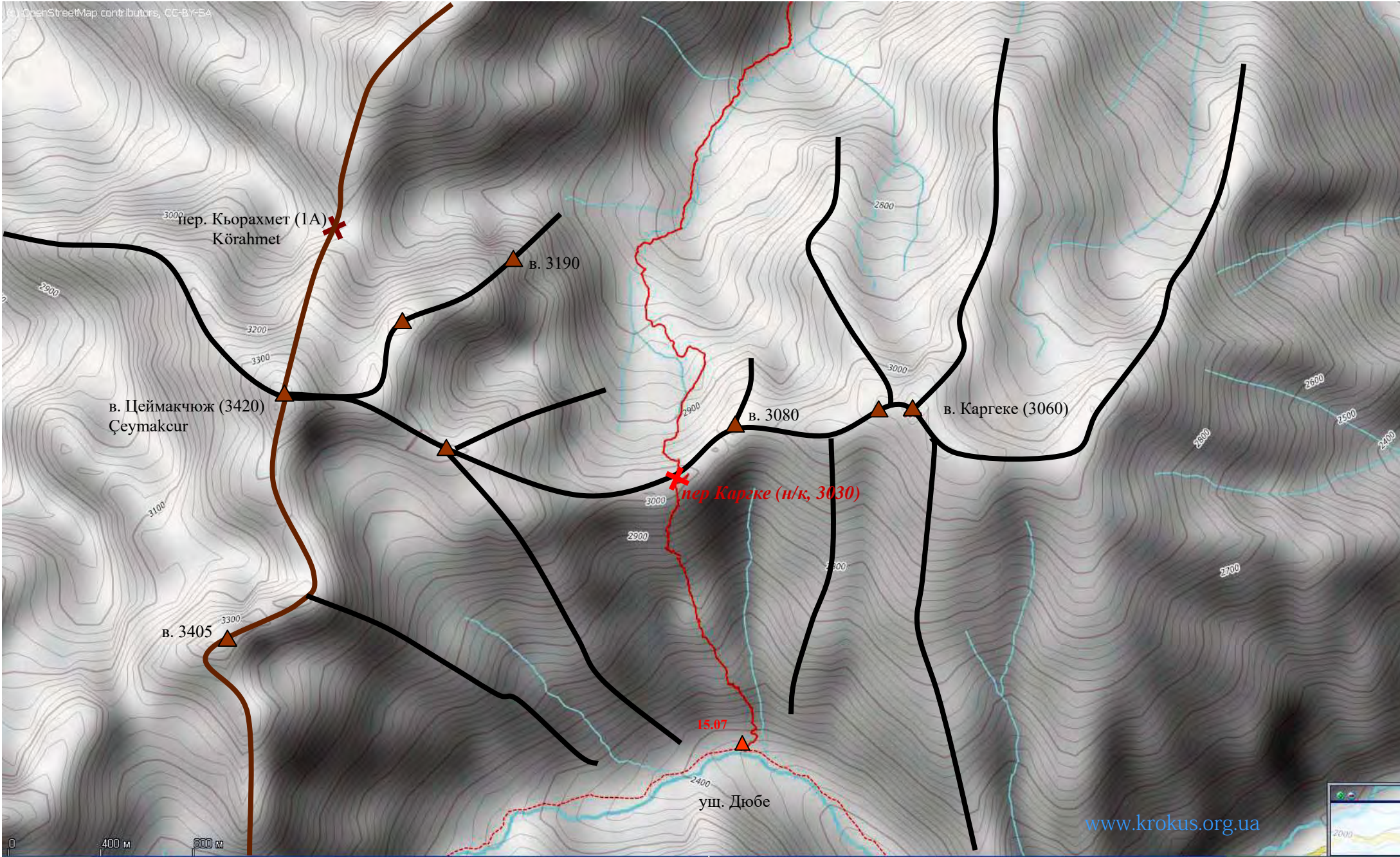
ЧХЧ підйому на перевал від Дюбе яйла – 2,5-3 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в ущелину Булут – 1-2 год.

Координати перевальної сідловини: 40°52'49.41", 41°13'22.56".

Першопроходження 15.07.2015 р.

Ночівлю, після недовгого пошуку, організували на трав'янистому майданчику над стежною у долині Дюбе безпосередньо перед підйомом на перевал. Зранку під пекучим сонцем почали підйом по крутому 35° схилу (фото 130), характер підйому практично не змінювався. За дві години виснажливого підйому досягли широкої перевальної сідловини (фото 131). Звідси чудово видно ущелину Булут (фото 132) з домінуючою над нею вершиною 3190 та масив Кіндевалу з вершиною Лале (3353) на півночі (фото 133), на південному заході піднялися в височінь піки масиву Качкар (фото 134), перевали якого дозволяють проходити складні туристські маршрути. Спуск у широку долину (фото 132) проходив мілким осипом та трав'янистим схилом. Далі почався казковий шлях мальовничою стежною поміж квітучих рододендронів (фото 135). Лівим берегом струмка вона блукає м'якими каскадами низпадаючої долини до альпійських луків (фото 138), які вражають різнобарвними кольорами та різноманітними запахами квітів. Чудове місце для відпочинку та фото. Перевал зручне місце для переходу з долини Дюбе у долину Булут.

Мал 13. Мапа околиць перевалу Кергеке (н/к).

Фото 130. Підйом на перевал Каргеке (н/к). Ущелина Дюбе.

Фото 131. Група на перевалі Каргеке (н/к).

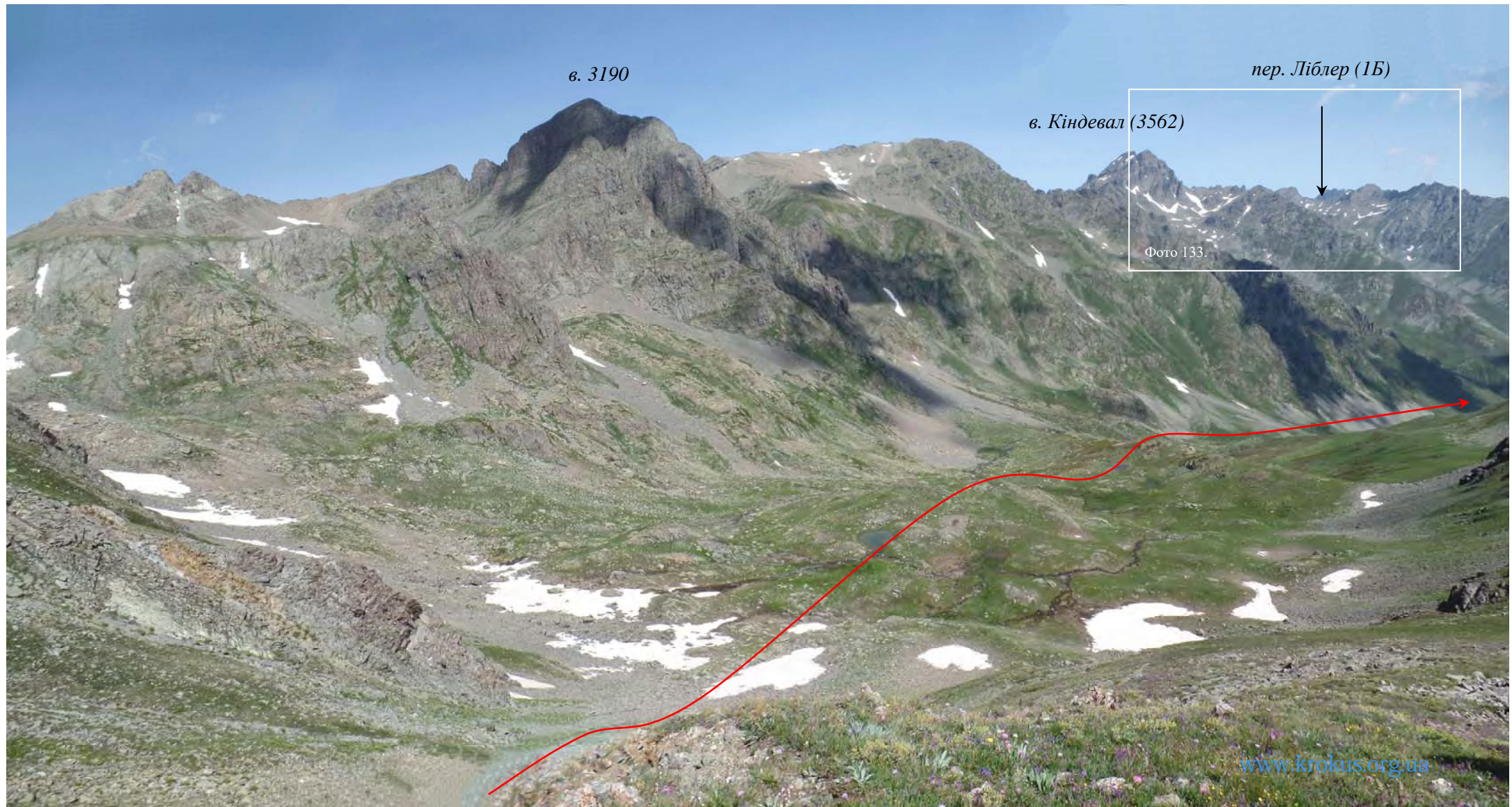

Фото 132. Ущелина Булут. Фото з перевалу Каргеке (н/к).

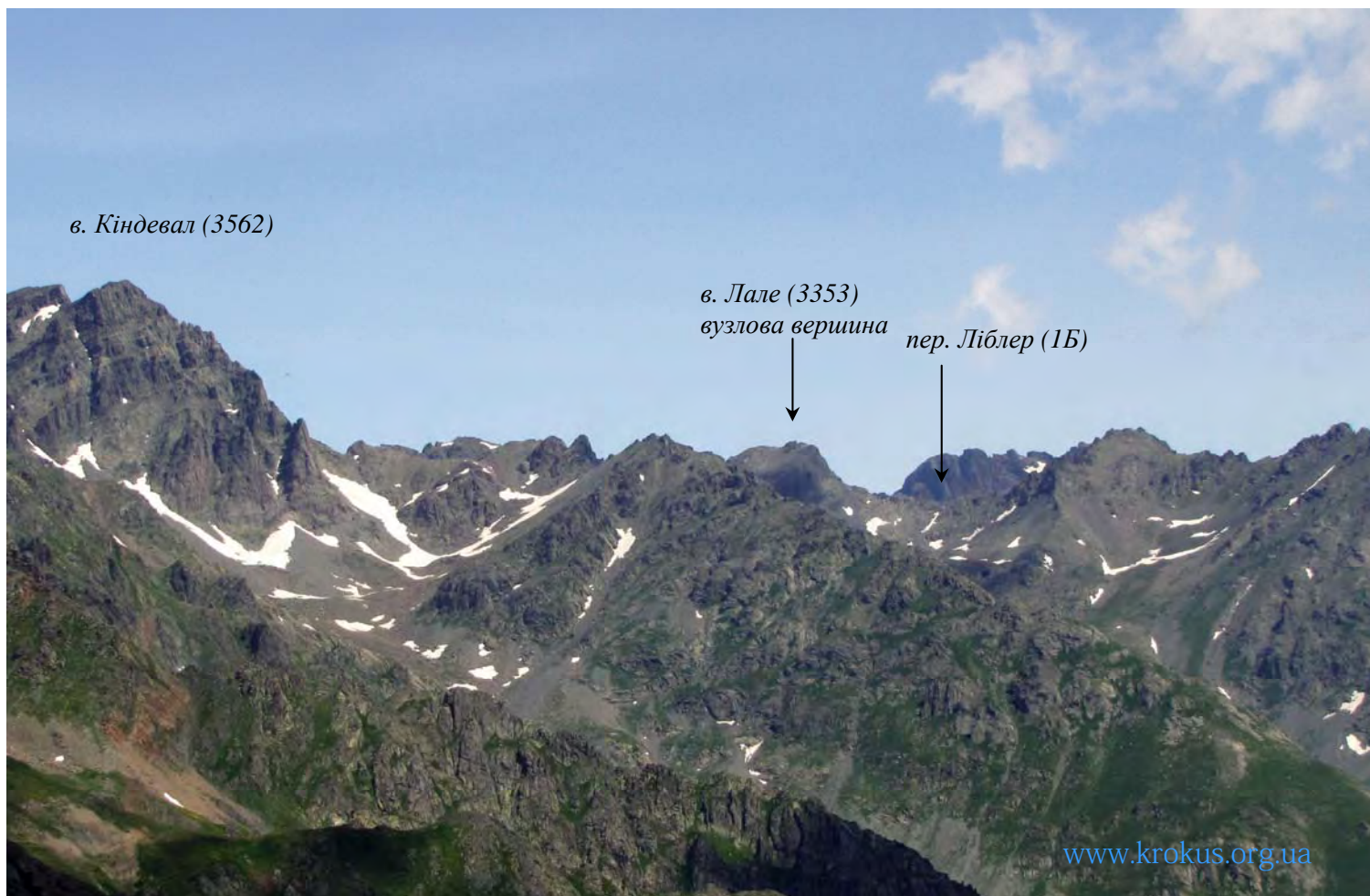

Фото 133. Перевал Ліблер (1Б). Фото з перевалу Каргеке (н/к). Зум 12X.

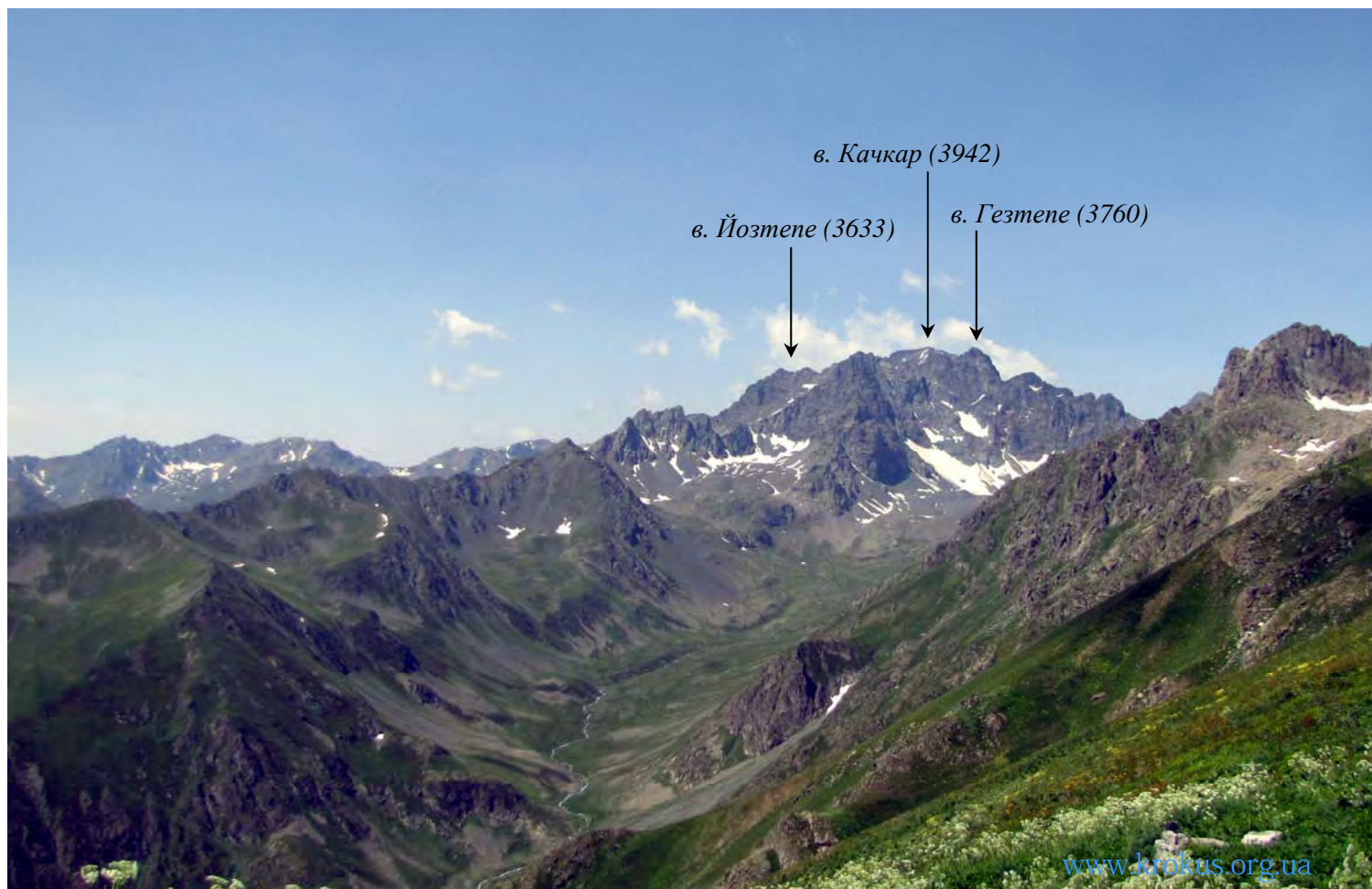

Фото 134. Ущелина Дюбе з перевалу Каргеке (н/к).

Фото 135. Перевал Каргеке (н/к) з боку ущелини Булут.

Фото 136. Хребет Каргеке.

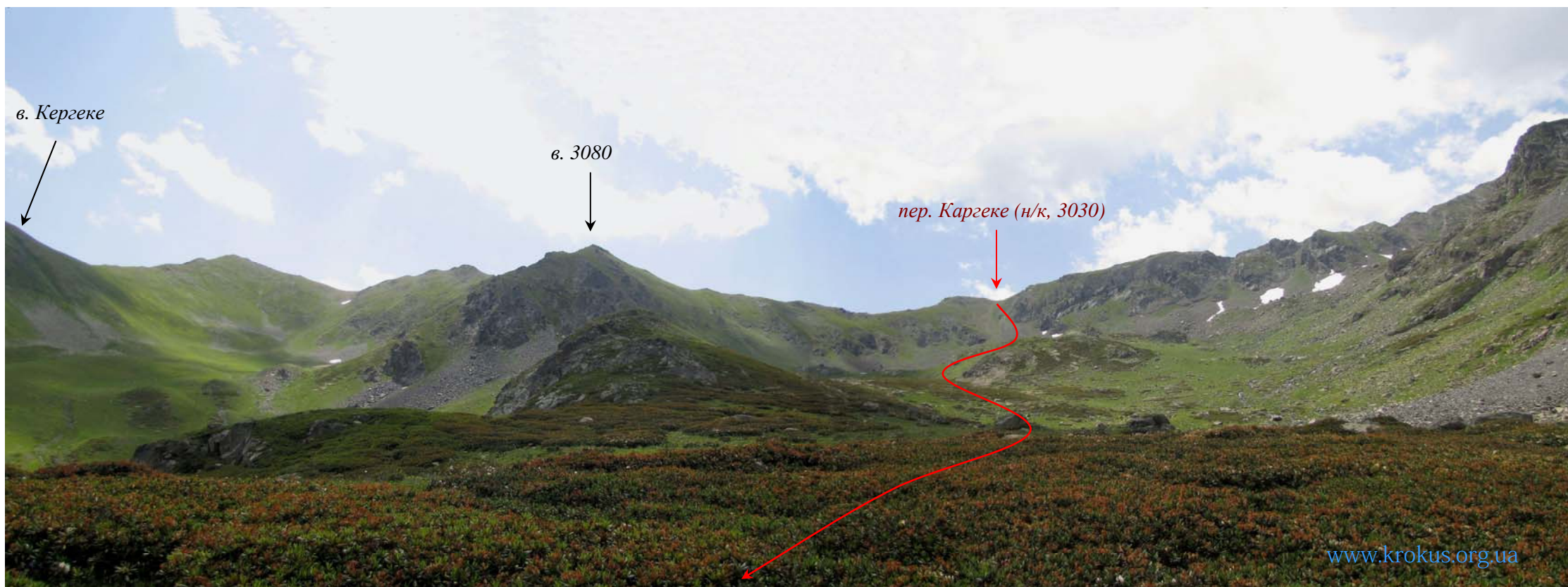

Фото 137. Через хаті рододендронів. Шлях спуску з перевалу Кергеке (н/к) в ущелину Булут.

Фото 138. В ущелині Булут.

Фото 139. Ущелина Булут від початку підйому на перевал Лале (1Б).

6.12 Перевал Лале (1Б, 3258 м)

*Перевал **Лале (Lale)** розташований в основному вододільному хребті на схід від вузлової вершини Лале (3353). Веде із ущелини Кючюк Булут в ущелину Кемерлі. З боку ущелини Кючюк Булут – сніжний. З боку ущелини Кемерлі – осипний.*

ЧХЧ підйому на перевал від озера Кіндевал – 1-1,5 год.

ЧХЧ спуску з перевалу у всячу долину ущелини Кемерлі – 1-1,5 год.

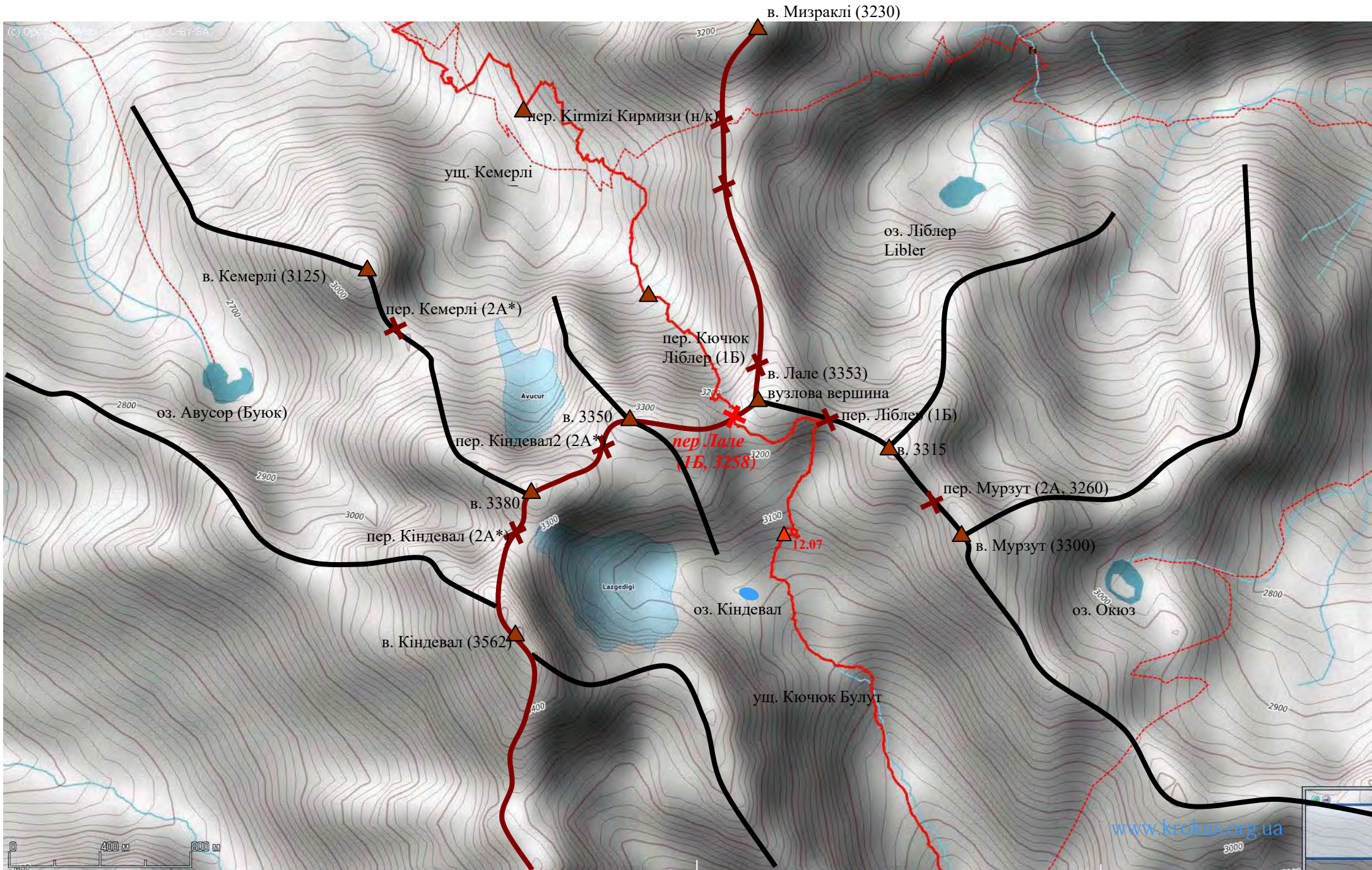
Координати перевальної сідловини: 40°56'6.27", 41°13'37.21".

Першопроходження 16.07.2015 р.

Підйом на перевал Лале (1Б) починаємо в ~ 150 м вище гирла річки Кючюк Булут – лівого притоку річки Булут. Вгору правим берегом річки Кючюк Булут веде натоптана стежка. Початок підйому досить крутий і займає близько 30 хв. Далі виположення (крутизна 10°-15°). Продовжуємо рух стежкою правого берега Кючюк Булут (фото 140) і за 1,5 години підходимо під “баранячі лоби”, перед якими переходимо на лівий берег. Далі підйом лівим берегом без стежки хвилин 40 трав’янистим схилом вздовж баранячих лобів у всячу долину (фото 141). Через сніжник піднялися на першу терасу, далі знову сніжник і на другій терасі стаємо на ночівлю (40°55'49.66", 41°13'48.02", 3071 м). З місця ночівлі видно перевальну сідловину, яка згодом виявилася перевалом Ліблер (1Б) (фото 145). Підніматись на перевал Лале (1Б) потрібно лівіше через ще одну кам’янисту терасу (фото 143).

Наступного дня почали підйом на видиму сідловину по сніжникам та осипам. Не доходячи 200 м до сідловини зрозуміли, що це інший перевал. Перевал Ліблер (1Б) веде через південний відріг у долину Ліблер до озера Ліблер, а наш перевал веде через основний вододільний хребет та знаходиться на захід від вершини Лале. Прийняли рішення траверсувати відріг вершини Лале (фото 143) до перевалу Лале (1Б). Траверс проходить майже без набору висоти (фото 148), верхня частина підйому – крутий сніжник (~100 м, 35°-45°), довелося бити сходинки. Таким чином підйом на перевал від місця ночівлі становив близько години. Сідловина перевалу Лале (1Б) складається із зруйнованих скель (фото 149). Ставимо тур посередині перевалу

Спуск почався осипом правіше крутого сніжника. Мілким та середнім осипом подолали приблизно 300 метрів складного крутого шляху. Великим сніжником спускаємось до крупного хиткого осипу (фото 154), далі сніжники і осипи аж до великої зеленої та рівної долини (фото 156). Звідси чудовий вид на вододільний хребет з масивов Кіндевал (фото 156, фото 157, фото 158). Спуск до долини зайняв близько години.

Мал 14. Мапа околиць перевалу Лале (1А).

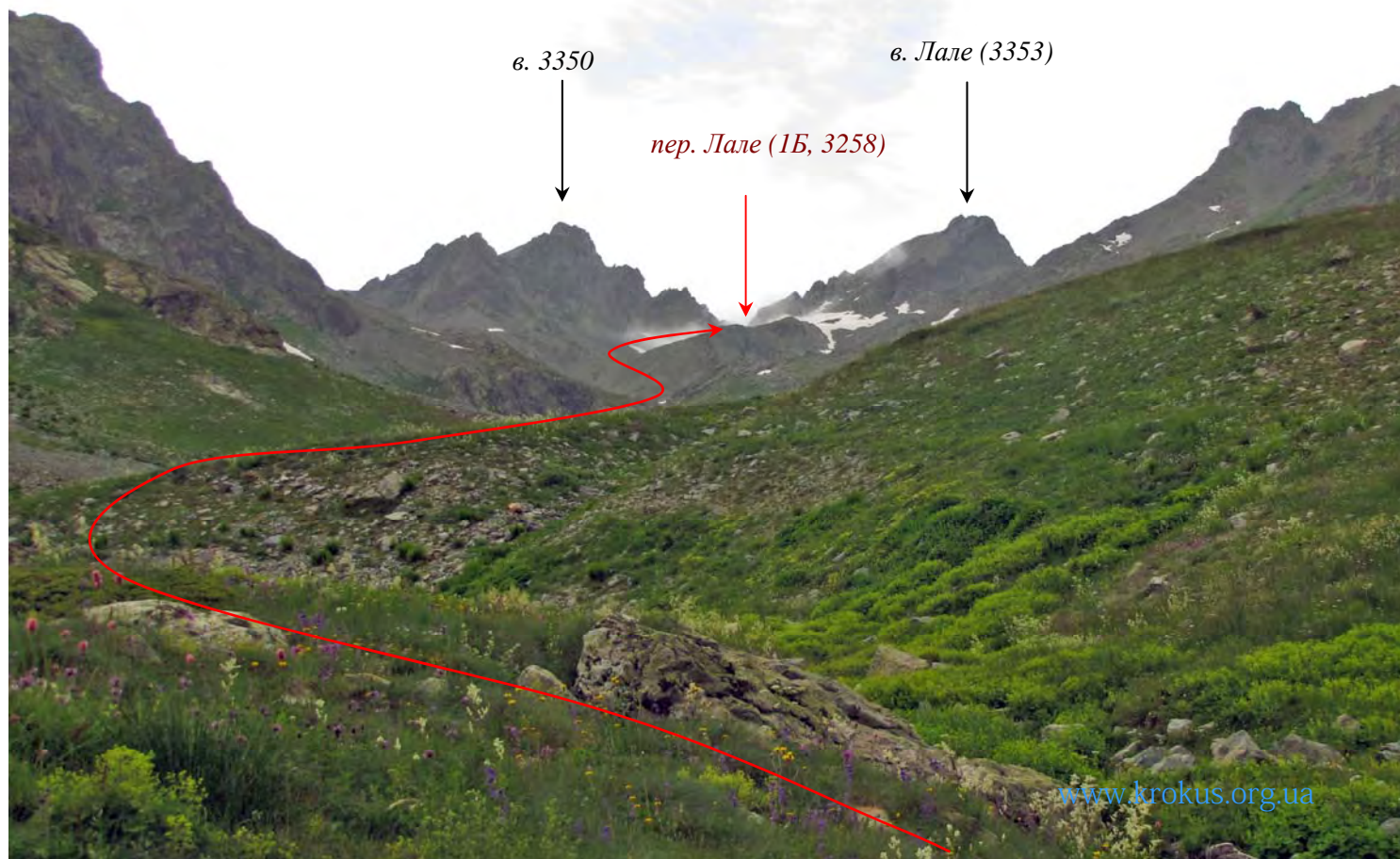

Фото 140. перевал Лале (1Б) з боку ущелини Кючюк Булут.

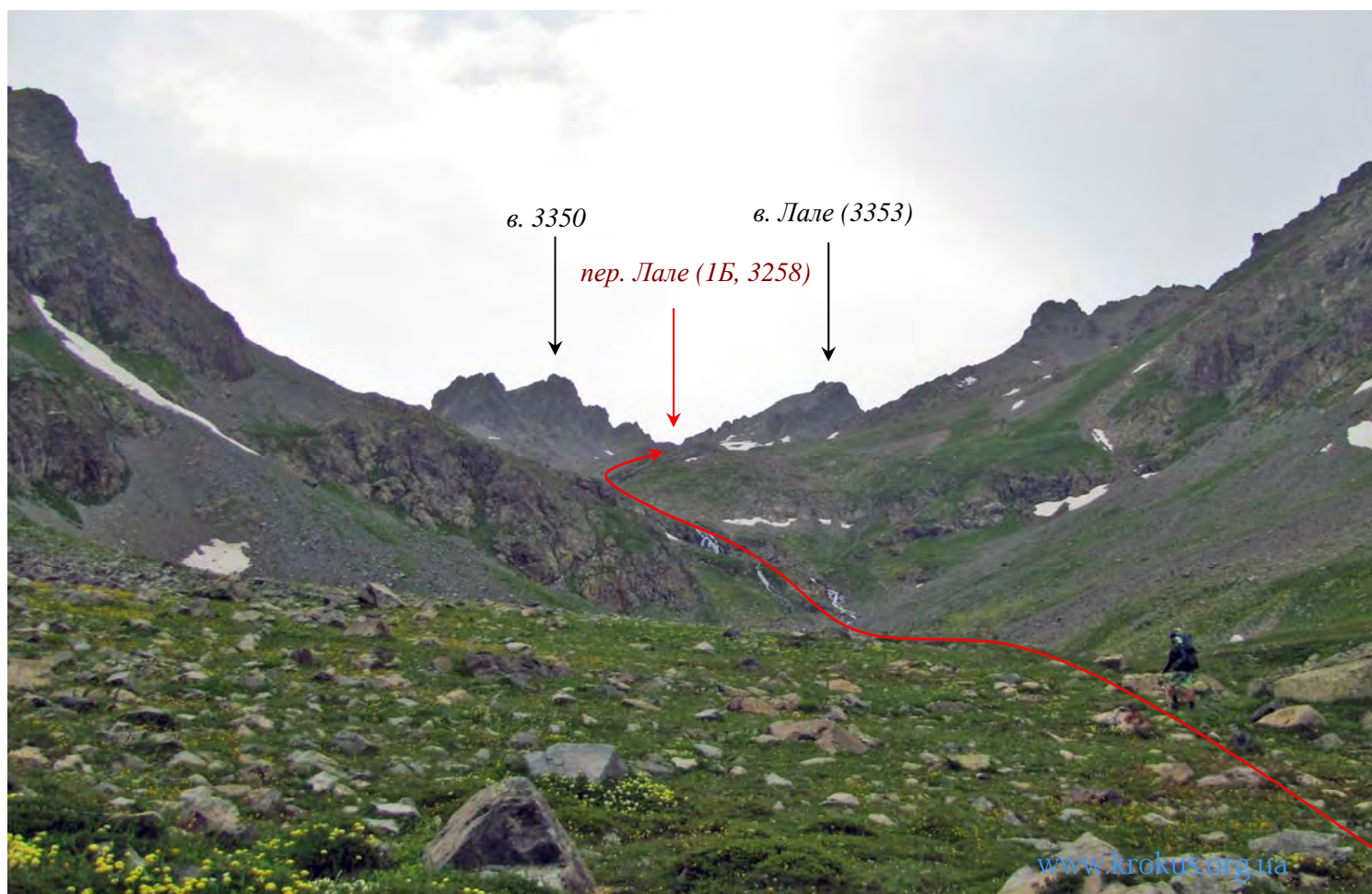

Фото 141. Верхів'я ущелини Кючюк Булут. Курчаві скелі під висячою долиною.

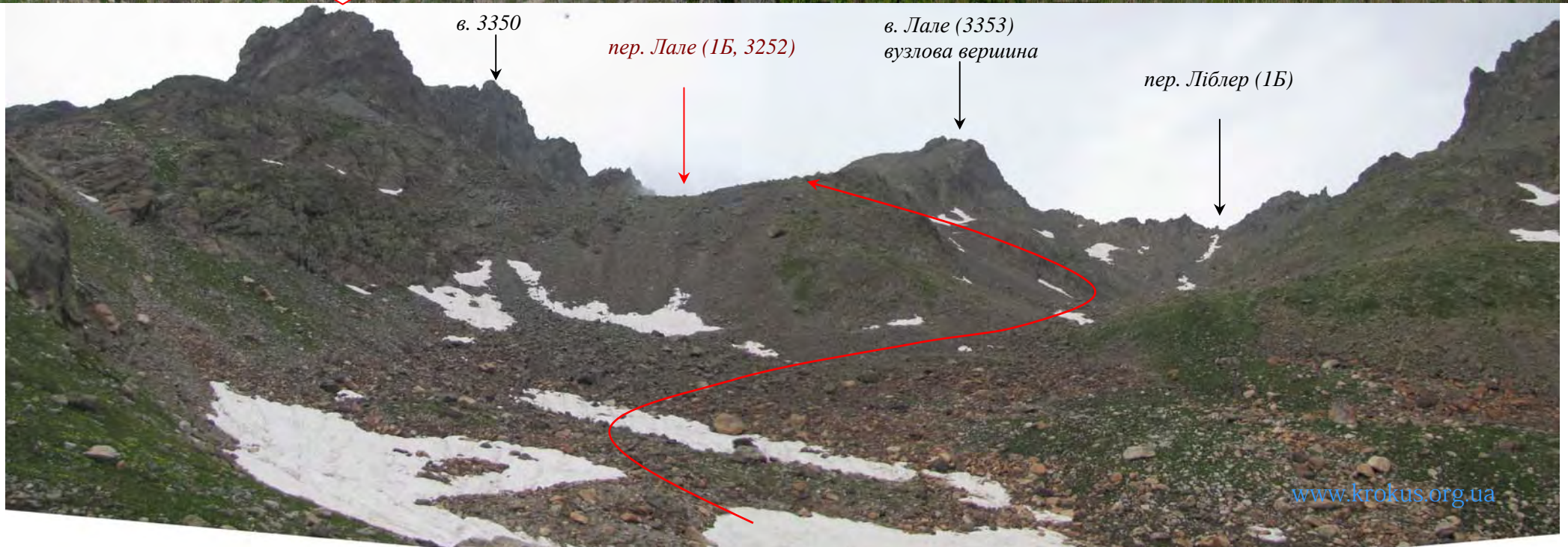

Фото 143. Вузлова вершина вододільного хребта – в. Лале (3353). Фото з місця ночівлі.

Фото 144. Озеро Кіндевал.

Фото 145. Шлях до озера Ліблер через південний відріг основного вододільного хребта.

Фото 146. Масив Гюнгермес. Фото з місця ночівлі під перевалом Лале (1Б)

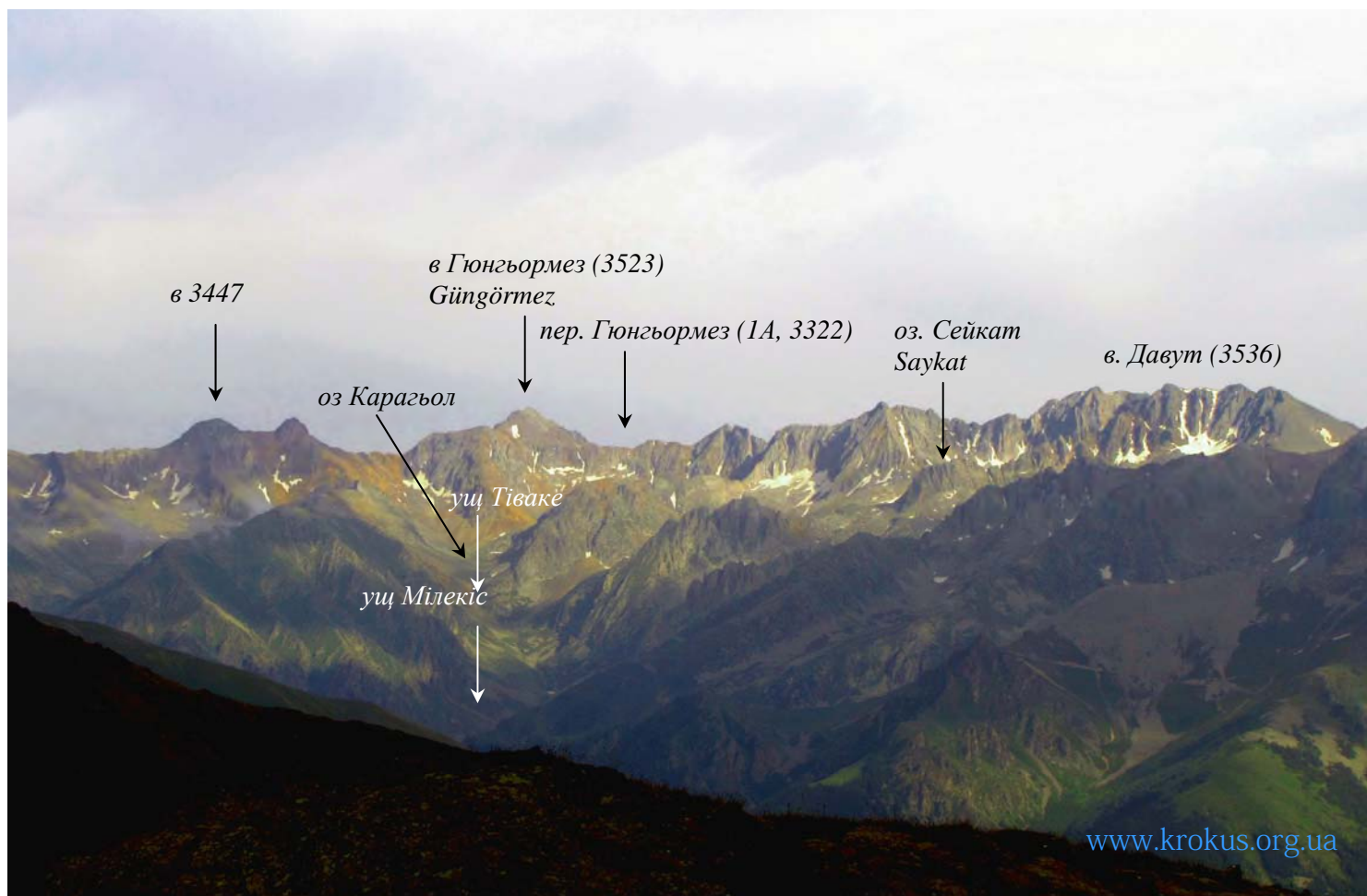

Фото 147. Масив Гюнгермес. Зум 15Х.

Фото 148. Вихід на перевальну сідловину перевалу Лале (1Б).

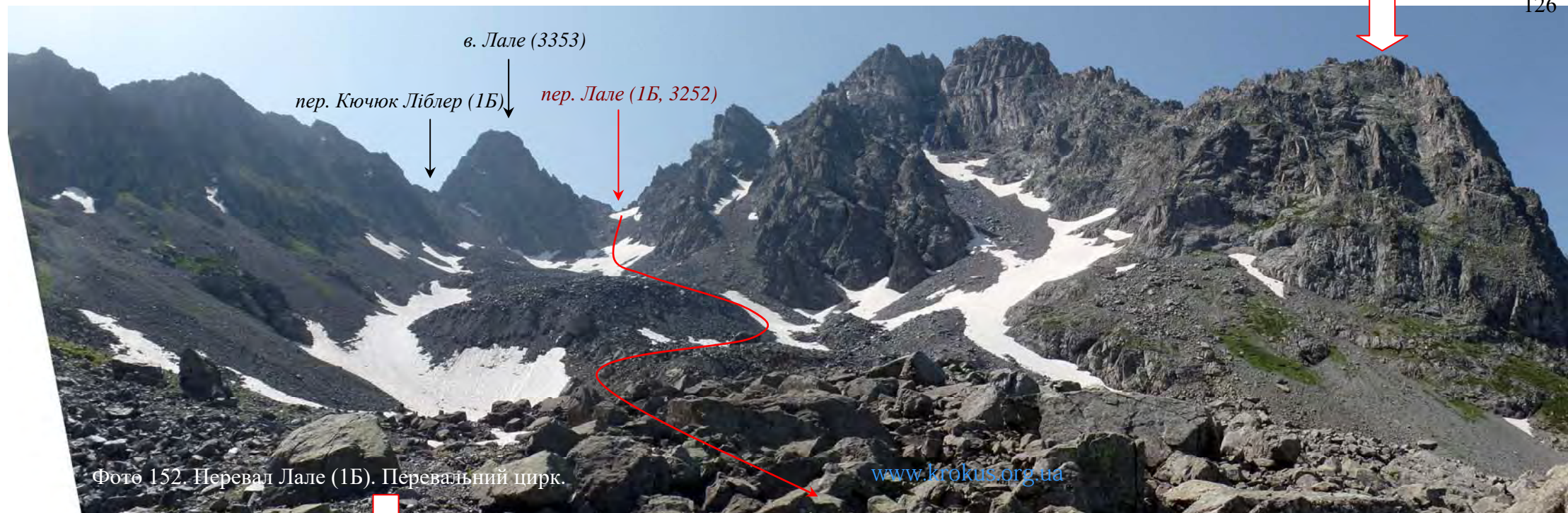
Фото 149. Група на перевалі Лале (1Б).

Фото 150. Перевал Кючюк Ліблер (1Б).

Фото 151. Перевальний зліт перевалу Лале (1Б).

в. Лале (3353)

пер. Кючюк Ліблер (1Б)

пер. Лале (1Б, 3252)

www.krokus.org.ua

Фото 154. перевал Лале (1Б). Фото з висячої долини в ущелині Кемерлі. Зум 8Х.

пер. Кемерлі (2А)*

www.krokus.org.ua

Фото 155. Перевальний зліт перевалу Кемерлі (2А*). Зум 12Х.

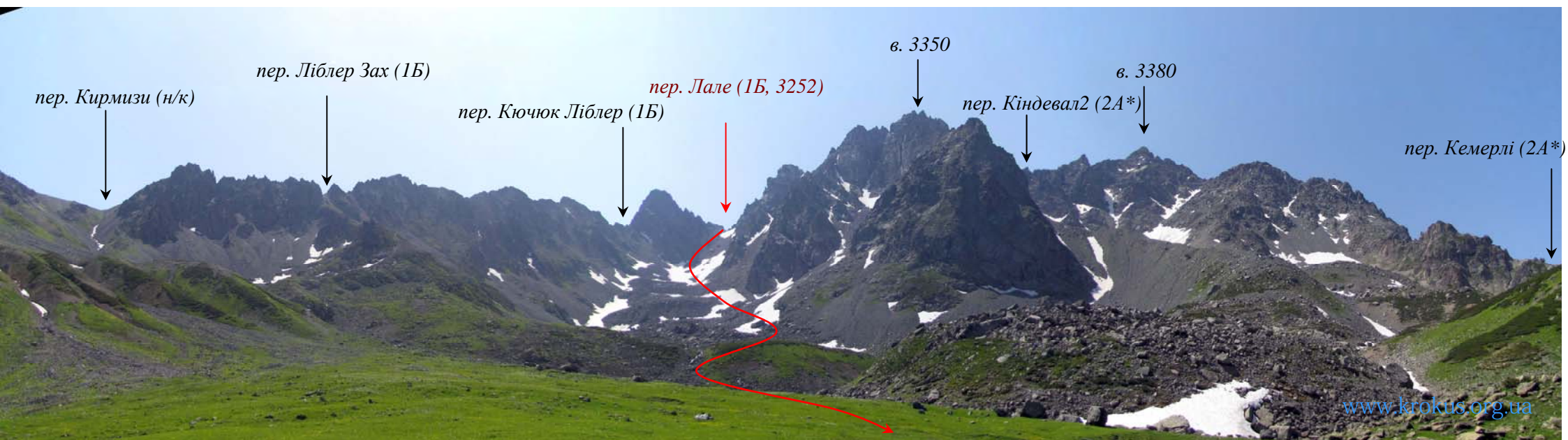

Фото 156. Основний вододільний хребет.

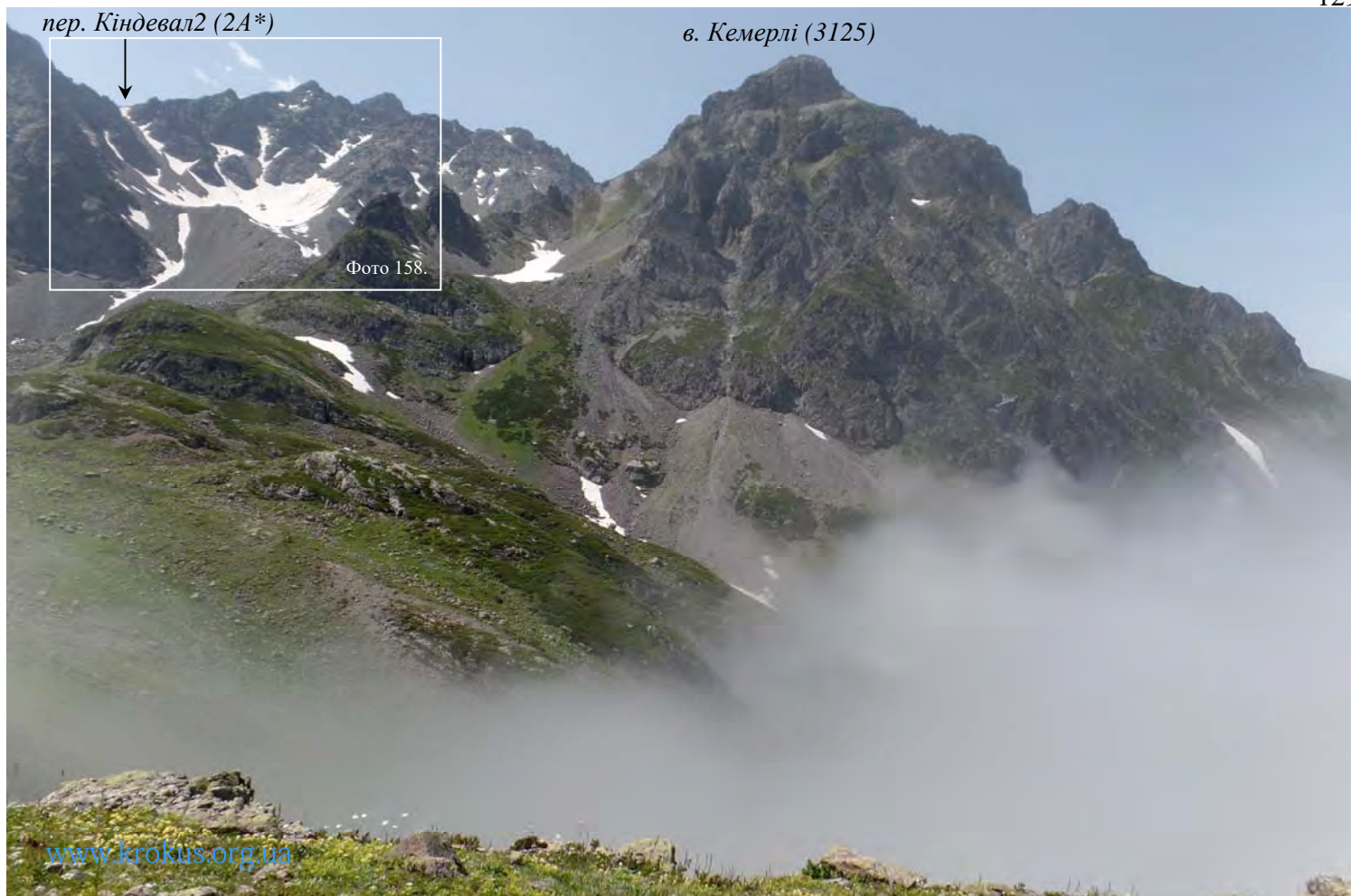

Фото 157. Перевал Кіндевал2 (2А*).

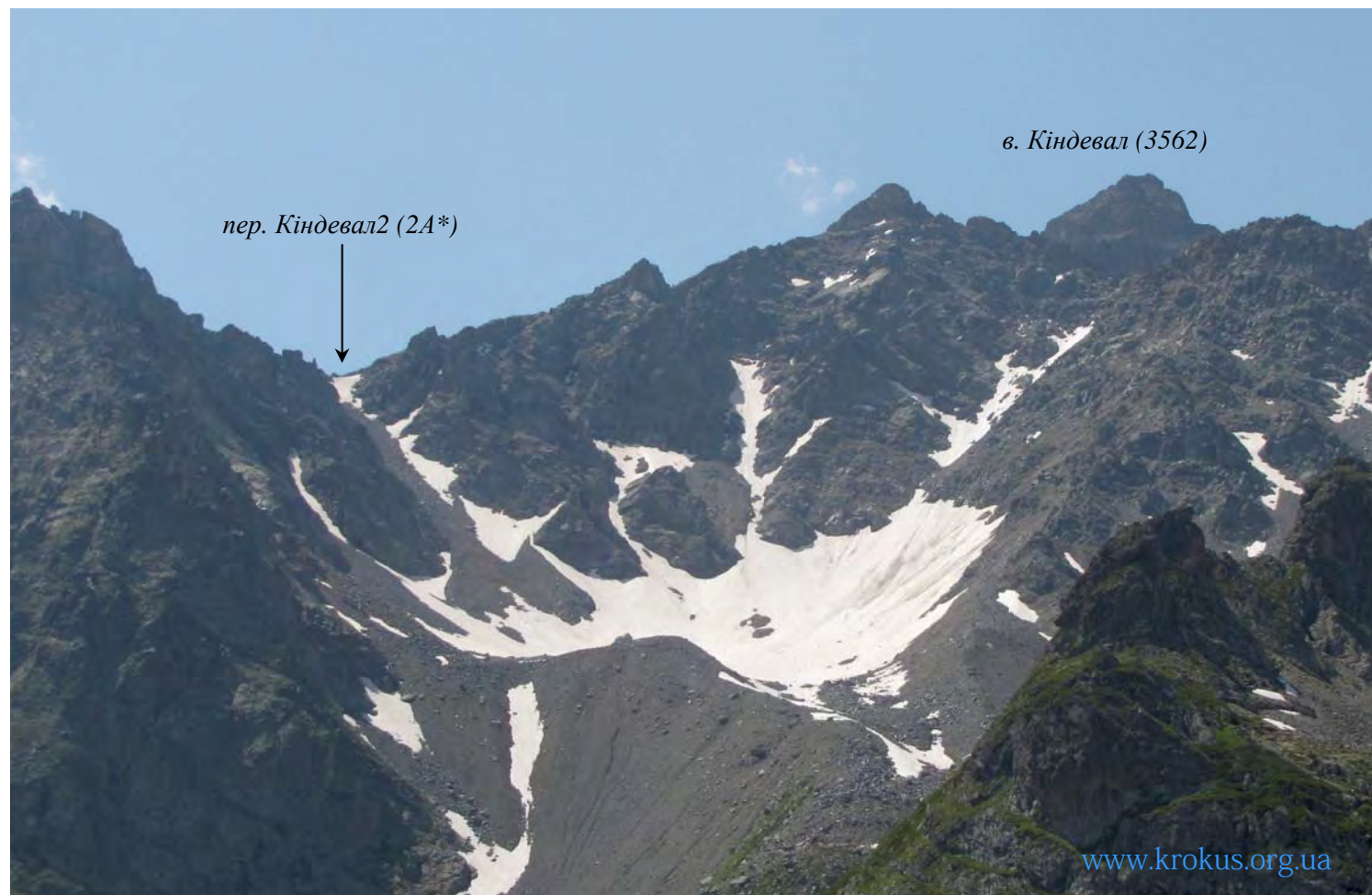

Фото 158. Перевал Кіндевал2 (2А*). Зум 8Х.

6.13 Перевал Хізар (н/к, 2855 м)

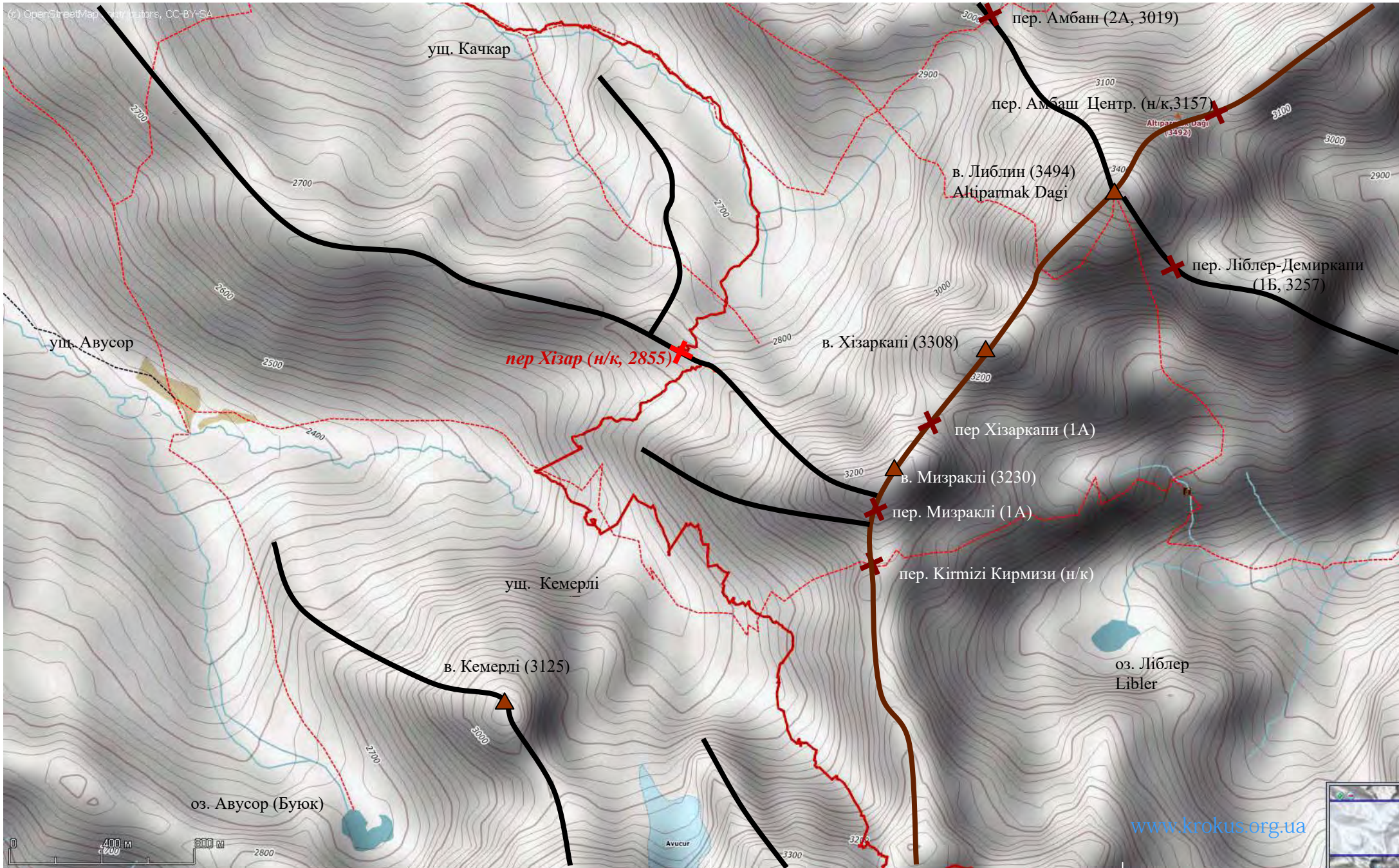
Перевал **Хізар** розташований в північному відрозі в. Мизраклі основного вододільного хребта. Веде із ущелини Авусор в ущелину Качкар. З боку ущелини Авусор – осипний. З боку ущелини Качкар – широка стежка.

ЧХЧ підйому на перевал з ущелини Авусор – 1 год.

ЧХЧ спуску з перевалу в ущелину Качкар – 30 хв.

Координати перевальної сідловини: 40°57'18.05", 41°12'59.43".

Підйом на перевал Хізар починається з ущелини Авусор (точка 41°12'57.07", 41°12'57.07") в північно-східному напрямку (фото 159). Шлях підйому проходить крутими осипним схилом (стежки не має)(фото 160) та займає близько 40 хв. Сідловина перевалу досить широка (фото 162), тур не знайшли. Спуск з перевалу в долину річки Качкар (фото 164) проходить широкою маркованою стежкою і займає близько 30 хвилин.

Мал 15. Мапа околиць перевалу Хізар (н/к).

Фото 159. Шлях підйому на перевал Хізар (н/к).

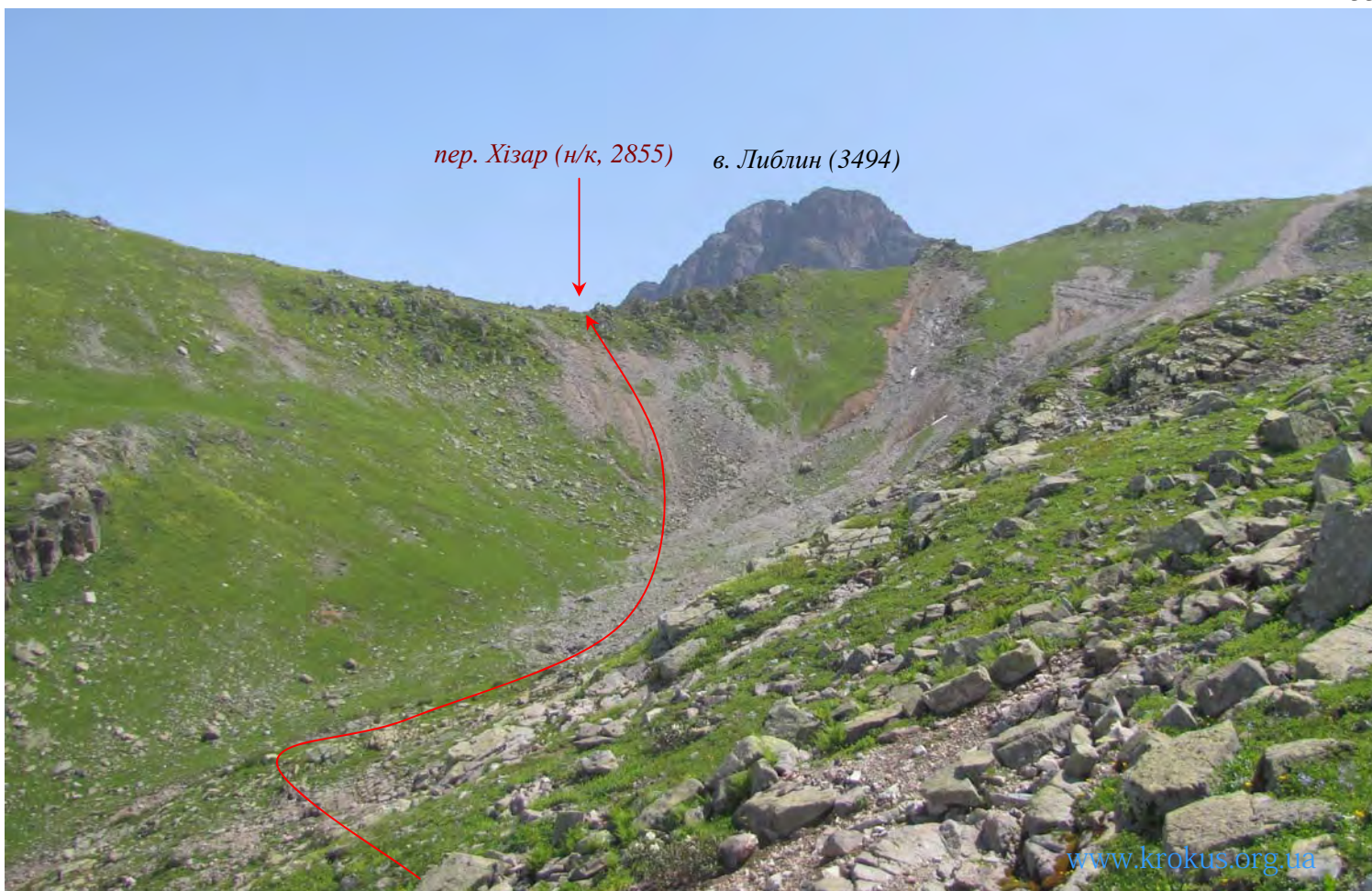

Фото 160. Перевальний зліт перевалу Хізар (н/к). Фото з боку ущелини Авусор.

Фото 161. Перевал Мизраклі (1А). Фото з шляху підйому на перевал Хізар (н/к).

Фото 162. Група на перевалі Хізар (н/к).

Фото 163. Вершина Либлин (3494) (Altıparmak Dağı).

Фото 164. Верхів'я ущелини Качкар.

Фото 165. Середня частина ущелини Качкар. Початок ґрунтової дороги.

8. Додатки.**8.1. Кошторис.**

	статі витрат	на одну людину			на групу в 6 чол.	
		грн	TL	всього грн	грн	інша валюта
1	Транспортні витрати:	4097,31				
	потяг: Київ – Запоріжжя	159,00				
	авіа: Запоріжжя – Київ – Батумі – Київ	3410,00				
	авто:Батумі (аеропорт) – кордон	88,98			527,85	23\$
	кордон – Різе	120,00	15		720,00	90TL
	Різе – Овіт	120,00	15		720,00	90TL
	Айдер – Ардесен	96,00	12		576,00	72TL
	Ардесен – Хопа	40,00	5		240,00	30TL
	Хопа – кордон	53,33	6,67		320,00	40TL
	Кордон – аеропорт (Батумі)	10,00			60,00	4,8 GEL
2	Продукти:	1073,34				
	на маршруті	620,33			3722,00	
	в дорозі (туди)	60,00			360,00	
	в дорозі (назад)	246,67	30,83		1480,00	185TL
3	Аптечка	57,50			345,00	
4	Бензин	37,33	4,67		224,00	28TL
5	Батарейки 24 шт	23,33			140,00	
	ВСЬОГО	5142,47				
		\$223,29				

Курс TL – 8,00 грн за 1 TL
Курс USD – 22,95 грн за 1 USD
Курс GEL – 12,5 грн за 1 GEL

8.2. Групове та особисте спорядження

Табл. 2. Групове спорядження

	найменування	кількість (шт)	вага (г)	примітка
1	намет Neva 5 (Normal)	1	5789	
2	мультипаливний пальник PRIMUS OmniFuel з балоном для бензину http://primus-ukraina.com.ua/katalogue/multitoplivniegorelki/item/39-omnifuel.html	2	1584	
3	бензин	5,5 л	4070	
4	термочохол	2	120	
5	захист від вітру	2	200	
6	половник	1	115	
7	КОМПЛЕКТ ДЛЯ МИТТЯ ПОСУДУ	1	100	
8	каструля 2.8 л FIRE-MAPLE FMC212 M http://ex.com.ua/product/fire-maple-fmc212-m-kastryulya-s-kryshkoi-2-8l-10351/	1	310	
9	каструля Primus EtaPower 2.9 л http://x-rest.com.ua/primus-etapower-pot-29-l	1	400	
10	фотоапарат цифровий Canon PowerShot S20 IS в чохлі	1	1120	
11	фотоапарат цифровий Nikon J1	1	600	
12	спальний мішок Viking 200 (Commandor) http://commandor.com/ru/shop?page=shop.product_details&flypage=flypage.tpl&product_id=33&category_id=6	2	3100	
13	спальний мішок вирибник Волков Ол-др	2	3470	
14	карти + документи	1	500	
15	аптечка	1	1500	
16	ремонтний набір	1	600	
17	супутниковий телефон Thuraya XP http://www.zinfo.ru/item/2183/	1	193	
18	батарейки	22	528	

	найменування	кількість (шт)	вага (г)	примітка
19	радіостанція Midland 650 http://www.portativka.com/midland-gxt-650-p-59.html	3	588	
20	GPS Garmin eTrex Legend HCx	1	178	
21	мотузка осн. 50 м 10.0 мм	3	6720	
22	мотузка доп. 50 м 6.0 мм	1	1290	
23	розхідна мотузка 15 м 8 мм	1	620	
24	стац. петлі (відтяжки)	5	406	
25	мікро стопер “Стопер” (1-5) +екстрактор “криса” http://krok.biz.ua	1	225	
26	МОЛОТОК СКЕЛЬНИЙ http://krok.biz/skalnoe-snaryazhenie/molotok-skalniy	2	1160	
27	скельний гак	10	520	
28	френд	5	544	
29	кільця розхідні	4	230	
30	сніговий (фірновий) якір	4	750	
31	карабін	10	512	

загальна вага:

38042

Табл. 3. Особисте спорядження

	найменування	кількість	вага (грам)		
			в рюкзаку	поза рюкзаком	
1	наплічник Vertex 100	1	3010		www.terraincognita.ua/catalog/rucksacks/vertex.html
2	накидка на рюкзак Terra Incognita RainCover L	1	150		http://terraincognita.ua/catalog/accories/raincover.html
3	килимок Termarest Z-Lite в чохлі Nulon "Снаряжение"	1	553		http://ex.com.ua/index.php?productID=191 www.kombrig.net/snar-isom.htm http://multisport.com.ua/index.php?productID=114&ct=
4	плащ пончо CarpeBag, Terra Incognita	1	412		http://www.gorgany.com/product_info.php/products_id/4795
5	плащ індивід. поліетиленовий	1	65		
6	компас планшетний 22С	1	42		http://multisport.com.ua/index.php?productID=121&ct=
7	годинник водонепроникний				
8	ліхтар Tikka E43 PBY, Petzl	1	74		http://ex.com.ua/index.php?productID=5382
9	окуляри сонцезахисні Sherpa 079, Julbo	1		95	http://el-cap.kiev.ua/ru/Katalog-tovarov/Alpinizm.-gornyy-turizm/Ochki-Julbo-Sherpa.html
10	кепка BDU (бейсболка)	1		71	http://shop.militarist.com.ua/product/3469
11	лижна шапка	1	34		
12	вітровка LITE-SPEED JKT, Montane	1		195	http://ex.com.ua/index.php?productID=5919
13	сорочка	1		235	
14	теніска	1	182		
15	пухівка, Lafuma	1	905		
16	джерпер Walker, Comandor	1	262		
17	футболка термо Rock Front	1	232		
18	штани NITO pants, Milo	1		564	http://ex.com.ua/index.php?productID=1569
19	штани легкі бріджі	1	256		
20	штани вітрозахисні		420		
21	штани термо Frozy, Commandor	1	238		www.commandor.com.ua/clothes/skin/frozy_br
22	шкарпетки товсті теплі	3п	161	76	
24	шкарпетки тонкі	3п	64	32	
25	рукавиці NordBlanc 2848 Ski Gloves, Comtex	1п	96		http://ex.com.ua/product/nord-blanc-nbwg2848-ski-gloves-18762/
26	гамаші Salewa	1п		204	www.commandor.com.ua/accessories/gamashi
27	носова хустка	3	33		
28	кросівки	1п	752		
29	вібрам Trezeta, New Fitzroy nv'11	1п		2880	http://extremstyle.ua/botinki-catalogs/New_Fitzroy_nv%2711-66259/
30	посуд (кружка, миска, ложка, ніж)	1к	347		
31	туалетне приладдя: рушник, мило, з/щітка, з/паста, гребінець	1к	246		
	всього		8 534	4 352	

загальна вага: 12 886

Табл. 4. Особисте спеціальне спорядження

	найменування	кількість	вага (грам)		
			в рюкзаку	поза рюкзаком	
1	льодоруб CAMP Neve Ice-Axe http://ex.com.ua/product/camp-neve-ice-axe-1836/	1	425		
2	каска PETZL ELIOS 1 http://ex.com.ua/index.php?productID=416	1	350		
3	страхувальна система Nord-Vento + блокування http://www.equip.ru/product/alpin/alpin-2.html	1к	750		
4	страхувальний вус ~ 5 м	1	200		
5	страхувальні рукавиці	1п	75		
6	прус (мотузка 6 мм)	1	60		
7	карабін	5	394		
8	гальмівний пристрій Petzl reverso-3 http://www.petzl.ru/sport/catalog/172/98.html http://www.petzl.com/en/outdoor/belay-devices/reverso-3	1	77		
9	жумар KONG 896-D LIFT right handle http://ex.com.ua/index.php?productID=359	1	217		
10	“педаль”	1	58		
11	Pantin Petzl http://ex.com.ua/index.php?productID=8008 http://www.petzl.ru/sport/catalog/70/328.html	1	138		
12	трекінгові палиці	1		710	
	ВСЬОГО		2 744	710	

загальна вага: 3 454

Табл. 5. Вагові характеристики

	основна частина маршруту	
	на групу (кг)	на 1 людину (кг)
групове спорядження	38,042	6,340
особисте спорядження	67,668	11,278
продукти	39,443	6,574
всього:	145,153	24,192

Вага наплічника при виході маршрутна одного чоловіка: **26,015 кг**на одну жінку: **21,102 кг**

8.3. Харчування на маршруті

Табл. 6. Меню

<u>День 1</u>				<u>День 2</u>			
	назва продукту	на 1 людину, г	на групу, г		назва продукту	на 1 людину, г	на групу, г
<u>Сніданок</u>	крупа кукурудзяна	27,0	162,0	<u>Сніданок</u>	група ячна	30,0	180,0
	тушковане м'ясо	14,0	85,0		тушковане м'ясо	14,0	85,0
	морква суха	1,0	6,0		морква суха	1,0	6,0
	цибуля суха	1,0	6,0		цибуля суха	1,0	6,0
	картопляне пюре	10,0	60,0		картопляне пюре	10,0	60,0
	сіль	3,0	18,0		сіль	3,0	18,0
	спеції	1,0	6,0		спеції	1,0	6,0
	сухарі	24,4	146,1		сухарі	24,4	146,1
	чай	1,7	10,0		чай	1,7	10,0
	цукор	11,2	67,3		цукор	11,2	67,3
	цукерки	15,0	90,0		цукерки	15,0	90,0
		Всього:	109,3		655,8		Всього:
<u>Обід</u>	сало	40,0	240,0	<u>Обід</u>	ковбаса	58,3	350,0
	сир	35,0	210,0		сир	35,0	210,0
	ірис	26,7	160,0		халва	30,0	180,0
	сухарі	24,4	146,1		сухарі	24,4	146,1
	хрін	5,0	30,0		часник	5,0	30,0
	чай	1,7	10,0		чай	1,7	10,0
	цукор	11,2	67,3		цукор	11,2	67,3
		Всього:	144,0		864,0		Всього:
<u>Вечеря</u>	рис	90,0	540,0	<u>Вечеря</u>	гречка	90,0	540,0
	тушковане м'ясо	40,0	240,0		тушковане м'ясо	40,0	240,0
	сіль	3,0	18,0		сіль	3,0	18,0
	спеції	1,0	6,0		спеції	1,0	6,0
	сухарі	24,4	146,1		сухарі	24,4	146,1
	чай	1,7	10,0		чай	1,7	10,0
	мед	13,3	80,0		мед	13,3	80,0
	цукерки	15,0	90,0		цукерки	15,0	90,0
		Всього:	188,4		1130,4		Всього:
Перекуси	Перевальна шоколадка	15,0	90,0	Перекуси	Перевальна шоколадка	15,0	90,0
	Сухофрукти + горіхи	77,3	464,0		Сухофрукти + горіхи	77,3	464,0
	Всього:	92,3	554,0		Всього:	92,3	554,0
Всього в день:		534,0	2548,4	Всього в день:		545,7	3274,4

День 3			
	назва продукту	на 1 людину, г	на групу, г
Сніданок	рис	30,0	180,0
	молоко сухе	20,0	120,0
	сухофрукти	15,0	90,0
	ванільний цукор	1,0	6,0
	мед	16,7	100,0
	сухарі солодкі	25,0	150,0
	чай	1,7	10,0
	цукор	11,2	67,3
	Всього:	109,3	656,0
Обід	сало	40,0	240,0
	сир	35,0	210,0
	щербет	30,0	180,0
	сухарі	24,4	146,1
	хрін	5,0	30,0
	чай	1,7	10,0
	цукор	11,2	67,3
	Всього:	147,3	883,8
Вечеря	пюре картопляне сухе	90,0	540,0
	тушковане м'ясо	40,0	240,0
	сіль	3,0	18,0
	спеції	1,0	6,0
	сухарі	24,4	146,1
	чай	1,7	10,0
	мед	13,3	80,0
	цукерки	15,0	90,0
Всього:	188,4	1130,4	
Перекуси	Перевальна шоколадка	15,0	90,0
	Сухофрукти + горіхи	77,3	464,0
	Всього:	92,3	554,0
Всього в день:		537,4	3224,4

День 4			
	назва продукту	на 1 людину, г	на групу, г
Сніданок	буряк сухий	4,0	24,0
	капуста суха	5,1	30,7
	морква суха	1,0	6,0
	цибуля суха	1,0	6,0
	тушковане м'ясо	14,0	85,0
	томатна паста	11,7	70,0
	сіль	3,0	18,0
	спеції	1,0	6,0
	картопляне пюре	10,0	60,0
	сухарі	24,4	146,1
	чай	1,7	10,0
	цукор	11,2	67,3
	цукерки	15,0	90,0
Всього:	103,1	618,6	
Обід	ковбаса	58,3	350,0
	сир	35,0	210,0
	козінаки	30,0	180,0
	сухарі	24,4	146,1
	часник	5,0	30,0
	чай	1,7	10,0
	цукор	11,2	67,3
	Всього:	165,6	993,6
Вечеря	макарони	100,0	600,0
	тушковане м'ясо	40,0	240,0
	сіль	3,0	18,0
	спеції	1,0	6,0
	сухарі	24,4	146,1
	чай	1,7	10,0
	цукор	11,2	67,3
	цукерки	15,0	90,0
	Всього:	196,3	1177,8
	Перекуси	Перевальна шоколадка	15,0
Сухофрукти + горіхи		77,3	464,0
Всього:		92,3	554,0
Всього в день:		557,3	3343,8

	продукт	загальна вага г.	на 1 людину г/день	вага порції на 1 людину	вага порції г.	кількість прийому	одиниця виміру	вартість	
								одиниці	загальна
1	гречка	2160	30,00	90,0	540,0	3	1 кг	25,20	75,60
2	рис (пропарений)	2160	30,00	90,0	540,0	3	1 кг	65,35	165,50
				30,0	180,0	3			
3	макарони (вермішель)	2400	33,33	100,0	600,0	3	1 кг	12,48	62,40
4	картопляне пюре	2160	30,00	90,0	540,0	3	уп. 240 г	18,65	186,50
				10,0	60,0	9			
5	кукурудзяна крупа	486	6,75	27,0	162,0	3	1 кг	8,53	8,53
6	ячна крупа	486	6,75	27,0	162,0	3	уп. 800 г	8,47	8,47
7	цибуля (суха)	54	0,75	1,0	6,0	9	1кг свіжої	11,56	11,56
8	буряк (сухий)	72	1,00	4,0	24,0	3	1кг свіжого	8,25	8,25
9	морква (суха)	54	0,75	1,0	6,0	9	1кг свіжої	9,85	9,85
10	капуста (суха)	92	1,28	5,1	30,7	3	1кг свіжої	11,49	11,49
11	сухарі білі	2630	36,53	24,4	146,1	18	1 батон	6,48	32,40
12	сухарі чорні	2630	36,53	24,4	146,1	18	1 буханка	9,10	27,30
13	сир	2520	35,00	35,0	210,0	12	уп. 210 г	25,90	310,80
14	сало	1440	20,00	40,0	240,0	6	1 кг	45,00	67,50
15	ковбаса	2100	29,17	58,3	350,0	6	1 кг	225,19	472,90
16	козинаки	540	7,50	30,0	180,0	3	1 кг	75,00	40,50
17	халва	540	7,50	30,0	180,0	3	уп. 180 г	24,17	72,51
18	щербет	540	7,50	30,0	180,0	3	1 кг	71,99	38,87
19	ірис	480	6,67	26,7	160,0	3	1 кг	60,47	32,65
20	сухарі солодкі	410	5,69	22,7	136,7	3	1 кг	17,79	35,58
21	цукор рафінад	1750	24,31	11,2	67,3	26	уп. 250 г	10,61	74,27
22	мед	800	11,11	13,3	80,0	10	1 л	100,00	50,00
23	чай чорний	300	4,17	1,8	10,7	28	уп. 100 г	49,59	148,77
24	каркаде	80	1,11	1,7	10,0	8	уп. 80 г	12,80	12,80
25	шоколад	1080	15,00	15,0	90,0	12	уп. 90 г	20,16	141,92
26	цукерки "Мак"	432	6,00	12,0	72,0	6	1 кг	140,88	76,92
27	цукерки "бабус. казки"	540	7,50	15,0	90,0	6	1 кг	76,66	41,86
28	цукерки "каракум"	540	7,50	15,0	90,0	6	1 кг	145,87	78,48
29	цукерки "candy nut"	270	3,75	15,0	90,0	3	1 кг	103,13	27,85
30	курага	400	5,56	13,3	80,0	5	100 г	11,00	44,00
31	інжир	400	5,56	13,3	80,0	5	100 г	13,00	52,00
32	папайя	400	5,56	13,3	80,0	5	100 г	14,00	56,00
33	банан в'ялений	400	5,56	13,3	80,0	5	1кг	15,00	60,00
34	фініки	400	5,56	13,3	80,0	5	1кг	8,00	32,00
35	кеш'ю	400	5,56	13,3	80,0	5	1 кг	30,00	120,00
36	насіння соняшника	400	5,56	13,3	80,0	5	уп. 40 г	2,60	26,00
37	арахіс	400	5,56	13,3	80,0	5	100 г	5,00	20,00
38	мигдаль	400	5,56	13,3	80,0	5	100 г	36,00	144,00
39	карамелки цитрус	216	3,00	6,0	36,0	5	1 кг	45,25	9,96

	продукт	загальна вага г.	на 1 людину г/день	вага порції на 1 людину	вага порції г.	кількість прийому	одиниця виміру	вартість	
								одиниці	загальна
40	карамельки	216	3,00	6,0	36,0	5	1 кг	42,00	9,07
41	льодяники "бім-бом"	216	3,00	6,0	36,0	5	1 кг	45,25	9,86
42	газировка	216	3,00	6,0	36,0	5	1 кг	58,50	12,64
43	сухе молоко	360	5,00	20,0	120,0	3	уп.	16,19	48,57
44	ванільний цукор	18	0,25	1,0	6,0	3	уп. 6 г	3,10	9,30
45	томатна паста	210	2,92	11,7	70,0	3	уп.	4,45	13,35
46	тушковане м'ясо	3900	54,17	40,0	240,0	12	банка 325 г	45,89	550,68
				14,0	85,0		1 кг	89,98	18,54
47	часник	200	2,78	5,5	33,3	6	уп. 100 г	5,95	5,95
48	хрін	100	1,39	5,5	33,3	3	уп. 100 г	5,12	4,12
49	гірчиця	100	1,39	5,5	33,3	3		45,89	550,68
50	приправа універсальна	200	2,8	1,0	8,0	24	уп. 10 г	7,44	14,88
51	приправа Хмелі-Сунелі	20	0,28	0,1	0,8	24	уп. 10 г	5,56	11,12
52	тмін	20	0,28	0,3	1,7	12	уп. 20 г	18,00	36,00
53	кунжут	80	1,11	1,1	6,6	12	уп. 20 г	16,00	64,00
54	сухий кріп	10	0,14	0,1	0,83	12	100 г сухого	10,00	10,00
55	суха петрушка	15	0,21	0,20	1,25	12	100 г свіжої	8,00	8,00
Всього:		39443,0	547,82						620,33

Вага продуктів: 39 443 г

Вартість продуктів на 1 людину: 547,82 грн

8.4. Медичне забезпечення

Табл. 8. Склад аптечки

№	назва	од.виміру	кількість	вага (г)
I ЗНЕБОЛЮВАЛЬНІ І ЖАРОЗНИЖУВАЛЬНІ				
1	Кеторолак	табл	20	10
2	Парацетамол	табл	10	3
3	Пенталгін	табл	10	4
4	Горчічник	пачка	5	20
5	Цитрамон	табл	6	4
6	Упсарин	табл	6	25
II СЕРЦЕВО-СУДИННІ				
7	Валідол	табл	20	4
8	Корвалол	пляшка	1	50
9	Анаприлін	табл	50	20
10	Корвалол	табл	10	3
III ПРИ ХВОРОБАХ ШЛУНКУ ТА КИШЕЧНИКУ				
10	Мезим	табл	10	5
11	Ренні	табл	10	5
12	Беластезін	табл	10	5
13	Активоване вугілля	табл	40	20
14	Смекта	пачка	2	6
IV ПРИ ХВОРОБАХ ОРГАНІВ ДИХАННЯ				
15	Нафтизин	пляшка	1	20
16	Бромгексин	табл	50	5
17	Нокспрей	пляшка	1	20
18	Доктор Мом	табл	12	12
V СПАЗМОЛІТИЧНІ ЗАСОБИ				
19	Папазол	табл	10	10
20	Но-шпа	табл	20	8
21	Спазмалгон	табл	10	4
VI ПРОТИАЛЕРГІЙНІ				
21	Лоратадин	табл	10	5
VII САЛУРЕТИКИ				
22	Фуросемід	табл	10	5
VIII АНТИСЕПТИКИ				
22	Стрептоцид	табл	10	5
23	Пантенол "Спасатель"	тюбик	0,7	30
24	Біопантенол(сонцезахисний крем)	тюбик	1	100
25	Перекис водню	пляшка	1	50
26	Йод	пляшка	1	50
27	Зеленка	пляшка	1	50
28	Пантенол	пляшка	1	50
29	Спирт	пляшка	1	50

№	назва	од.виміру	кількість	вага (г)
ІХ АНТИБІОТИКИ				
28	Ампіцилін	табл	20	5
Х НЕСТЕРОЇДНІ ПРОТИЗАПАЛЬНІ ПРЕПАРАТИ				
29	Фастум гель	тюбик	0,5	15
30	Колдрекс	табл	6	4
31	Синтоміцинова мазь	тюбик	1	25
ХІ ПРОТИІНФЕКЦІЙНІ				
31	Ципрофлоксацин	табл	10	4
ХІІ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ЗА ШКІРОЮ				
32	Помада гігієнічна	шт	2	10
33	Дитячий крем	тюбик	1	30
ХІІІ ПРИ ХВОРОБАХ ОЧЕЙ				
34	Візин	пляшка	1	10
ХІV МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПЕРЕВ*ЯЗКИ				
35	Пластир	рулон	2	20
36	Пластир бакт.	шт	150	30
37	Бинт нестерильний	шт	4	20
38	Бинт стерильний	шт	4	20
39	Бинт еластичний	шт	1	50
40	Вата			50
ХV ІНСТРУМЕНТИ				
41	Ножиці	шт	1	15
42	Пінцет	шт	1	15
43	Люстерко	шт	1	15
44	Термометр	шт	1	20
45	Пипетка	шт	1	5
ХVІІ Вітаміни				
46	Вітамін С	пляшка	1	50
ЗАГАЛЬНА ВАГА				1300

Вага аптечки з упаковкою – 1500 г.

9. Перевальні записки

Група туристів ТКУ и планБ, PLAN B.ua, взошла
 на безименний перевал, 3080, со стороны оз. Могок, в 11
 26.07.2013, и назвала его [Пятичесь] Визуальний
 [Могжар]
 Спуск нагач в 11.50 в направлении оз. Сулак (Sulak)
 Рук. планБ - Дмитрий Гозак, L888@ukr.net
 Рук. ТКУ - Роман Козоренко

Мал. 16. Перевальна записка з перевалу Сулак (н/к).

Група туристів з Києва, ТКУ и планБ, PLAN B.ua, в
 кількості 5 чел., в рамках розвідки масиву Калкар
 взошла на безименний перевал 3257м, и присвоила
 йому имя ПАЗАР в 9⁰⁰, 28.07.2013, с юга.
 Сложилось с юга - н/к.
 Спуск нагач в 9³⁰. Видимость ограничена туманом, ветер.
 Рук. група планБ - Дмитрий Гозак, L888@ukr.net
 Рук. група ТКУ - Роман Козоренко

Мал. 17. Перевальна записка з перевалу Чьоро Сх. (1Б).

10. Список літератури

1	Качкар		http://www.kackar.org/
2	Climbing Mt Kaçkar		http://www.gang-gang.net/nomad/turkey/turkey08.html
3	Trans Kaçkar + Güney Klasik Zirve		http://www.kackar.org/dosyalar/transkackar2015/slides/transkackar2015.html
4	Kaçkar Dağı(3937mt.) Küçük Buzul Tırmanışı		http://www.kesifrotasi.com/kackar-dagi3937mt-kucuk-buzul-tirmanisi/
5	Вершини Верченік та Качкар.		http://www.kulindag.com/mountaineering/kackar.htm
6	Звіт про гірський туристський спортивний похід другої к.с. хребет Качкар, 29 квітня – 7 травня 2014 р.	керівник
Галицький Д. О.	http://www.krokus.org.ua/pohod/zvit_II_ks_girs_Kachkar_2014_Galytsky.pdf
7	Звіт про пішохідний туристський спортивний похід четвертої к.с. хребет Качкар, 9 – 26 липня 2012 р.	керівник
Палієнко С. В.	
8	Звіт про гірський туристський спортивний похід другої к.с. хребет Качкар, 23 вересня – 6 жовтня 2010 р.	керівник Данилов С. Є.	http://www.tkg.org.ua/node/22100
9	Подорож масивом Качкар, серпень 2012 р.	Хоменко С.	http://travel.org.ua/forums/viewtopic.php?f=24&t=83654
10	Сходження на в. Качкар		http://www.yuruyoruz.com/aid=553.phtml
11	Kaçkar, Verçenik ve Kardovıt yeni tırmanışlar 2013		http://www.tuncfindik.com/kackar-vercenik-ve-kardovitte-yeni-tirmanislar/
12	Kardovıt Dağı		http://emrahozbay.com/index.php/kulvar-rotalar/65-kardovit-dagi-kuzey-yuzu-ana-kulvari
13	Kaçkar Kuzeybatı ve Verçenik Dağı Faaliyet Raporu		http://omerfahri.blogspot.com/2011/04/kackar-kuzey-ve-vercenik-dag-faaliyet.html
14	Легкоходи освоюють Качкар.		http://www.legkohod.com/reports/kackar.shtml

Мапи, супутникові знімки

15	SAS.Planet.Release.141212 OMS 4upmaps.eu		http://sasgis.ru/
16	Топографічна мапа Качкар		http://www.tkg.org.ua/node/22146
http://www.tkg.org.ua/node/22147
http://www.legkohod.com/reports/kackar/kachkar_marshruty.jpg
17	Zirve Dağcılık Kaçkar Haritası		http://www.kackar.org/dosyalar/zirveharita.zip
18	Kaçkar-Kavron dağları Kaçkar-Bulut ve Altıparmak dağları		http://www.kackar.org/forum/viewtopic.php?f=4&t=89
19	The Kaçkar mountains - Rize		http://admin.gateofturkey.com/api/data/GetHeaderImage/4069/harita-kackar%20daglari-rize-z2.jpg
20	Kaçkarlar		http://www.bednitko.net/cestopisy/mapy/kackar_bw.gif

